

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

kladóhivatalban átvéve.
éves évre ..... 16 h.
negyedévre ..... 4 "
helyben házhoz hordva.
éves évre ..... 20 kor.
negyedévre ..... 5 "
kötet postán szállítva.
éves évre ..... 24 kor.
negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kladóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kladó-
hivatalhoz intézendők

XI. évfolyam 294. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1915 december 25.

A jobb jövődőség békéje.

Irta: Prohászka Ottokár.

Nehéz a mostani világháboru ka-
lendáriumába beleállítanunk a Karácsony
gyermekmosolygásu s mézédés ünnepét,
amely nehéz hófergeteges s szélvész-
dulta vidéken tulipános s szegfűvirágos
kertekről álmodoznunk! Nehéz a gyer-
mek Jézus jászolát ágyucsövekre fek-
tetni s a bethlehemi barlangot szalma
helyett bombákkal s gránátokkal aljazni.
Ugy érzem, hogy sohasem állt a ka-
rácsonyi béke oly éles ellentétben a
kegyetlen valósággal s sohasem érez-
tük azt úgy, mint ez idén, hogy a vi-
lágbéke még csak szó — nagy szó
bár — de még nem tett, nem tény.

Igen, még nagyon messze tartunk a
karácsonyi evangélium megvalósulásától,
de azért ez a világháboru nem oltja
ki a karácsonyi hitet; a háborus évben
is kell karácsonyt ülnünk s ágyudörgésből
is kihallatszik a szivek vágyának örök
motivuma, az a nagy hit, nagy remény
és vágy, hogy „békeség legyen a föld-
dön a jóakaratu embereknek.”

S ugyan miért? Először azért, mert
az egész evangélium s a rajta épülő
keresztény kultura az erőszak irraciona-
litásának kiküszöbölését kívánja. Az erő-
szak nem jog, akár egyes ember, akár
nemzet kövesse el s az emberélet s
emberértékek irtása nem lehet észszerű,
akár zsványhordák, akár hadseregek
végezzék azt; ha pedig az erőszak vala-
hol még ut s a kultura kiirtása, vala-
hol még törvényes eljárás, akkor azon
az uton még alacsonyfoku kultura jár s

azt az eljárást még nagyon fejletlen tár-
sadalom követi.

Ezidőszerint még ez uton járunk s
más utunk nincs s nemzetközi vi-
szonyaink intézésében még ezt az el-
járást követjük s másra szert nem te-
hetünk. De azért azt érezzük, hogy ez
uton csak kényszerülve járunk, sőt azt
is, hogy sokáig ezt az eljárást el nem
viselhetjük s hogy a fejlődés okvetle-
nül siettetni fogja, hogy az evangéliumi
békeszöböl világáldás s világbéke legyen.

Én e hitben élek s meg vagyok
győződve, hogy a világ e nagy háboru
által is nagyot lépett előre az ideál
megvalósításának utján! Meg vagyok
győződve, hogy folyamatban van a lelki
világban a háborunak kiküszöbölése s
készülőben van a háborunak társadalmi,
jogi s teológiai bünné való proklamá-
lása! Az emberi gondolkodás jelenleg
oly folyamaton megy keresztül, melyben
az a nemesebb fölfogás alakul ki,
hogy a háboru csak kényszerhelyzete
egy alacsony kulturfoknak s hogy csak
régibb barbárságunk egyik tradíciója az,
melyet magunkkal hordozunk, de ame-
lyet oly biztosan le fogunk vetni, amely
mértékben haladunk.

Ezt a fölséges célt akkor szolgáljuk,
ha a pacifizmus problémáját meleg, val-
lások lélekkel fölkaroljuk s ha benne, a
bethlehemi evangélium visszhangjára is-
merünk. Csak a nagy hité a jövő! Azért
higyjünk a béke-evangéliumának egész
terjedelmében, higyjünk abban is, hogy a

békekongresszusok s a hágai konferen-
ciák is az Istenember nyomaiban jár-
nak s hogy az Isten országa felé tartanak.

Ez a nagy hit azután arra fog tö-
rekedni, hogy az egyház s az iskola, a
család s a társadalom kezet fogjanak a
krisztusi nemzedéknek, a békeszerető
emberiségnek kinevelésére, hogy fej-
lesszék a jobb időknek reális feltételeit,
a krisztusi érzést, az igazi szeretetet s
ezek nyomában hozzák közelebb egy-
máshoz a társadalmi rétegeket s köze-
lebb egymáshoz a nemzeteket!

A kultura eddig mindenütt leküz-
dötte az anarchiát; miért ne higyjük,
hogy leküzdje a nemzetek s az államok
közti anarchiát is?! A kultura eddig
mindenütt úgy fokozta az önértetet,
hogy ép önmagunk megbecsülése által
képesített rá mások megbecsülésére. De
ha ezt tette az emberrel embertársával
szemben, miért ne tegye a nemzettel
nemzettársával szemben? Nem nemzet-
köziséget akarunk mi, nem a nemzeti
egyediségek fitymálását vagy lekicsinylését,
ellenkezőleg erős, de egymást tisztelni
tudó népeket akarunk, akarunk nemzet-
köziséget erős nemzetekkel, anarchia he-
lyett felsőbbrendű szövetkezéssel, háboru
helyett a jog s biztonság egyensúlyával

Ez a mi karácsonyi hitünk s nagy
programmunk, mely után buzgó imád-
ság epedez százazrek ajakán! A háboru
megállni nagy kötelességünk, de a
háboru után a béke uralmát megterem-
teni kötelességünk, vágyunk s örömünk is.

„TURUL”

cipőgyár részv.-társ.

Temesvár.

A monarkia legnagyobb cipőgyára

Vezérszerepet töltenek be

A VILÁGHIRŰ

TURUL CIPŐK

130 saját fióktelep.

900 000 pár évi gyártás
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár

Nagyvárad,
Kossuth-utca.

Megdicsőülés.

Irta: Dr Hannig Györgyné.

Haldoklott egy öreg szerzetes. Őszbevegyült hajára a halvány éjjeli mécs, mely egy feszület tövében égett, glóriás fényt vetett. Ajkán szelíd gyermekmosoly játszott, olyan ártatlan tiszta mosoly mint a karácsonyfát váró gyermeké.

Hisz ma karácsony éj van, a legszentebb éjszaka, Szerzetes társai az éjfél misére mentek s most egyedül van s várja utrakész lelke, hogy megnyíljon az ég s elzengje a magasság trónja előtt ő is dicső énekét,

„Ad majorem gloriam Dei! De mielőtt menne, visszapillant a múltba életére. Vajjon hiven töltötte-e hivatását, hűséges szolgája volt-e az Urnak? Vajjon van-e joga várni tőle, hogy a glóriás éj legyen lelke megdicsőülésének éje...? Gondolkozik! Őrangyala, ki féltve őrizte lelkét, az Urtól kapott drága kincset, ágya szélére ül s elétárja a multnak képeit. Látja magát kacagó gyermeknek, amint virágot fűz koszoruba, hogy elvigye a szent Szűz oltárára. Látja édes anyját amint imára kulcsolja kezét, látja magát az oltár lépcsőin mint kis ministrans fiút, mily vággyal néz arra a kenyérszeletkére, melybe leszáll az Isten. Oh már akkor is álmodozott arról, hogy ő is az Ur szolgája lesz. S az lett! nemcsak szolgája, de apostola.

Igen őt nemcsak gyertyának választá az Ur, hogy fényével bevilágítsa azt a helyet, hová hivatása s papi méltósága köti, rá nagyobb munkát bízott. Egyháznak egére mint fénylő csillagot tüzte, hogy messze, messze szórja az Istentől beléöntött fénynek a sugarát. Ő felfogta hivatását alázatos lélekkel. Alázatos volt. Amikor az Ur a papi méltóságra meghívja, nem lép azok táborába, ahol jólétre, méltóságra számíthat, hanem egyszerű barát lesz, aki derekát kötéllel övezi.

De nemcsak testét, lelkét is alázatosság köntöse takarta. Amikor a nagyoknak, avagy az egyház szolgáinak hirdette az Ur utját, amikor a katedrán fejtegette a theologia nehéz problémáit, ugyanaz az alázatosság öntötte el lelkét, mint akkor, amikor a gyóntatószék rácsánál látta a csodákat. Az ő ajkáról Krisztus hangja szólott, az ő szívében Krisztusi tűz

égett, igen ott a gyóntatószékben Krisztus volt. A lelkeket új életre támasztó Krisztus. Az ő szavára a Magdolnák Jánosokká, a lánvirágok liliummá, a tékozló fiúk megtérőké váltak. A tisztákat oda tüzte Krisztus keblére, a szenvedők szívébe bele véste Jézus szenvedő arcát. A nagyratörő lelkeknek átadta modellül a legtisztább eszményt. Amely városban megjelenet, ott fényt hintett, de nem muló lidércfényt, avagy fellobbanó szalmalángot. Ő eltávozott, de a lelkekben ott maradt a Krisztusi tűz, a flamma ignis.

Csalódás is érte, hisz az Ur akarta, hogy ismerje a szenvedéseket. Mert van-e nagyobb szenvedése egy pástornak mintha elhagyja nyája. Oh igen, akadtak sivár lelkek, kérés szívek, akik nemhogy hozzá simultak volna, de elfordultak tőle — — — — —

Megállt itt a haldokló gondolata s könyccsepp tódul a már félig lezárt szempillára, őrangyala szeretettel fogja fel, mint drágagyöngyöt, hisz már sok ilyen könyccsepp vált az angyal kezébe gyöngyé.

Fölé hajol az angyal s vigasztalja. Hűséges szolgája az Urnak, béke neked. A te lelkedre nem tapad egy lélek veszte sem. Hadd a pusztulókait s örvendj az örvendőkkel. Hallod az éjfél misé kezdetét

„Gloria in excelsis Deo“ — — — — —

Az üvegesedő szemek lezáródtak, a szív még pihegett, de a lélek már a menny ajtajához ért. Betekintett. Oh mily csodás, mystikus kép tárult elé. Nem az igazságot osztó bírót látta. Egy másik képet: a betlehemi képet. A gyermek fölé hajló karcsu szűzet, a kigyót tipró Immaculatát s a jászolból felé nyult egy párnyi babus kis keze, hogy átölje az érkező szolgának lelkét. Látja az angyalokat, a szentek hódoló seregét, de látja lelki gyermekeit is, a Magdolnákat, a Jánosokat, a szenvedésben megdicsőülteket, a küzdelemben győzöket, akiknek ő nyitja fel a mennynek kapuját. Im jönnek, indulnak fogadására, hogy oda vigyék atyjukat a megszentelt jászol elé.

„Misereatur omnipotens Deus.“
Feltör még az ima hangja s a szerzetes megdicsőült lelke égbe száll.

— — — — —
Az éjfél miséről hazatérők szemei egy megdicsőült lélek mosolyát találták meg holt társuk ajakán.

Városatyá-választás

Várad-Olasziban.

Ujfalussy Géza örökét töltik be.

Nagyvárad, dec. 25.

Holnap, Karácsony másodnapján alkotmányos élet lesz Nagyvárad legnagyobb kerületében: Várad-Olasziban. A város törvényhatóságában néhai Ujfalussy Géza posta-tanácsos elhunytával megüresedett bizottsági tagsági helyet töltik be választás útján.

A választás még a régi törvények alapján megy végbe s az 1914. évre összeállított választók névjegyzékébe felvett várad-olaszi polgárok járulnak az urnához.

A választás egyhangú, csendes lesz, előreláthatólag minden érdeklődés nélkül. Nemcsak azért, mert ezuttal csupán egy bizottsági tag választásáról van szó, hanem azon egyszerű ok miatt is, mivel a városrészt egész polgársága egy jelölt körül csoportosul. Választási harcra tehát ezuttal nincs szó.

Legelőször, mikor még ki sem volt tűzve a választás ideje, a polgárság egy része Kócsán János kir. törvényszéki bír. jelölését hangoztatta s a függetlenségi párt, bár Kócsán János nem tartozik a függetlenségi párthoz, az ő jelölése mellett foglalt állást, míg a munkapárt Szüts József posta-tanácsost, a párt régi elvű tagját öhajította jelölni. Szüts József azonban, amidőn értesült a mozgalomról, kérte, hogy a választási harc elkerülése végett ezuttal hagyják figyelmen kívül az ő jelölését.

A megtartott pártközi konferencián a munkapárt deferált ezen kérés előtt s mivel a mostani viszonyok mellett a polgárság között minden ellentét felidézése kerülendő és Kócsán János különben sem exponálta magát egyik politikai párt érdekében sem, elfogadta Kócsán János jelölését. Így a választáson csak egy jelölt lesz.

A választást a kir. pénzügyigazgatóság épü-

ARANYKERESZT.

Még élénken emlékezetemben van a Laci arca, ki, mint rövidnadrágos kis gimnázista, legjobb pajtásom volt.

Ünnepnapokon sok ezüst gombtól ékes piros lánjbijával és habfehér, lobogós ingujjával hivalkodva pompázott előttünk. Hogyne. Az én testvéreim ünnepnapokon is csak a megszokott barna ruhában jártak. Olyan büszkén lépegetett Laci ilyenkor köztünk, mint egy kiskirály.

Egy nap titokzatos arccal hívott messze a tőbitől.

— Téged ugyanis elveszlek feleségül, előtte tehát nem lehet titkom. Gyere a kamrába, megmutatom, hogy hogy tudok táncolni. Meglásd, színész lesz belőlem.

Alkalmasabb helyet csakugyan nem találhattunk volna a táncművészet bemutatására. A kamrában délután nem járt senki és más nem figyelt ránk, mint a télire eltett ugorka, paszuly, paradicsom, paprika, meg a befőttes üvegek sűrű sora a falak mellett álló polcokon.

No, meg egy nagy zöld mázos korsó a földre állítva, hogy a benne levő ivóvíz annál frisebb legyen.

Laci nekikészült a próbakciónak. Kalapját fél szemére huzva, egyik kezében tarkavirágos zsebkendőjét lobogtatva, elkezdett nagyokat ugrani, perdülni, forogni és közben ő maga énekelte hozzá:

— Gimbelem, de gombolom, de gombolom, A mellényem gombolom.

A falnak dőlve, áhitattal bámultam ezt a gyönyörű mutatványt és némi büszkeséggel a jövődöbelim ügyessége miatt, mikor egy mérész fordultnál zsupsz, belevágta csizmás lábát a gömbölyű korsóba.

Egy pillanattal később megrémült, ijedt arccal bámultunk a gyorsan terjedő tócsára a földön, azután, mintha parancsszóra tennénk, futottunk ki a kertbe a többiekhez.

A kertben a többiek éppen babalakodalmat ültek.

Laci elfeledve az előbb kiállott ijedtséget és keserűséget, magas hangon kiállott bele az ünnepélyes szertartásba:

— Hát a szakács ki lesz?

— Majd azután, — mondta Annus meghatott hangon, a menyasszony-babát karjainál fogva tartva a pap elé.

— Előbb meglesz az esküvő, azután főzünk és azután eszünk.

— Lári-fári. Az esküvőknél ugy szokás, hogy mikor hazajönnek a templomból, már föl van terítve és csak hozzá ülnek. Nem fognak még azután főzni.

Annus fehér orgántüllel letakart arcát szelid megadással fordította felénk:

— Ott vannak az ennilók, meg az edények a lugasban. Ha úgy gondold jobbnak, eredj és főzz te, legyetek ti a szakácsok.

Mi kézenfogva száguldottunk el, de a kertajtóból visszafordulva láttuk, hogy a megzavart esküvőt elülről kezdik Rináldó Rináldini és Dora baroness között.

A lugasban egy tányéron letakarva sütemény és egy pár gerezd szőlő állott.

— Csak ennyi, — bigyesztette Laci a száját megvetőleg.

— Gyere hát Juliska, főzünk.

Természetesen mindenekelőtt megkóstoltuk a süteményt. Mivel belőlünk ugyanis férj és feleség lesz valamikor, már most szeretettel kell megosztani minden falatot. Egyet én haraptam tehát, egyet meg ő.

Azután főztünk.

Laci nagyszerűen el tudta rendezni a kezünkre bízott édes dolgokat úgy, hogy nem volt szembeütően észrevehető a hiány.

Azonban a szertartás nagyon elhúzódott, az örömszülők késlekedtek. Meguntuk magunkat. Unalmunkban egy új játékot találtunk ki. Hol Laci vett a szájába egy darab süteményt és én haraptam le a felét, hol megfordítva, így tünt el a szőlő is.

Mire a násznép feltűnt a láthatáron, szépen párosával, mi megint csak rémülten néztünk egymásra.

— Mivel békítsem ki őket, gondolkozott hangosan Laci, férfiasan magára vállalva a nehéz feladatot.

Máig sem tudom felfogni, hogy harcias bátyám, öcsém és nővérem, hogy tudtak olyan hamar megbékülni egy pár csillogó, nygynevezett „aranyfűst“ papírért. De az tény, hogy — habár ennilóról volt szó — egy pár perc alatt szent volt a béke és mindenkinek tele volt a keze, arca, orra és szája fényes aranyporral.

Más alkalommal az iskolából hazajövet levette a kalapot a fejéről és nem akarta visszaadni, amíg meg nem csókolom.

Sirva bandukoltam végig az utcán.

A nyári melegtől és portól teljesen maszatos arccal érkeztem az utcaajtóhoz, de még ott sem tudtam rávenni magamat, hogy megcsókoljam.

Laci a rózsaszín szallagos nyárikalapot fejére csapta, a fekete gummipertlit előre huzta az álla alá és egy rablóvezér büszkeségével lépegetett mellettem, vidáman fűtyölve. A ka-

letének tanácstermében tartják meg; választási elnökül dr. *Hoványi Gyula* jogtanár, jegyzőül pedig dr. *Doszpoly Dezső* tb. aljegyző küldettek ki.

Kócsán János megválasztásával a városörvényhatósága értékes tagot nyer, aki hasznára lesz közügyeinknek s a polgárságnak.

A KATHOLIKUS NÉPSZÖVETSÉG karácsonyi ünnepélye.

Az a páratlan érdeklődés, amely a nagyváradai Katolikus Népszövetség ünnepélyei iránt mind fokozottabban megnyilvánul, a Népszövetség vezetőségét arra ösztönzi, hogy összejöveteleivel nem csak szórakoztassa tagjait és vendégeit, hanem magas színvonalon álló ünnepélyek keretében tanulságos és hasznos eszmék felvetésével kulturális feladatot teljesítsen s tagjai között a barátság és együttérzést ápolja. Ennek körzönhető, hogy hovatovább a Népszövetség számottevő tényező lesz Nagyvárad társadalmában, amely méltó helyét elfoglalja a közélet minden nevezetesebb megnyilatkozásában s jelentékenyen közrehat a keresztény eszmék, a keresztény nézet örvendetes terjesztésében és megerősödésében. Legközelebbi ünnepélyét holnap, Karácsony másodnapján délután 5 órakor tartja a Katolikus Kör Szent László termében, változatos, gazdag és magas színvonalon álló műsorral. Előreláthatólag a Szent László terem ezuttal is megtelik közönséggel.

Műsor a következő:

1. Hirtőlágyi József: Karácsonyi ének. Szavalja: *Wallner Irénke*.
2. Beethoven: Isten dicsőségére. Éneklé a *Kath. Kör dalárdája*.
3. Költemények. Szavalja *Bihari Ákos*.
- 4 a) Liszt: Notturmo (La regatta Venetiana.)
- b) Liszt: Feuillade d'album. Zongorán előadja *Pálffy Jenőné*

punál azonban végre megsajnálta és levette a fejről.

— Hát most se csókolsz meg? — kérdezte óvatosan körülnézve.

Nagyon féltettem a szép kis alkotmányt és csakhogy kiszabadítsam barbár kezeiből, talán már hajlandó lettem volna rá, mikor hirtelen elhatározással átnyalábolt és sietve összevissza csókolt.

— Hát akkor megcsókollak én te utálatos, te majom, te csacsi.

— De azért mégis csak te leszel egyetlen feleségem, — fejezte be nagy kegyesen.

Elöttem a lap. Szinte a szemembe világít az újság fehér hasábjáról a Laci neve. Legelő van, a legbátrabbak között. Aranykeresztet kapott.

S amint behunyt szemmel igyekszem visszagondolni rá, a sok bohó, gyermekes csiny közül eszembejut az a karácsony, mikor a pompás zöld fenyőről az összes cukrot és pogácsát megette előlünk, hogy aztán valami értéktelen semmiséggel kárpótoljon kedves, könnyed, haszontalan modorában, a legkisebb bűnbánat nélkül.

S előttem a levele, ami nemrég érkezett: „A sok bánat és aggodalomért, a szokásos ijedségeért szeretnék kárpótolni. Azonban, mint rendesen, az én jutalmam megint aránytalan a kiállott szenvedésekkel. Tedd el e kis keresztet, ha hazavezérel a jó Isten, talán sokat beszélnek majd róla.”

A picike jószágot gondosan, vigyázva teszem el. S úgy érzem, hogy ezuttal teljesen kielégítő a kárpótlás, s hogy most az egyszer teljesen meg vagyok elégedve a haszontalannal.

Csizéri György.

5. Az örvendetes karácsony. Ünnepi beszéd, tartja *Brém Lőrinc* kanonok.

6. Karácsonyi pastorelle. Szövegét írta *Takácsy Dénes*, zenéjét szerezte *Rosch Mihály*. *Szalay Elemér* zongora- és *Herbály István* harmonium kísérete mellett éneklé a *Kath. Kör dalárdája*.

Kezdeté délután 5 órakor.

Belépti díj nincs, de szíves adományo

kat a Katolikus Népszövetség előjaira köszönettel fogad. A tiszta jövedelem 25 százaléka a háborús jótékony célra fog fordítottatni. Belépti jegyül a népszövetségi tagsági igazolvány vagy a meghívó szolgál.

A meghívók már szétküldettek. A ki meghívóját tévedésből meg nem kapta, forduljon a Népszövetségi Otthon gondnokához.

Nagyvárad igazi arca.

— A mi szívünk. —

Emlékezünk, mi volt tavaly, amikor megindult a háború, a mi háborús jótékonyágunk. Kikisértük a felvirágozott, nemzetiszínű pántlikás katonákat, fiainkat és testvéreinket az állomásra s ott elláttuk őket cigarettával, s aztán elvitte őket a vasszörnyeteg a galíciai síkságokra. Ebből a kis magból, az indulás kicsiny szeretetadományából nőtt ki az a nagyszabású jótékonyági szervezet, amely megmutatta Nagyvárad igazi arcát. Megmutatta, hogy ha békében és hétköznap verekszünk is a kenyérért, magunk és hazánk boldogulásáért egymással, a veszedelem pillanatában, a fájdalom nagy ünnepnapjain rátalálunk szívünkre, önmagunkra s a Szeretet nemes tüze lassan átvilágítja lelkünket, szemérmes rejtekhelyéből, befalazott szivekből kikiváncsozik a Jóság s egyik vagyunk abban, hogy fiaink, testvéreink emberfeletti küzdelmükben érezzék, hogy itt, a front mögött, itthon levők velük vannak érzés-

ben, gondolatukkal, s érettek dolgoznak, számukra nyílik a lélek minden virága.

Ennek a nagy korszaknak történetét írták meg *Sas Ede*, *Fehér Dezső* és *Pásztor Ferenc* a *Hadsegélyző Bizottság* engedélyével. Voltak *Tisza István* gróf miniszterelnöknél is, aki megengedte, hogy háborús beszédeit ebben a könyvben közöljék. A könyv azonban a háborús nyomdaviszonyok miatt, mikor az anyag és a munkaerő ára 3—400 százalékkal emelkedett s papírhoz alig lehet jutni, nem jelenhetik meg, viszont költségei sem apaszhatják a háborús alapokat.

Tizenhat csomag fekszik a nagyváradai háborús jótékonyág központjában az asztalon, börgpamlagokon. Mind a tizenhat egy-egy izgató fejezete, megható dokumentuma Nagyvárad háborús jótékonyágának. E *dossier*-kben sikeres akciók adatai rejlenek. Jórészt ezeket az adatokat használtuk fel az alábbi beszámoló nál:

A katolikus egyház és társadalom tevékenysége

Hol mozdult volna meg legelsőnek a szív nemes érzése, a fájdalom enyhítésének buzgó-sága s a szenvedések orvoslásának nagy gondolata, mint a katolikus egyház és társadalom éber lelkiismeretében.

Főpásztorai nyitják meg az áldozatkészség ragyogó sorozatát. Megyés püspökünk, gróf *Széchenyi Miklós* nemcsak állandóan és bőkezűen támogatta a háborús jótékony akciókat, nemcsak személyesen is részt vett azok lezajlásában, nemcsak pénzben és természetben segítette előre az összes katonai segítő mozgalmakat, hanem rezidenciája egy részét kórháznak rendeztette be, ahol állandóan gyógyulást találnak sebesült véreink és a monarchia katonái. Püspökünk és *Radu Demeter* dr. g. kath. püspök, valamint a káptalan és annak tagjai az első pillanattól kezdve a mai napig terjesztették — főpásztorokhoz méltóan — nagy és magasztos apostoli kötelességeiket, áldást-hozóan, csöndben, zaj nélkül, megtalálva jutalmukat a szeretet munkájában és abban, hogy példát adtak, amelyet szívesen követett az egész katolikus társadalom. Ime csak néhány adat:

A papnevelő intézetben kórház van, sebesülteket ápolnak benne.

A katolikus intézetek, zárdák falai között kórházi működés folyik szüntelenül. A *Szent József-intézet*, az *Immaculata-zárda* kórház. Az *Orsolya-zárda* — mint annyi más katolikus intézet — iskoláknak adott helyet, hogy ezekbe az iskolákba kórházak vonuljanak be, ugyanott 65 sebesültet ápolnak.

Az apácák, az irgalmas nénék egész tevékenységüket a betegápolásnak, a vigasztalásnak szentelik. Áldott az ő kezük munkája, szívük jósága, szeretettől átitatott cselekedeteik mind. S emellett a szegények sem vesztették el az ő istápolóikat.

A vasuti nyugvóállomás hathatós működéséről sok katonánk emlékezik meg szeretettel, a statisztikában gyógyultakként szerepelnek, mert gyors segítséget kaptak. Kimagasló itt *Fetser Antal* győri püspök apostoli tevékenysége, aki minden érkező vonatonál ott volt s várta összetépett hőseinket. A sebesülteket vigasztalta, gondozta, tevékenységével lelket adott a fáradtaknak és a kimerülteknek, hogy lelkének ereje magával ragadta a betegápolókat s mindenkit, aki őt látta működés közben.

A két püspök nyomdokain haladt mindkét káptalan áldozatkészségben és részvétben. Jótéteményeik megszámlálhatatlanok.

A háborús délutánok rendezését a sebesültek javára a *Katolikus Kör* kezdeményezte. A *Kath. Kör* ünnepélyei erkölcsi és anyagi sikerükkel a háborús jótékonyág szolgálatába állottak. A bolgár *Vörös-Keresztről* is a *Kath. Kör* emlékezett meg először adományaival.

A Katolikus Népszövetség jótékony működése következik sorban utánuk. Sok sebet gyógyítottak be, sok könyvet töröltek le a Népszövetség sikeres akciói, gyűjtései és adományai.

A katolikus iskolákban ugyanaz az áldásos szellem dolgozott. Kis iskolás gyermekek gyűjtöttek a nagy célra.

A kongregációk hadijótékonyága csodálatra méltó volt, ezenkívül elvállalták egy-egy hadiárva nevelését, hogy jó magyarok és jó keresztények legyenek.

A katolikus Patronázs is akcióba lépett, enyhíteni a háború okozta nyomort, sebeket s védeni a jövő nemzedéket. A Katolikus Nővédelmi Hivatal nagy tevékenységre valló működésbe kezdett, amelynek eredménye előre-

látható, mert a felburjánzó erkölcsstelség ellen sikeresen küzd és dolgozik fáradhatatlanul.

Harcéri kiállítás jövedelme 7000 korona. **Vak katonák segítőalapja**, Pásztor Ferenc igazgató gyűjtése mellett önállóan a **Tiszántúl** saját külön akciója fényes eredménnyel járt.

Török Félhold kapott 1850 koronát a nagyvárad **Szigligeti-Társaság** megbízásából rendezték Sas Ede főtitkár és Pásztor Ferenc.

Vörös-Kereszt háborus délutánjai a **Jobbkéz** részéről Pally Lajosné.

Gyermeknapok, az Országos Gyermekvédő Liga megbízásából rendezték Szűcs Izsó, Pásztor Ferenc és a **Jobbkéz** hölgyei.

Sursum Corda (Fel a Szívekkel), rendezte a **Vörös-Kereszt Egylet**.

Lövészárok ünnepély, rendezte a **Vörös-Kereszt és a katonaság**.

Aranyat-vasért — Augusztus Gyorssegélyalap, Hlatky Endre főispán kezdeményezésére rendezte Sas Elemér főispáni titkár.

Magyar Nők Koronaalapja, a m. kir. Honvédelmi Minisztérium Hadsegélyző Hivatalának akciója, dr. Miskolczy Ferencné főispánné és Pally Lajosné vitték sikerre.

Nagyvárad **Hadiárvák segélyalapja**, rendezte a **Városi Árvaszék** és Pásztor Ferenc. Felruháztak 106 gyermeket. Pásztor Ferenc adott hozzá 1000 koronát.

Szeretet adományok. Eddig 40 láda ment el a harctereken küzdő katonáinkhoz, 20—20 ezer csomaggal. Nagyrészt a m. kir. 4. honvédelmi tábori ágyusezredhez küldték, de kapott 6 ládat a 19. tábori ágyusezred is. A hatóság sikeresen támogatta a mozgalmat.

Nagyvárad **kórházak szeretet adományai**, eddig 20.000 csomagot kaptak. Mindkettőt a **Vörös-Kereszt Jobbkéz** kezdeményezésére társadalmunk minden rétege adta össze, Rimler Károly polgármester felhívásával támogatta a mozgalmat.

Érdekes, hogy a **Vörös-Kereszt Jobbkéz** eredetileg az egyet fehérmű-osztálya volt, amely a beteg és sebesült katonákat látta el fehérművel. A háborus idők nagy fejlesztő hatása alatt ez az osztály egy nagy jótékonyági központtá alakult, amely a legeredményesebb s a legsikeresebb harcot indította a szívek és zsebek ellen — s győzött. A hadisákmány nem kicsiny. A nagyvárad jótékony intézmények a háboru tartama alatt 300.000 koronát adtak a háboru szenvedéseinek az enyhítésére.

Köszönhető ez annak a szerencsés temperamentumnak és érdeklődésnek, hogy Pally Lajosné minden jótékonyági akcióban részt vett és sikerre vezette; nem maradt a fehérmű-osztályban, hanem egyesítette e mozgalmakat egyszerű kézzel s úgy a **harcéri kiállításban**, mint a **lövészárok-ünnepély** rendezésében. Ez utóbbinak fényét gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök megjelenésével nagyban emelte. Pallyné, hogy ezt a csodás, fáradhatatlan tevékenységű, csupa szív és intellektusával ragyogó uriaszonyt kevés szóval jellemezzük, ennek a városnak a jobb lelkiismerete.

Külön fejezet Fráter Imre dr. ezerféle tevékenysége, aki mint kórházigazgató, törzsorvos **Jobbkéz-intéző** nemcsak sebeket gyógyított, hanem lelkeket emelt és adott vissza a társadalomnak. Ötletei pompások, energiája friss, a sok munka használ neki.

A helyben állomásozó katonaság is tevékenyen részt vett a nehéz munkában. **Balihár** ezredes, cs. és kir. állomásparancsnok s **Obrincsák** István ezredes magyar kir. honvéd-állomásparancsnok mindent megtettek a siker

érdekében, **Obrincsák** ezredes külön, saját hátsókörében gyűjtött is a háborus célokra.

Megemlítjük itt, hogy három uriaszony, **Tatár Zoltánné**, **Buzássy Albertné** és dr. **Gyöngyössy Istvánné** a **Vörös-Kereszt** központi konyhájából naponta 11 katonai kórházat látnak el, különféle súlyosabb betegek kapnak innen ételt, 16.000 adagot adtak ki havi 2000 koronára értékben. E is határozta a legutóbbi választmány ülésen, hogy **diszoklevéllel** tüntették ki őket fáradhatatlan működésükért s házi-ünnepelt rendeznek nekik. Meg is érdemlik, ezer és ezer katonára rebeg hálát e három nemeslelkű uriaszónynak.

A **Bolgár Vörös-Kereszt** javára a Katolikus Kör indított nagyszabású akciót. Ezt folytatva a jövő hónapban a polgármester és Pásztor Ferenc is akciót kezdenek hős szövetségeseink sebesült katonái javára.

A sikereken azonban részesek a nagyvárad társadalom összes rétegei. **Mindenki** hozzájárult befolyásával, adományával és agitációjával a sikerhez.

A kereskedők, iparosok természetben és készpénzzel járultak minden alaphoz, tömbölköz. (Flegmann, Huzella, Waldmann, a Laroche és Darvas cég.) Az összes pénzintézetek megfelelő nagy pénzeket adtak össze. (Nagyvárad Takarékpénztár 1000 koronát egy célra.)

Iskolás gyermekek a gyűjtésben előljártak, így a főgimnázium növendékei. A kereskedelmi iskolában a tanulók ösztöndíjait a **vak katonáknak** adták. Igen szép!

A sajtó közreműködése természetes, mindenütt rendelkezésre áll e nagyszerű újságírás minden tényezője, elsősorban a **Tiszántúl**, amelynek útján a közönség annyi adományt juttatott jótékony célra, mint vidéki lapnál még soha. Kivették részüket laptársaink is a hazafias munkából: **Hegedüs Nándor Szabadság**-a épügy, mint **Fehér Dezső Nagyvárad** **Napló**-ja, **Sas Ede Nagyvárad**-ja úgy, mint **Boros Jenő Friss Újság**-ja.

A jelentés maga külön kiemeli a **Tiszántúl** egyik gyűjtését a következőkben:

„A gyűjtések és akciók fellendítésében és felszinen tartásában a **Tiszántúl** is kivette a részét, a **Vak katonák** akciójához pedig a **Tiszántúl** külön gyűjtése számottevő eredményt hozott s ez ifjabb Papp Károly fáradhatatlan buzgólkodásának s tevékenységének eredménye.”

Végére értünk ez ismertetésnek és beszélgetésnek. Ennyi sokfelé adunk, dolgoztunk s nem fáradtunk el. Ellenkezőleg. Megerősödött lélekkel, telesszívvvel s áthatva a jóság nemes, szent és nagy, mindeneket átfogó érzésével kifogyhatatlanul dolgozunk, fáradunk, verejtékezünk és adunk, adunk folyton-folyvást mindent szeretettel, készséggel azoknak, akik vérükkel és testükkel védik a hazai földet, feleségeiket, gyermekeiket, édes mindnyájunkat, mert mi vagyunk nekik a legdrágábbak s ők nekünk a legkedvesebbek ebben a földi életben.

Hála, elismerés, minden áldás azoknak, akik vezetnek, irányítják ezt a szent munkát s töltögetik a bibliai kifogyhatatlan olajos korsóját a szeretetadományoknak. Megelégedés, büszkeség töltse el azok szívét, akik szenvednek, véreznek és mégis tesznek, fáradnak s adnak, adnak, adnak . . . sz. d.

Nincs talpbőr.

Hogy játszák ki a bőr maximális árát.

A háboru sok mindenben óriási drágaságot idézett elő s nagyon megnehezítette a megélhetést, különösen a szegény emberre és a fixfizetésből élőkre nézve.

De nagyon tévednénk, ha ennek az általános drágaságnak az okát egyedül a háboruban keresnénk, mert a háborus viszonyok csak részben okai az elviszárított drágaságnak.

A háboru árdragító hatását igyekszik kiaknázni, a gyárakon kívül, termelő és fogyasztó között működő közvetítő: a busás haszonra leső kereskedelem egy része, amely a kínálat és kereslet között a háboru által megzavart egyensúlyt a maga részére igyekszik kiuzsorázni, s nem elégszik meg az öt jogosan megillető tisztességes haszonnal, hanem ha kell még a törvény kijátszásával is megszarolja úgy az iparost, mint a közönséget.

Most különösen érezhető ez a bőrneműek és bőrárunknál.

A közönség egy szép napon egyszer csak azt tapasztalta, hogy a lábbelik ára szinte megfizethetetlenül magasra szökött. És pedig nemcsak az új cipők és csizmák ára, hanem a lábbelik javítási díja is horribilis magasra emelkedett. Amíg azelőtt 3, legfeljebb 4 korona volt egy pár cipő talpalása, addig ma 8—10 koronát kérnek a cipészek ezért a munkáért. És így van ez minden hasonló munkánál. Minden cipész-munkának 3—4-szeres árát kell adni.

A legtöbben abban a véleményben voltak, hogy ha most nem épít emeletes házat minden cipész és csizmadia, akkor sohasem.

Érdeklődünk a dolog iránt s akkor láttuk, hogy ennek a nagy drágaságnak csak elenyésző csekély mérvben okai az illető szakiparosok, hanem ellenkezőleg, őket is sújtja a bőrhány mellett a rémesen magas bőrár. A gyáros és nagykereskedő teljesen kénye-kedve szerint szedi le a tejfelt s a magas árak mellett is csak a savó jut az iparosnak, a közönségnek pedig a fejős tehén szerepe marad.

Különösen a talpbőrökkel üznek a nagyobb bőrkereskedők hallatlan visszaéléseket.

A kormány maximálta a bőrök árát, de ez a rendelkezés, mint a többi hasonló is, csak amolyan fél rendszabály, mert tág kibúvót enged a kijátszásra. A miniszteri rendelet szerint 15 koronában van megszabva egy kiló talpbőr, de egész darab talpbőr vételénél megengedi ugyanis a rendelet, hogy a talpalásnak való kiszabott darabokért magasabb árát szedjenek. Így aztán a felszabdalt talpbőrökért kilónként 20—24 koronás árakat szednek a kereskedők.

A rendelet ezen intézkedését használják ki a nagyobb bőrkereskedők a rendelet kijátszására.

Karácsonyi és Újévi ajándéktárgyak

u. m. valódi arany, ezüst és brilliáns ékszerek, régiségek, műtárgyak, dísz tárgyak, valódi és chinai ezüstitárgyak, diszműáruk, bőrdíszek, nesseserek, erszények, ridicülök, hadifelszerelési cikkek stb. olcsó beszerzési forrása. Megtekinthető vételkényszer nélkül

STERNBERG J. alkalmi nagyáruházában, Szent László-tér, Kishidfő.

Regi tárgyakat veszek, kívánatra házhoz is megyek. — Telefon 13-45.

Cipész és csizmadia iparosaink egyáltalán nem tudnak talpbőrhöz jutni, pedig a nagyobb kereskedőknél, ha nem is bőségben, de van talpbőr. Iparosainkat egyszerűen azzal utasítják el, ha egész darabban talpbőrt akarnak venni, nincs talp. Holott az nap látták, hogy nagyobb mennyiségű talpbőr érkezett az üzletbe. Másnap azonban feldarabolt állapotban már van talp. Persze jóval a maximális áron felül.

A kisiparos tehát ki van szolgáltatva a bőrnagykereskedőnek. Ausztriában ez nincsen így; ott gondoskodnak nemcsak a gyárosról és a nagykereskedőkről, hanem arról is, hogy a kisiparos is boldogulhasson.

Ezen sérelmes állapotok megbeszélése végett, valamint a teendők megállapítása céljából a nagyváradi cipész és csizmadia iparosok, *Ujlaky István* cipésmester kezdeményezésére, értekezletet szándékoznak tartani. Valószínűleg abban állapodnak meg, hogy a kormányhoz fordulnak a miniszteri rendelet olytén megváltoztatásáért, hogy az ármaximálást a detail darabokra is terjessze ki, a bőrhányon pedig, ha másként nem lehet, rekvirálás által segítsen, hogy a spekulációból eltiltolt készletek előkerüljenek s szakiparosaink hozzá jussanak drága pénzükért a szükséges talpbőrökhöz.

A marsolyázók.

— Az Adyák. —

(Zsidó ünnepeken megjelenik a család körében a marsalik s magáról kétes szellemességű tréfákat mond, minél nyakatekerettebb, annál büszkébb rá a marsalik. Különben nem sokra becsülik, de ő magát igen. Minden marsalik egy Ady. S mivel minden közkatoná — ismert szokás mód szerint — a marsallbotot a tarsolyában hordja, minden marsalik azt hiszi, hogy ő a társaság vezére, holott csak szabott idejű mulattatója. E két tulajdonság olvad össze egy új típusban, ezek a pénzért, hírért, feltűnésért marsolyázók.)

1.

Nemzetünk kettős háborút visel. Egyik karjával határait tisztítja meg a külső ellenségtől, másik karjával a kifelé szaladók kifiamodott agyvelejét igyekszik rendbehozni. Produktív munkát ezek nem végeznek, a háboru előtt a francia selejtes irodalom, a *Fleurs du Mal* kimporától megrészegülve rikoltozta tele a világot Magyarország gyálázatával, ma sivar önzésben csak saját kis nyavalyájukat emlegetik. Élet halálharcunkkal szemben ez a közömbösség kirívó, de *Petőfi* Sándorra gondolunk s a mai álmodernek nemzetietlen voltára elegendő, ha Ady mostani verseire, vagy *Lengyel* Menyhért szindarabjára vetünk futó pillantást. Ez utóbbi legtipikusabb képviselője a magyartalan írásnak. Ha külföldre visz és ír darabot, Párisban a japánt mutatja be a *Tajfun*-nál, Londonban egy angolt akart bemutatni a *Prófétá*ban s most egy sehovasevalót a *Tán-cosnó*-val. A klasszikusok, a Valakik mindig nemzetiek voltak. *Homér* görög mindig és *Dante* olasz, *Rossini*, mikor végre bemutatja a párisi operában egy operáját, a *Sziciliai vecsernyét* írja meg, egy olasz operát. A mi házalóink nemzetietlen rongyokkal csinálják kis üzleteiket.

2.

Honnan e nagy éhség a pénz után, az *auri famen*, amely kiölte a hazai föld levegőjét belőlük és sivárrá tette agyvelejüket, hogy annak egyetlen paránya sem mozdult meg rettenetes szenvedéseink mindent átható sikongatásaira?

Ez a szeretetnélküliség, vad önzés, mohó éhség és falánkság a pénzzel szemben határozottan visszaesés, elfajulás s eredete Nagyváradra vezet.

A fertőzés itt történt meg, s a zsidóságnak

a haladással szemben makaos és dühös ellenállást tanúsító töredéke s a talentumával nemzeti érzésekben alig furdott ifjú egymásra találtak. Ez adta meg az alaphangot, a színt és tartalmat *Ady* Endre későbbi verseinek, egy elmaradt, visszafejlődött hazátlanul bolygó s hazát nem találó (mert semmihez se alkalmazkodó) korcsfaj átadta átkos örökségét egy már-már nemzeti eszmék termékenyítő hatása alá jutott gyöngye degenerált fajtának. Ez a *Vér és Arany* keletkezése, elemei keletiek, semmi közük a nyugathoz, hiszen nyomtalanul tüntek el ott a nagy szellemi oceánban. Szülője a *jiddiseh* szomoró, pusztuló világa, új, még szomorubb életre kelve egy magyarban. A nemzetietlenség így jelentkezik időnkint, mint a terméketlenség tünete, akkor, mikor az egész világon a nemzeti eszme ujjaszületett. A „bélyeges sereg”-gel megy, vallja be ő maga a *Vér és Arany* című kötetében, nem, mint a másik, az igazi költő, a magyar: a vitézekkel, „aranyos leventék”-kel.

3.

Ez a vallomásnak, amely elárulja korcsköltészetének eredetét s a keresztesedést, súlyát csak akkor érezzük, ha olvassuk, hogyan erőlködött elhitetni, hogy ő *Vajda* János utóda, majd, hogy *Csokonai Vitéz Mihály* az ő őse, később *Petőfi*-be kapaszkodik egy hanyagul megírt *Petőfi* könyvben. Igaz, *Csokonai*val valami rokon vonása van, *Csokonai* is irt fűhöz-fához verseket, hogy boldogulhasson, kereste a protekciót, de *Csokonai* nem változtatta meg márcél holnapra véleményét pártfogóiról. *Ady* ma a szociálisták kegyét keresi, a népet, holnap neki „bűdös a paraszt.” Ma *Lédának* aranyezobrot emel, örvend, hogy *Ady és Léda* (*Adél*) betűszerinti rokonságban vannak, (akkor már *Idá*-t választhatta volna, ez fordítva ad!) holnap azt kiabálja a szeretett nőre, hogy „szakadsz le már rólam? Vagy hureolod szégyened tovább?”

Ez utóbbi, a *Léda* eset, a *Vezér* költészetének nem fénypontja. Egy nő megtalálja a költőt a végső leromlás előtt, elviszi magával Párisba, kihámozza a reáragadt mindenféléből, tanítja, oktatja. A költő évekig él Párisban s nem tanul meg franciául. (*Herczeg Ferenc* írja egy tábornokról, „hogy ha én Kínában élnek egy évig, megtanulnék kínaiul márcsak azért is, hogy megértsam.”) *Léda* olvas neki francia lapokat, fordít, szellemi áramlatokat juttat fülébe, amelyek süketek a a kultura szavára, amely „kultura” szót nyelvén hordja és nem szívében. *Léda* verseket kap jutalmul s a végén egy rettenetes rugást amilyen esakugyan pártatlan a magyar irodalomban.

Valóban nem példa költőnk az új nemzedéknek példaként a hálából. „Addig vagy, míg én látlak”, kiáltja *Léda* után. Tévedés. Azért lett költőnk, mert *Léda* meglátja, akinek kedvéért hisselgő verseket irt a zsidósághoz, amelynek „megváltója” kívánt lenni. Szép kis „megváltó”, aki keresztesfeszíti a népet, amelynek segítségével valaki lett.

4.

A hála nem alapja költőnk verseinek. Ő szívesen felveszi *Szilágy* megye kisdudóvó alapjából a neki kérésére megszavazott ösztöndíjat, még szívesebben kér (és kap) pénzt a magyar államtól, az országtól, mint ösztöndíjat, mint ifjú költő, 30 éves korában, siet Budapest székesfővárosához az irodalmi ösztöndíjért, mint ifjú költő s mindez *Tisza István* gróf tudtával, jóváhagyásával történik. *Tisza* engedi, hogy jól éljen a *Vezér*. S jól él. De egyszer eszébe jut, hogy ő hállával tartozik ennek a *Tiszának* s rögtön verset ír róla, ezzel a jóslattal:

— Fráter, utódaidban bűnhődöl.

Nem, valóban nem követendő érzésekből áll a *Vezér*.

5.

Helyezzük gazdasági alapra e költészetet. Egy csoport serdült fel, amely nem pro-

duktív munka órán akart elhelyezkedni a fejlődő ország vezetésében, hanem a milliók hátán. Ezek közé sodródott *Ady* is, aki különben gentrynek indult. Ismeretes *Saárpy* Lászlóval folytatott beszélgetése?

— Te költő vagy? kérdezte a kolozsvári vivóbajnok.

— Igen. Lehettem volna szolgabíró *Szilágyban*, de költő lettem, nem úgy, hanem így szórok a világ szemébe port!

Ervényesülési alkalom és eszköz volt ez az „irodalmi” forradalom.

— Hova lett a Forradalom? kérdezte egy hívő *Fenyő* Miksától, a Nyugat diabolus sotae-jétől.

— Hagyjuk kérem ezt. A fő az, hogy egy jólmenő könyvkereskedést csináltunk s jó üzleteket eszeltünk ki. Erre való a Forradalom.

Ez volt a célja a nagy lázongásnak, melynek *Ady* szegődött zászlótartójává.

E eölből, hogy a közfigyelem hozzájuk szegődjék, az üzlet jól menjen, kis rikkancsi-fiukat szerződtettek íróknak, s megkezdődött a láрма. A *Vezér* végzi a nagyobb rikkancsokat:

— Hullaszag terjed itt minden virág felett, írja egyik versében.

— Haláltó marad Magyarország folytatja.

— Páris az én Bakonyom. Pandur hada a szájas Dunának vághat utánam Irán szagu, szitytya sereg.

A kis fiuk pedig mosolyogtak (persze az amerikai *Walt Whitman* utánozva.)

Az egyik a kezéről irt, a másik a fogairól, hegy fehérek, a harmadik:

— Az erdőben ibolyaillat leng,

— S egy kis trágyaszag,

a negyediknek a „kalapjának a peremére a holdvilág csurran”, az ötödik egy disznóságot rejt el egy versben. A vers a *takarója* ennek a romlottágnak. A szent poézis így lett rothadt portékák esomagolópapirosa. Csupa kistermetű, kisméretű ember, mind *Ignotus* tanítványa, aki előljár a kínos szenzációk versbe való vájkálásával.

Az ámuló Magyarország figyelme esakugyan e kis csoport felé fordult s nem volt okuk panasza. Egy hiru kalapos estélyén elnökük 1000 koronáért működik közre — és végre sikerült a *Lipótváros* zsidó családjaihoz járni vacsorára, ahol vacsora után szemébe mondhatta az őt körülrajongó zsidó előkelőségeknek véleményeit, amelyekből egyet itt közlök:

— A zsidóság nem bátor. A biblia szerint, mikor legbátrabb volt, *Jerisbó* alatt, elment a falakig, nagyot kiáltott, hogy omoljanak le a falak. Akkor is csak kiabált, de nem harcolt. Ez az ő bátorságuk. Eszterit küldik el ellenségük megölésére.

7.

A vers nem váratott sokáig. E költészetnek, amilyen erővel viharzott árva fejünk felett, olyan hamar vége is lett. Mikor mindent felfaltak ez irodalmi sáskák, megették a *Vezért*... Elsajátították szólamódjait, kisajátították kifejezéseit, kiűnően utánózták ő „Én” ségét s profizáltak „én nyeszlett, ványnyadt uriságom”-at, Soha ilyen látványt. A kukacok megették a sajtót, bár ez védekezett ellene körömszakadtáig. Hiába. Lehetett. *Petőfi*nek is voltak utánzóit, egész korszak költői, *Petőfit* nem tudták megenni. *Adyt* elfogyasztották szépen. Amit ő csinált, az pusztította el s helyzete hasonló az igás jószágéhoz, amely az istállóból viszi ki az almot a mezőre s hátranzve így filozofál:

— Magam okoztam ezt a terhet magamnak.

8.

A költészet hanyatlóban világszerte s lassan eltűnik. Az emberiséget rettenetes tűz és véreső riasztotta fel álmodozásából, nyugalmából, nem fog tudni magához térni időtlen idekig. Vége a csöndes kontemplálá-

soknak, kemény harora hív a viharzó élet.

Akinek nincs szava a nagy átalakuláshoz nem hihetünk többé a költőknek, az újaknak. Az élet más, s ők másról beszélnek, művészietlen hangon és osalnak miniket. Ha hinnénk Rudyard Kipling nek, hogy van a dzsungelben egy jó párdue, Baghisa s egy kedves medve, Babi, megjárónk, ha találkoznánk egy medvével s azt hinnők, hogy az a Kipling ember szerető medvéje, azért ténne. Megjárna az is, aki Adynsk hinnie s elkezdene ismétetni az ő „igazságait hangosan:

— Haláltó Magyarország, Hállaszag terjed itt minden virág felett, az urak is betyárok, gazemberek.

Még a kis házalók se mernék ezt tenni, pedig azok, mint Bródy Sándor beszéli, mindent elhálnak, amit egy keresztény kitalál s felfedez. Ez a költészet nem a miénk, idegen tőlünk, magyaroctól. Keres költészet, amelynek még annyi ereje sincsen, mint a futurizmusnak, amely legalább

a technikát, az ipart dícsíti s a haladás erejét magasztalja. Antigens „Hontalan” jainak sorsára jutott ez a csoport.

Ma, mikor idegen áramlatok zúgnak keresztül az országban, vesszük észre, hogy milyen haszon nélküli volt az idő, melyet a költészet igénybe vett. Gyengítette ellenállásunkat, elkábította éberségünket a támadásra kész nyugat felé akart bennünket hureolni erővel. Vége a kábulatnak. Gonosz játékokat üzött velünk egy kis csapat, nemzetietlen verseivel, vakmerő kellemetlenkedéseivel. Kis haszonért nagy károkat okozott. A komédiának vége, a költőkirálynak és miegyébnek öltözött maskarákat elseperte a szél, amelyet igyekeztek fujni. A nóta még receseg, a kintorna még nyaggatja a régi nótát, az új világ azonban int nekik: Va, fart ceur! Takarodj, komédiás.

Ép ezért helyes és időszerű, hogy az egyik legnagyobb magyar író, Rákosi Jenő kiséprűze a költészet templomából a kufárokat. Minden magyar mellette van.

Tiszántuli.

Katonák karácsonya.

Tegnap zajlott le a katonák karácsonyi ünnepe. Az egyes kórházakban csillogó karácsonyfák gyultak ki, hogy beragyogják fényükkel hőseink boldogságától derült arcait. Jóleső örömmel fogadták mindnyájan a város közönségének megemlékezését, amely bearanyozta az ő karácsonyukat is.

Az összes kórházakban és a laktanyákban voltak ünnepségek, amelyekről az alábbiakban számolunk be:

A tudószanatóriumban

délután 2 órakor szép karácsonyfa ünnepély volt. A jelenleg katonai kórházul berendezett szanatóriumban 20 tisztet és 120 katonát ápolnak.

A dusan felszerelt karácsonyfa alatt voltak elhelyezve az ajándékok.

A növendék papok énekkara nyitotta meg a szép ünnepélyt.

Dr. Karácsonyi János kanonok, egyesületi elnök remek beszédben méltatta az ünnepély jelentőségét.

A kispapok a Takácsy—Resch Pastoraléját, Kölessey Hymuszát és a Wachtam Rheint énekeltek.

Majd özv. Lukács Gusztávné, Karácsonyi Teréz és Vueskics Julia urak kiosztották a katonáknak a gazdag ajándékokat s a szép ünnepély végett ért.

Az Orsolya-zárda kórházában,

ahol 66 katonát ápolnak, Mater Fritsch Mária Leontia rendezett megható ünnepélyt. A zárda növendékei 125 koronát gyűjtöttek össze fillérenként. Ebből Mater Fritsch Mária Leontin szivarokat, cigarettákat, oitromot (a limonádéhoz), cukrokat, zsebkendőt vásárolt s a diszes karácsonyfa alá helyeztette. Ezen kívül a Vörös-Kereszt Jobbkéz részéről Pally Lajosné küldött ajándékokat. Tizenégy széphanu kis leány áhitattal énekelte el a „Mennyből az angyal...” kezdetű éneket, utána három kis gyermek mondott kedves ünnepi verseket, egy elemi I. osztályos leányka: Szács Gizike huszárverset szavalt, Pálffy Ilona I. éves tanítóképezdész német szavallatot tartott, Fekete Irén II. éves tanítóképezdő növendék Krüger Aladárnak egy szép versét adta elő frenetikus tetszés mellett. Végül elénekeltek az „Isten áldd meg a magyari” s egy katonahálás szavakkal köszöntö meg a kedves

testvérnek jószágát s az adományozók kedvességét.

A hadapródiskolában.

A hadapródiskola nagy termét egészen megtöltötték az ünnepélyre egybegyűlt sebesültek. A terem közepén volt a gyönyörű karácsonyfa s hosszában felterített asztalon a karácsonyi ajándékok voltak felhalmozva. A terem elején színpad volt felállítva s előtte előkelő hölgyközönség foglalt helyet.

Az ünnepélyt dr. dalnoki Kovách Áron főtörzsorvos beszéde nyitotta meg.

Utána felesendült a színpadról Kóvér Ili urleány éneke.

Egy aktuális szindarab előadása következett ezután. Az első felvonás szereplői voltak Antoneseu Miklósné, — aki bájos nagymama volt — Antoneseu Mariska és Balogh Emma. A második felvonás az angyalok karát jelentette meg a Boldogságos Szüzzel. Szereplői voltak Somogyi Ili, Kazay Maca, Kolosváry Margit, Baranyi Erzsike, Antoneseu Mariska egész bájos angyalsereg. A harmadik felvonásban visszatér a harrétról a várva-várt férj, kinek szerepét dr. Berczky Lajos alakította.

A darab mély hatást tett az ünneplőkre: Polgár Mariska rendezte sikerülten.

Dr. Kovách Áron szép beszéd kíséretében tüzte mellére egy önfeláldozó ápolónak: Okacsics Szvatisztinak a Ferenc Szalvátor főherceg által adományozott Vörös-Kereszt bronzérmét.

Ezután következett az ajándékok kiosztása, amelyeket előkeio urleányok végeztek.

A főgimnáziumi hadikórházban.

A főgimnáziumban berendezett tartalék-kórházban igen szépen sikerült ünnepet rendezett Eleméry Ferencné, ki a Szent Vince intézetbeli apáccal együttműködve nagy ambícióval iparkodott, hogy a sebesült katonáknak minél kedvezőbb karácsony estét rendezzen. Az ünnepélyt a Szent Vince intézetbeli énekkar nyitotta meg. A fehér sereg indulóját énekeltek vonószene kísérettel. A kis karácsonyfa ünnepély keretében egy bájos színjátékot adtak elő a Szent Vince intézet növendékei. Végeztül az énekkar a közönséggel együtt a Hymuszát és a Wacht am Rheint énekelte el. A kedves ünnepélyt a sebesültek nevében Pató Sándor tüzérhadnagy és dr. Rapp segédorvos köszöntö meg a Vörös-Keresztnek,

A Tisza Kálmán-téri közegei elemi leányiskola és Kereskedelmi Tanfolyam

helyiségében délután 3 órakor kezdődött a karácsonyi ünnepély. A gyönyörűen elkészített karácsonyfa, a szavallatok és énekek sok meleg könnyet csaltak a katonák szemébe. Az ünnepély után a katonákat forró teával, kalácsossal vendégelték meg. A szeretet csomagok igaz örömet okoztak.

A szeretett csomagokat a Kereskedelmi Tanfolyam növendékei hozták össze gazdag tartalommal. A 83 szeretetadomány csomagon kívül a mit az iskola növendékei készítettek, s a Jobbkéz adománya mellett bőségesen gyűlt össze cigaretták, levelezőlap, gyümölcs, kalács stb. A Kereskedelmi Tanfolyam tantestülete 24 koronát, a Tisza Kálmán téri elemi leányiskola növendékei 16 koronát adtak a természeteszerű adományok mellett.

Hálás elismerés illeti az adományokért, a megvendégelésért Rechneré B. Zsófia igazgatónőt és tanítványait, továbbá a Tisza Kálmán téri elemi iskola tanítónőt és növendékeit, a kik ének és szavallat számokkal, gazdag műsorral, ékes karácsonyfával szereztek több, mint száz betegnek feledhetetlen karácsony estét.

A Biharmegyei közkórházban

a sebesült katonák karácsonyfáját dr. Fráter Imréné látta el minden jókkal. Széchenyi Miklós gróf megyés püspök a bort adta, míg Radu Demeter dr. g. kath. püspök a karácsonyfákat adományozta. Száznegyven beteg katoná van a 4. és 5. számú kórtérben, akiket Mater Agapé főnöknő vezetése mellett ferencrendi nővérek önfeláldozóan ápolnak.

Megjelent gróf Széchenyi Miklós dr. püspök, Brém Lőrinc kanonok kíséretében, vele dr. Fráter Imréné, Fráter Imre dr. törzsorvos, később Kunó őrnagy, Frankó főhadnagy, Pally Lajosné, dr. Bozóky Gyuláné, özv. Gyurkovits Kornélné, a 4. honvéd gyalogezred részéről Péntes István. Csönd. Figyelem az arcokon. Előlép Szilágyi István közkatona s igen szép beszédet intézett a magas vendéghez.

Rengeteg éljenzés támadt a lelkes beszédre. Ezután Johann Eberhardt karintiai német katoná üdvözölte a püspököt és a vendégeket német nyelvű, szívből jövő beszédében, amelyre Fráter Imre dr. törzsorvos egyenes, meleg szavakban válaszolt. Vératek hullásával szerettetek érdemet arra, hogy nektek örömet szerezzünk. Szívesen tettük, mert ha ti felgyógyultok, az a Haza nyeresége lesz, amelyet ti eddig is megvédtetek s bizonyára megfogtek védeni!

A püspök ezután megszólította a szónokot, érdeklődött betegsége után. Végigment a termen, mindenkit megszólított, min denkihez volt barátságos szava.

A szomszéd térben Szajky Pál tolnai katoná mondott talpraesett beszédet.

Itt is érdeklődött Széchenyi Miklós gr. püspök a betegek egészsége és hogyléte iránt, azután a megható közönség sorfala között a sebesült tisztek látogatására indult s mindenikhez vigasztaló szavakat intézett.

Gróf Széchenyi Miklós püspök távozása után az ajándékokat Sartory Endre főgondnok felügyelete mellett szétosztották az örvendő betegek között.

Az elmekórházban.

Karácsonyi János dr. kanonok nemes stilusu beszéde után a betegápoló nővérek

harmonium mellett éneket zengettek az ünnep dícséretére, s szétosztották az ajándékokat, melyeket Elek István beteg köszönt meg.

A közkórház

polgári betegek részére dr Fráter Imréné és Sartory Endre gondnok készítettek karácsonyfa-ünnepélyt. A nővérek — 27-en — imát mondtak, a lábadozó betegek a karácsonyfa alá gyülekeztek s a gondnok szétosztotta az ajándékokat.

A karácsonyfára adakoztak: Széchenyi Miklós püspök 200, Grócz Béla kanonok 20, Gabriely Lajos kanonok 20, Bundala Mihály dr kanonok 20, Lányi József tinnini püspök 20, Karácsonyi János dr 20, Andrányi K. és Fiai 20, Tátray Sándor 2, özv. Seengerné 10, Plegmann Armin 5, Medvigy Ferenc dr 10, Fráter Imre dr 5, Spett Gyula dr kanonok 10, Brém Lőrinc dr kanonok 10 koronát és még többen, összesen 487 koronát. A beteg katonák részére a Bereczky család 20 koronát adott. E pénzen kötöt, kendőt, harisnyát, cukrot stb. vásárolt a gondnok s igen jól sikerült karácsony-estét rendezett a betegek részére.

A papnöveldeben

levő tartalék kórházban tegnap este 5 órakor tartották a karácsonyfa ünnepélyt, amelyen gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök is jelen volt. Résztvettek továbbá a szép ünnepélyen dr Vueskics Gyula, Szirmay L. Árpád és Brém Lőrinc kanonok, Gyepes Imre szemináriumi igazgató, dr Fráter Imre törzsorvos, kórház igazgató, özv. Lukács Gusztávné, Vueskics Julia, dr Némethy Ferencné, Lukács Iliás, Vadász Erzsike, dr Némethy Ferenc és az ápolónők, valamint a növendék papok.

A beteg katonák a terem egyik részében állottak.

A terem közepén egy asztalra volt felállítva a gazdagon feldíszített karácsonyfa, alatta pedig a nemzeti szalaggal átkötött zacskókban az egyes katonáknak szánt ajándékok helyeztetek el.

Az ünnepélyt a növendék papok ének-kara nyitotta meg Takácsy-Resch Pastoreljával, melyet harmonium kíséret mellett igen szépen énekeltek.

Majd dr Vueskics Gyula kanonok, szép beszédben méltatta az ünnepély jelentőségét. Megemlítette, hogy a lövészárkokban küzdő katonák is megünnepik a Megváltó születésének emlékét, amint megünnepelték tavaly a Kárpátokban. A karácsonyfa figyelmeztet Isten akaratára, Isten törvényére. Imádkozunk, hogy Isten hozza meg Hazánkunk és mindnyájunknak a békét.

A szép beszéd után a papnövelde a Hymnust, majd a Wacht am Reint, végül pedig Csernus Resch: Hadbéli vitézek énekét adták elő.

A műsor után kiosztották az ajándékokat.

Gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök a beteg katonák mindenikét megemléltette s pár percig elbeszélgetett velük.

A Szent József-intézet hadikórházban

A Szent József intézet nagy ebédlő-termében volt felállítva a gyönyörű karácsonyfa, a felterített asztaloknál két sorban a sebesültek. Az ünnepély karácsonyi énekekkel kezdődött, amiket az Immaculata zárda növendékei énekeltek. Megható volt a kisovodások szereplése. A zárda két horvát növendéke: Jelics Jelka és Dekanics Slava

adtak elő horvát költeményeket és dalokat a nagyrészt horvát sebesülteknek. Végül Psaiánky Margit urleány énekelte művészi előadással magyar dalokat.

Mayer Antal tb. kanonok, intézeti alkormányzó tartott ezután mély hatást keltő ünnepi beszédet, mely után kezdetét vette a sebesültek ünnepi lakomája. A gyönyörű ünnepélyt Harmathy Károlyné urnő rendezte nagy gondossággal.

A csapatkórházban

szintén kedves ünnepélyt rendeztek sebesült hőseink tisztelőire. Hatalmas, csillogó karácsonyfa volt felállítva, amelyet boldog örömmel állottak körül a sebesültek. A karácsonyfa alatt angyalnak öltözött bájos leánykák szavaltak és zengettek karácsonyi éneket a katonák nagy örömeire. Az ünnepélyen, amelyet özv. Nagy Ödönne urnő rendezett, nagy közönség vett részt; jelen voltak a kórház orvosai és ápolónői, valamint a sebesültek, közöttük a kórházban ápoló orosz foglyok is, akiknek szintén kijutott a karácsonyi szeretet-adományokból.

Szép ünnepélyek voltak még a Vécsei-uteai barakkban, az új esendőiskolában, az Immaculata zárdában, a Rózsavölgyi-házban, az államépítészeti hivatalban, az Irgalmasok kórházában, a ref. internátusban, a real- és polgári fiúiskolában, Szilágyi Dezső utcai és Szacsavay-uteai iskolában és a nyugvó állomáson.

A városban

rendkívül sikerült karácsonyi ünnepélyt rendezett a hadkiegészítő parancsnokság és a helyőrség közérkezési kezelősége. A tornateremben gyűlt össze a tisztikar és a legénység a pompásan díszített karácsonyfa alatt. Andaházy Jenő százados németül, dr Krüger Aladár főhadnagy magyarul tartott lelkesítő beszédet.

A villamostelep jövője.

Rimanóczy Béla igazgató nyilatkozata.

A város közönségének érdeklődése most a városi villamosmű új igazgatója: Rimanóczy Béla felé fordul.

Sokan vannak, akik sok újítást, údvos reformokat várnak Rimanóczy Bélának nem csak szakadárától, képességétől, hanem sokat várnak az ő buzgalmától, agilitásától is.

Mindenki érzi, tudja, hogy a város egész életére nagyjelentőségű ezen hatalmas, minden tekintetben legtekintélyesebb városi vállalat jövője, mert ez adhatja meg s ettől várjuk meg jó részben a város egészséges fejlődésének alapját. Mivel pedig az ilyen nagyüzemi vállalatok egész működése, rentabilitása majdnem teljesen az azt vezető egyén szakértelmén, az általa követett irányzaton alakul ki, érthető érdeklődéssel várjuk, hogy az új igazgató minő reformokat tart szükségesnek, minő tervei vannak a jövőre nézve.

Kérdést intéztünk ez irányban Rimanóczy Béla villamostelep igazgatóhoz, aki a következő érdekes sorokat küldte be hozzánk:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

A villamosmű programjára vonatkozólag hozzá intézett szives kérdéseire nézve érdeklődéses kijelentéseket nem tehetek, mert hiszen a jelenleg dúló nagy háború alatt szenvedő gazdasági viszonyaink nagyobb koncepciójú tervek keresztülvitelét meg nem engedik, mindaddig tehát, amíg a világ béke nyomán különösen az ipar terén meg nem indul az alkotó munka, a mi, sok fel-

adat megoldására hivatott, villamos művünknek nem lehet más hivatása, mint felkészülni és bevárni a gazdasági viszonyok általános javulását.

Ezen előkészítő munka természetesen szintén csak adminisztratív és nem investív jellegű lehet, mert a villamosműalap és a városi pénztár mai állapota mellett nagyobb befektetésekre ezidőszert nem gondolhatunk.

Hogy a vezetéssel követelt eddigi rendszernek új alapra való fektetése körül milyen intézkedések volnának szükségesek, erről már évek óta folynak a tanácskozások, úgy a városi tanácsban, mint a villamos felügyelő bizottságban, úgy, hogy az új villamos szabályrendelet ügye már teljesen megérett és ennek megalkotása sürgős feladatot képez.

Ebben a pillanatban nincs módomban megjelölni azokat az irányelveket, melyek az új szabályrendelet megalkotásánál irányadónak kell, hogy szolgáljanak, mert ahhoz a mai szervezet tökéletes ismerése is szükséges. Ha a mai üzleti berendezkedést és az ügyek vitelének eddigi módját ismerni fogom, csak akkor leszek abban a helyzetben, hogy egyik vagy másik irányban javaslatot terjeszthessek a felügyelőbizottság elé. Hiszem, hogy az új szabályrendelet nem sokáig fog késni.

Rendezésre vár a villamosmű személyzetének nyugdíjajogviselési kérdése is, a mely tudtommal meglehetősen előrehaladt stádiumban van.

A telep üzemének, zavartalan menetének biztosítása terén is sok a teendő.

Igy elsősorban rövidesen dűlőre kell vinnünk az állandó és bőséges condensviz beszerzés kérdését. A meleg és bizonytalan mennyiségben rendelkezésre álló Pese vízre nem lehet bízni egy ily nagy mű üzembiztonságát, különösen akkor, amikor a telep jövedelmezőségét a Körösi vízének, mint condensviznek felhasználásával lényegesen emelni tudnánk.

Kazánjaink teljesítőképességét is fokozni kell, részben a tüzelési rendszer céltudatos megváltoztatása után.

A vezeték hálózat és transzformátor állományok terhelési viszonyainak alapos revidálása és ennek kapcsán a hálózat javítása és egyéb, az üzem biztonságát célzó intézkedések megtétele is sürgős feladatot fogja képezni. Rövidesen dönténnünk kell a villamosmű csillárüzletének a városba való behozatala, vagy beszüntetése kérdésében is.

Fokozott mértékben kívánok foglalkozni a villamos energiának a kisiparban való még nagyobb igénybevitelével és minden igyekezetemmel azon leszek, hogy a villamos világításnak is új fogyasztókat szerezzek.

És, ha majd eljön a munkaalkalmat termelő béke ideje és így a villamosmű terjeszkedése sem fog akadályba ütközni, néhány községet is bevonhatunk hálózatunk körébe és megjelenhet közelünkbe a villamos eke és egyéb hasonló, villamos áramot fogyasztó mezőgazdasági gépezet is.

A vázolt munkálatok teljesítésében, igénytelen nézetem szerint, nem zavarhat bennünket sem a létesítendő Drágán vizmű, sem pedig az Erdélyi földgáz-telepek kiaknázási terve. Ugyanis, míg a Drágán vizmű útján fejleszteni és Nagyváradra bevezetni szándékolt villamosáram csak akkor fog hozzánk bejutni, ha az a mi berendezéseink mellett jó üzletet jelent a város közönsége számára, addig a földgáz nem, hogy a világítási technikában és a villamos energia igénybevitelére könnyebben berendezhető kisiparban nagyobb átalakulást idézhetne elő.

Az olcsó földgáz legfeljebb a nagy hajtóerőt igénybevevő ipartelepek számát fogja növelni, míg a meglévő kommunális villamostelepek továbbfejlődésének nem lesz utjában.

Ezekben adhatom dióhéjban körvonalát a közeljövő teendőinek, melyeknek elvégzéséhez erőt fogok meríteni azon megtisztelő elfelegetett bizalomból, mellyel a villamos felügyelőbizottság igen tisztelt tagjai, a város közönsége és annak élén a város polgármestere, a helybeli sajtó jóleső önzetlen támogatása mellett esekélységemet megajándékozni szives volt.

Fogadja nagyrabecsülésem kifejezését, maradok

Kiváló tisztelettel:

Rimanóczy Béla,
a villamosmú igazgatója.

A Püspök-fürdő új köntösben.

Nagy építkezések és átalakítások a telepen.

Alig van még egy város, szép Magyarországon, amelynek közvetlen közelében olyan két hatalmas közegészségi tényező kínálta istenadta segítségét a szenvedő emberiség részére, mint Nagyvárad mellett a két, országiszerte ismert gyógyfürdő.

A Szent László (Püspök)-fürdő, — melyet már a rómaiak is mint nagy latin gyógyhelyet ismertek, — mint már említettük, pár nap múlva új bérlő kezébe kerül: Komzsik Alajos, a Félix fürdő volt agilis bérlője veszi át.

A bérlő személyében beállott eme változás annál fontosabb, mert egyben a híres gyógyfürdő teljes rekonstrukcióját és óriási átalakítások és építkezések folytán olyan nivóra emelését is jelenti, amelylyel a modern fürdők sorában elfoglalja méltó helyét s visszaállítja régi hírnevét.

Komzsik Alajos 25 évre vette bérbe a nagyváradai I. sz. püspöki uradalomtól a Püspök fürdőt s ez a hosszabb időre terjedő bérlet lehetővé teszi, hogy nagyobb befektetések által teljesen kiemelje eddigi elhagyatottságából ezt a páratlan gyógyhatású vízzel megáldott fürdő telepet.

Az átalakítási és kibővítési tervek már elkészültek, amelyek fokozatosan, több évre felosztva kerülnek kivitelre.

A tervek szerint elsősorban azok a dolgok kerülnek kivitelre, amelyek közegészségügyi szempontból legfontosabbak.

Tudvalevőleg az emeletes főépületben, amelyben az István fürdő és a női medence- és kádfürdők vannak, a földszinti vendégszobák igen nedvesek.

A legelső munkálatok közé tartozik ennek az épületnek a nedvesség ellen való radikális elszigetelése és pedig akként, hogy az összes falak új alapokra lesznek fektetve, a jelenlegi padozatmagasság fel lesz emelve; minden vendégszobába új padozat kerül és pedig akként, hogy a padozatok alatt is a talajt betonnal elszigetelik. A régi bolthajtásos mennyezeteket eltüntetik s helyettük a modern technika újabb találmányát: vasbeton mennyezetet építenek. Ajtók, ablakok teljesen kieszérltetnek.

Az emeleti vendégszobákat erkélyekkel látják el. Az egész épületet pedig új, modern és díszes homlokzattal képezik ki.

A tágas tükörfürdők és a pihenő-termek falai és medencei márvány mozaik burkolattal láttatnak el, az oldalfalakkal együtt. A vetkező kabinok emeletesre alakíttatnak át s ezzel megszűnik a panasz, hogy nincs elég vetkező kabin. Természetesen egész új ajtók, ablakok jönnek az összes mostaniak helyett s modern festést kapnak az összes helyiségek.

Az egész fürdő-telepet villamos világtással látják el s az egyes épületekben villamosorák helyeztetnek el, a főlépcsőházban egy, a fürdő összes óráit szabályozó díszes normál órával.

Kétségtelen, hogy a Püspök-fürdő telepen a felső talaj alatt óriási bőségben van a pompás gyógyvíz, amelyet most motorikus erővel szivattyúzzák fel. Ennek a vizkiemelésnek megszüntetése céljából ki sérletképpen mélyebben fekvő próbabazinkát építenek.

A főépület keleti végébe tervezett tágas és modern reggeliző és olvasóterem a vendégek kényelmét szolgálja, mert a tükör- és kádfürdők közötti folyosóból közvetlenül lehet azokba jutni.

A fürdőnek az egyszerűbb és különösen vidéki közönség által való látogatottságának fokozására szolgál továbbá egy modern, nagyszabású népszálló, 32 szobával, nyitott folyosókkal. Ez az épület körülből az állomással szemben, a fürdőbe vezető ut keleti oldalán épül.

Egyik fő és régen óhajtott szükségesség építkezés lesz az a hat méter széles, beton alapokon nyugvó fedett sétány, amely a jelenlegi emeletes Amerika épülettől a gyógyteremig épül. Ez a fedett sétány a közepétáján egy nagy teremmé bővül.

Óriási változáson megy keresztül a Kursalon és a régi főépület közötti terület.

A gyógyterem (Kursalon) előtti térség egy részét feltöltik, úgy, hogy a terrászal egyenlő magasságba jöjjen és mintegy 1000 vendég részére palával fedett kupolás, modern fedett csarnok kerül erre a feltöltött területre.

A gyógyterem és a főépület között az összes fákat kivágják, hogy áttekinthető világos térség maradjon, amelyet gyönyörűen parkiroznak, szökőkuttal, szobrokkal látnak el. A parkirozással egy kecskeméti főkertészt bízott meg Komzsik Alajos bérlő, aki semmi költséget nem kímél, hogy minél szebbé, kényelmesebbé tegye a Püspök-fürdőt.

Az építkezés és átalakítás költségei, a költségelőirányzat szerint meghaladják a 300,000 koronát.

Az összes tervek és költségelőirányzatot Jakabffy Árpád helybeli kiváló építész készítette és a munkálatok vezetésével és ellenőrzésével is őt bízta meg Komzsik Alajos bérlő.

Ennek a tervnek a keresztülvitele után a Püspök fürdő egyike lesz az ország egyik legszebb és legkényelmesebb gyógyfürdőinek.

A négyes honvédek a fronton.

Egy telefonos altiszt naplójából.

A baka élet.

Az összes haretetek közül kétségtelenül a legveszedelmesebb az olasz front. De itt terem a legtöbb babér és itt mutatják csak meg igazán a mi harc-termett fiaink, hogy hősök mindnyáján.

Az olasz front a leghősebb katonákat kívánja. És a monarchia leghősebb katonája védi a kővilágot ott ép oly áldozatkészen, mint a fekete sik alföldet. A magyar honvéd örökre emlékezetes marad az olasznak.

Bennünket biharmegyeieket és nagyváradiaikat kétszeresen érdekel ez a front, mert a sok hős közül is a mi honvédeink ott a leghősebbek.

Alkalmunk van most egy részletes napló töredéket leköszölni a 4 esek életéről, hősiességéről. A naplót Képes Lajos telefonos tizedes vezette és vezeti.

A naplóból adjuk a következőket:

— Nagyon súlyos szolgálatunk van állandóan. A haretér fáradalmi olykor teljesen kimerítenek. Az éjszakai csaták aludni nem hagyják a katonát. A nappali ágyuzás meg ébren kell, hogy tartsa az ezredet. Voltak napok, amikor három nap és három éjjel nem tudtuk lehunyni a szemünket. — Mindenki azt hitte, hogy ez a rettenetes csata úgy összetörte az ezredet, hogy talán hetekig sem fogja kipihenni. A srappell és gránát állandóan állásainkba csapott és a honvédek állották. Olykor olykor elsápadtak az emberek, mikor a gránátok közéjük csaptak. És este leváltottak bennünket. Biztosra vettük, hogy a pihenő állomáson össze fog rogyani az ezred. És nem rogyott össze. Mikor leültek, nem az ennyivaló volt az első. Apró csoportokba ültek a fiúk, előszedték a hátizsákból a papirforintosokat és forgott a kártya. Egy marcona fiú egy kalap bankót rak oda középre.

— Bank! És ütötték a blattot. Ilyenek a fiúk.

A rudas bombák.

Az olaszok rendkívül leleményesek. Állandóan újabb és újabb meglepetéseken törrik a fejüket, úgy, hogy nekünk nagyon résen kell lenni. Nem esoda aztán, ha ezek a meglepetések rendszerint az olaszoknak esálnak meglepetést. Így történt ez a radra

kötözött bombákkal is. Az olaszok hosszu póznákra kötözték a bombát és úgy nyújtották a mi állásainkba. Ott aztán megrántották a rud végét, mire a gyújtó zsinór elszakadt és a bomba explodált. Először sikerült nekik ez a módszer. A második és a többi azonban már másképp történt. Húsz szemekkel lestük, hogy mikor tűnik fel a bombás rud. És egyszerre csakugyan tasztították a rudat. Mikor a rud vége hozzánk ért, a honvéd megragadta a bombát s pillanet alatt vissza is dobta. A bomba az olasz állásokban robbant fel. Sőt mi még a rudakat is megszereztük.

Hogy fogadjuk az olasz foglyokat?

Az olasz kétségbe van esve, mikor fogóságba kerül. Rimánkokva közeledik felénk. Ha egy tisztet lát, annak megragadja a kezét és megcsókolja. Mikor már látja, hogy nem huzzuk karóba, akkor közénk áll. A magyar baka nem rabolja ki, hanem vásárt csinál.

— Na mid van eladó?

— Hogy adod?

És szépen megegyeznek. De ingyen semmit se veszünk el. Az olasz arra a kérdésre, hogy tudja-e, hogy miért verekszik csaknem úgy válaszol, mint az orosz.

— Nem tudjuk! Mi parancsra verekszünk.

A honvédekre érdekes megjegyzést tesznek a foglyok.

— A honvédeknél jobb katonát nem láttunk. Mi mindig megérezzük, hogy mikor állunk honvédekkel szembe, ilyenkor semmi reményünk sincs. A honvédtől félünk.

Éljenez a Doberdó.

— Julius 27. Az olasz front felől óriási gépmadar közeleg. Nem először látjuk már és tisztán kivehető, hogy milyen feladattal jött. Az nap reggel érkezett meg a „Berta” és rettenetes rémületet keltett az olaszok között. Minden áron föl akarták kutatni a 30 és feles szörnyeteg állását. A gép egyenesen a nehéz ütegek felé tartott. Utközben állandóan valami gőzszerű sugár lövelt lefelé a gép. Mikore egy egy ilyen

sugár megjelent, nyomban repültek az olasz gránátok is arra a helyre.

A gép tovább repült. A mi tüzeink srappal kezdtek üldözni. Lövés-lövés után dördült el. Egyszerre hatalmas fekete füst borította el a gépet a vörös lángnyelv csapódott ki a motorjából. A gép néhány másodpercig még inogott, aztán szédítő gyorsasággal zuhant lefelé. Mintegy 400 méter magasan lehetett már, mikor a gépből egy ember zuhant ki, aztán a gép eltűnt a levegőből.

Állásainkban mindenki a repülőgépet nézte s mikor a gép lezuhant az egész harcra, az egész Doberdó egy óriási lelkesedés, örömmámor helyre volt!

— Eljen:

Az egész Doberdón végig zugott ez a szó. Az olasz fronton pedig abban a pillanatban megszűnt az ágyzás. Mintha katonák se lettek volna a harcra, minden jóleső csend uralkodott mindkét részen. Egyszerre gyors száguldással egy kis repülőgép jelent meg az olaszok felett és szinte szédületes gyorsasággal repült társa katasztrófája felé. Az nap csend volt.

A hullá domb.

A háboru kezdetén görzi csatának jelezte a hadvezetőség a San Michelei csatákat. Csak később lett ez a kis helység világhírességgé. Az olaszra örökre nevezetes marad ez a helység. Itt voltak már kezdetben is a legrémesebb csaták. A parancsunk állandóan az volt:

— Az utolsó emberig tartani.

És mi tartottuk és tartjuk az olaszok utolsó emberéig. A község közelében van egy kisebb-hegy, inkább domb, olyan mint a nagyváradi Kálvária. Itt támadott állandóan a leghevesebben az olasz. Mi engedték 15 lépésig s akkor gyilkos ösztözzel fogadtuk őket. Nem nagyítás az, mikor azt mondják, hogy rendek dőlnek, de tényleg úgy van. Ezen a dombon úgy feküdtek a hullák, mintha valami pihenő hadsereg katonái sütkéreznének a napon. És az olasz újra jött. Ezred ezred után. Beledobták a rohamba a tartalékot is és elpusztult az is. Állásaink előtt oly magasan feküdt a hullá, hogy a figyelők nem láttak ki és a hullá garmadák tetejére kellett felmászniok.

Mérai tiszthelyettes.

A négyes honvédeknek van egy nagy-szerű legényük. Mérai tiszthelyettes. Nem a tiszti iskolában szerezte tudását, hanem a harcra. Egyszerű iparos, vagy gazdálkodó volt az illető, mikor berukkolt katonának. Megszerezte a nagy arany és nagy ezüst érdemeit, sőt Ófelsége, hogy méltóképpen tünetsse ki a hőst, kinevezte tiszthelyettesnek. Ez az új rangfokozat csak most létesült és Mérai kapta meg a négyeseknél legelsőnek. Mérai az ezredparancsokban állandóan szerepel. Legutóbb századával a mellettünk levő ezred jobb szárnyát ő mentette meg. Mikor ugyanis a szárny veszélyben forgott, Mérai minden parancs nélkül törrel és kézigranáttal kezében kiugrott a fedezékből.

— Utánam fiúk!

Az őrmester, illetve ma már tiszthelyettes leirhatatlan remületet idézett elő az olaszok között. Az ezred jobbszárnya meg volt mentve. Mérai 27 emberével mentette meg.

* Kőhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kaptató, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 18-02.

Hatszáz új hadifogoly.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, december 24. (Hivatalos.) A legutóbbi napok kisebb vállalkozásaiban mintegy 600 hadifoglyot szállítottak be. Egyébként nincs különös esemény.

Visszavertük a támadó oroszokat.

Orosz hadszíntér. Budapest, dec. 24. (Hivatalos.) Az oroszoknak a besszarábiai harcra egyes részei ellen megkísérelt támadását az ellenség súlyos vesztesége mellett visszavertük.

Tüzérharc Tolmeinnél.

Olasz hadszíntér. Budapest, dec. 24. (Hivatalos.) A lardarói megerősített területet és a tolmeini hídfő mellett levő állásainkat az olasz tüzéség hevesen bombázta.

Erőnk tudatában.

Budapest, december 24. (Saját tud.) Athénből jelentik: A német nagykövet két óras audiencián kifejtette a királynak, hogy a központi hatalmak nem türhetik, hogy az antánt hatalmak jogtalan előnyökhöz jussanak. Erejük tudatában minden akadályt elhárítanak utjukból.

Miénk a Hartmannsweilerkopf.

Berlin, december 24. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az ellenséges tüzéségi tűz helyenkint élénk volt, különösen a Vogézekben. — A Souaintól északra levő magaslati állásunk ellen intézett éjjeli gránát támadást visszavertük.

A Hartmannsweilerkopfen levő állást teljesen visszafoglaltuk. A hegy északi lejtőjén levő árokreszekből is elűztük a franciákat.

Keleti és Balkán hadszíntér.

Nincs jelentős esemény. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, dec. 24. (Magyar Táv-irati Iroda.) A főhadiszállásról jelentik december 23-áról:

Irak-front.

A helyzet változatlan.

Kaukázusi-front:

Milo szakaszában két óráig tartó küzdés után elkergettük egy ellenséges orosz csapatot, amely előőrseinkhez próbált közelíteni. A front többi részén tovább tartanak az összeütközések az őrzőerők között.

Dardanella-front:

Öt ellenséges torpedónaszád és egy cirkáló be akart jutni a sarosi öbölbe, de valamennyi eltávozott, mikor ütegeink egy golyóval eltalálták a cirkálót. Sed il Bahriál az ellenség december 22-én szakadatlanul ágyuzta jobb szárnyunkat.

A mi ütegeink több ellenséges lövészárkot és bombaraktárt elpusztítottak, majd három teitalálattal elnémították az ellenséges tarackütegeket. A szákmány között, amelyet Ari Burnunál ejtettünk és még nem tudunk teljesen lajstromozni, volt több torpedóvető, sok pontonhid, nagy mennyiségű vasuti vagon. Egy ellenséges repülőgépet, amely a hó 22-én elrepült Birseba fölött, ágyuval lelőttünk. Két utasa közül az egyik meghalt, a másikat elfogták.

Görögország könyörtelen háboru színhelye lesz.

Rotterdam, dec. 24. A Daily Chronicle munkatársának Szkuludisz görög miniszterelnök így nyilatkozott:

Görögországtól azt követelték, hogy se gitsen a dardanellai akcióban, de viszont kijelentették, hogy neki nem lesz szabad az entente hadseregével Konstantinápolyba mennie. Pedig Görögországnak aspirációi vannak a keleten.

Az utóbbi időkben úgy kezelték minket, mint legyőzött népet.

A minap eljött hozzám az entente egyik követe és szemtelenül közölte velem, hogy a görög király megszegte azt az ígéretet, amit kormányja a szövetségeseknek tett. Hát ez nem igaz. A követ szavait sértőknek tartáltam és irasos jegyzékét a lábához hajítottam.

— Most még nehezebb kérdés előtt állunk. Hogyan akadályozzuk meg, hogy Görögország földjét vér árasztassa el? Az egyik hadviselő fél már itt van, a másik nemzokára követheti. A németek, a magyarok és az osztrákok bevonulhatnak az országba. Alapjában véve teljes joguk van hozzá, mert hiszen az ententének is megengedték a bevonulást.

És mit tehetünk mi? Feltartóztathatjuk-e annak a félnek az előnyomulását, amely már oly nagy sikereket ért el Macedóniában? Már látom, hogy Görögország a vad és könyörtelen háboru színhelye lehet, mert az entente durva diplomáciai és katonai hibákat követett el.

— Az a szándékom, hogy visszalépek a kormány vezetésétől. Valószínűleg Gunarisz fog új kormányt alakítani.

Joffre a balkáni hadjárat ellen.

Berlin, dec. 24. Genfből jelenti a Telegraphen Union: Joffre párisi tartózkodásakor a háboru helyzetről is nyilatkozott, melyet a nyugaton megnyugtatónak jelzett. Mindamellett óva intette a kormányt és a kamara tagjait attól, hogy a szövetségesek offenzívájához ne fűzzenek igen nagy reményeket.

És az offenziva ugyanis négyszázezer embert igényel, akiket csak az áttörés érdekében kell föláldozni, a belgák offenzíváján kívül. Jónak látná, ha ezzel májusig várnának, vagyis addig, amíg meglesz Kitchener

uj milliós hadserege. A balkáni hadjáratra vonatkozólag azt tanácsolja Joffre, hogy adják föl.

..HIREK..

Megszületett a béke fejedelme.

A Megváltónak, a béke fejedelmének születésnapja van ma. Leszállt az égből, hogy megtanítsa az embereket szeretni egymást, hirdette a könyörületet, a szegénység tisztelét, a lemondást. Sajátjába jött s övéi még sem fogadták be. Így volt ez kétezer év előtt s így van ma. De ez irtóztató háboru rettenetességei felvilágosítják majd az embereket arról, hogy az üdvösség csak Jézus Krisztusban van.

Az éjféli misét a székesegyházban Spett Gyula kanonok mondotta s a székesegyházi ének és zenekar a következő egyházi zene-műveket adta elő:

Zangl: Pastoral Messe op. 72.

Seyler: Vale vale dulcis ocella. (Graduale.)

Seyler: Puer natus est. (Offertorium.)

Az ünnep első napján a székesegyházban gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök mondja a szent misét s dr Vueskies Gyula kanonok predikál.

A honvéd zenekar kíséretével a székesegyházi ének és zenekar a következő műveket adja elő:

Szemety: Ecce Sacerdos. (Bdier.)

Kempter: Pastoral Messe in G dur. op. 24.

Kristinus: Viderant omnes. (Graduale.)

Filke: Tui sant cocli. (Offertorium.)

Délután 3 óraker ünnepélyes vespere. Zeneje: Resch Mihálytól. (4. és 5. psalmus Béchertől.)

A váradolási plébánia templomban a nagy misét Imrik S. Zoltán tb. kanonok, plébános mondja.

A váradujvárosi Szent László-templomban a nagy misét és predikációt dr Lestyán Endre plébános mondja.

A váradvelencei plébánia templomban a nagy misét Smetka L. Ödön főgimnáziumi igazgató szolgáltatja s Halász Gyula plébános predikál.

Az ünnepmásod napján a váradolási plébánia templomban 9 óraker a nagy misét és a predikációt Imrik S. Zoltán plébános mondja. Este fél 7 óraker a háborus istentiszteleten Pozderka Sándor káplán predikál.

A Szent László plébánia templomban a nagymisét dr Lestyán Endre plébános mondja és Glac Mihály káplán predikál.

A váradvelencei plébánia templomban a nagy misét dr Némethy Gyula tb. kanonok mondja, a szent beszédet Halász Gyula plébános tartja.

* **Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt, kedden, december 28-án jelenik meg.**

* **A Tiszántúl mai ünnepei száma.** A Tiszántúl mai ünnepei száma igazolja, hogy lapunk teljes odaadással igyekszik olvasó közönségének igényeit kielégíteni. A huszonégy oldalra terjedő főlapon kívül nyolc oldalas gazdag tartalmu ünnepei mellékletet adunk, szépirodalmi és aktuális dolgozatokkal. Ezekon kívül a Szív című lap mai száma 8 oldallal második mellékletünk. — Mai ünnepei számunk tehát összesen negyven oldalra terjed és így versenyez a fővárosi lapokkal, úgy terjedelemben, mint változatos nivón álló tartalmával.

* **Személyi hírek.** Dr Székely István udvari tanácsos és dr Pataky Arnold egyetemi tanárok a karácsonyi ünnepekre Nagyváradra hazaérkeztek.

* **Dr Thury Endre az ügyészség vezetője.** Dr Balogh Jenő m. kir. igazságügyminiszter a nagyvárad kir. ügyészség vezetésével dr Thury Endre nagyvárad kir. ügyészt, a kir. ügyészség eddigi helyettes vezetőjét bizta meg. A kir. ügyészség új vezetője a folyó hó 27. napján veszi át az ügyészség vezetését Baróthy Pál kir. főügyészi helyettesétől, aki a kir. Itélőtábla december hó 29. napján tartandó teljes ülésében teszi le hivatalos esküjét és foglalja el állását.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Domsa Sándor 4. népfelkelő gyalogezredbeli főhadnagyot a legfelső dícsérő elismeréssel tüntette ki.

* **Az élelmezési ügyosztály új vezetője.** Rimanóczy Bólának a villamostelep igazgatójává történt kinevezése folytán a városi élelmezési ügyosztály vezetésétől megvált. Helyére az élelmezési ügyosztály vezetőjévé **Andrényi Gusztáv** volt nagyvárad tekintélyes vaskereskedő neveztetett ki.

* **A Katholikus Kör keddi vetítő-estéje.** Kedden a Katholikus Kör vetítő-estélyt tart. **Domanek** papnöveldéi lelkiigazgató ad elő gyönyörű vetített képek bemutatásával ezen címmel: „Karácsonyi szokások békében és háboruban”. Az estély mint rendesen, 5 óraker kezdődik.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Mint már említettük, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága december 28-án rendkívüli közgyűlést tart, amelyre a következő meghívót bocsátották ki: Valamennyi bizottsági tag Urnak! A város közönségének tejjel való ellátása érdekében 200 drb. hollandi tehén megvásárlása tárgyában főispán ur ömeltósága a f. évi december hó 28-ik napjának d. u. 3 órájára rendkívüli közgyűlést összehívását rendelte el. Erre a közgyűlésre bizottsági tag urakat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1915 december 23. **Lukács Ödön** polgármester helyettes,

* **Karácsonyi ünnepélyek a vasuti nyugvóállomáson és a Félix-fürdőben.** A vasuti nyugvóállomáson a betegek ápolását végző irgalmas nővérek tegnap este gyönyörű karácsonyi ünnepélyt rendeztek a sebesülteknek. A Szent Vincenz-intézet növendékeinek énekkara énekelt s növendékei alkalmi költeményeket adtak elő. — A Félix fürdői katonai kórházban szintén a Szent Vincenz-intézeti irgalmas nővérek rendezték a karácsonyi ünnepélyt az ott ápolott 130 beteg katonának.

* **A villamosmű átadása az új igazgatónak.** Nagyvárad város villamosművének felügyelő bizottsága kedden, december 28-án ülést tart, amelyen **Köszeghy József** főmérnök jelentést tesz és beszámol a villamosműről. Ekkor adják át a villamosművet **Rimanóczy Béla** igazgatónak, aki a telep tényleges vezetését január 1-én veszi át.

* **Karácsonyi ünnepély Király-darócson.** A felvidéken az oroszok által feldúlt iskolák újrásépítésére a királydaróczi r. kath. elemi iskola növendékei a „Jézus születése” című gyermek színművet adták elő tegnap délután.

* **Adomány.** **Gábrily Lajos** kanonok 50 koronát küldött szerkesztőségünkbe a vak katonák gyermekeinek. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* **A Katholikus Kör dalárdája** holnap, 26-án délelőtt fél 12 óraker főpróbát tart.

* **Cipész iparosok gyűlése.** Felkérem az Ipartestület kötelekébe tartozó összes cipész iparosokat, hogy f. hó 26-án, azaz vasárnap délelőtt 10 óraker rendkívül fontos megbeszélések előljáról teljes számban az Ipartestület helyiségében okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

* **Államsegélyesek jelentkezzenek.** Az államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy december 15-től január 15-ig esedékes segélyösszegeiknek folyósítása f. hó 27-én hétfőn, 28-án kedden, 29-én szerdán, 30-án csütörtökön és 31-én pénteken a tűzoltólaktanyában levő hivatalos helyiségben fog eszközölni. Ez alkalommal mindenki tudatom, hogy a rend és fizetések gyorsabbá tétele érdekében a következő sorrendben fogjuk a könyvecskék kiadását és a segélyösszegek kifizetését eszközölni: Hétfőn délelőtt segélyösszegeik átvétele végeit jelentkezzenek 1-700 ig, délután 700-1301. sorszámmal ellátott egyének. Kedden délelőtt 1301-2000-ig, délután 2001-2801 sorszámmal ellátott egyének. Szerdán délelőtt 2801-3500 ig, délután 3501-4200 sorszámmal ellátott egyének. Csütörtökön délelőtt 4201-4900 ig, délután 4901-5500 sorszámmal ellátott egyének. Pénteken délelőtt 5501-6100 ig, délután 6101-6800 sorszámmal ellátott egyének **Juricskay Barna**, tanácsos.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dozsó

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

* **Nyul bőrt veszek.** Kalapgyár Bémer-tér.

* **Karácsonyi és ujévi ajándékoknak** megfelelő gyönyörű maniere, fésű, illatszert és toilette kazetták parfümök legelőbban és legszebb kivitelben **Farkas István** Apolló drogeriájában szerezhetők be. Telefon 13 02.

* **Intelligens** róm. kath. vallása komoly asszony **házvezetőnői** állást keres. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

* **Családi rum** vaniliával vagy ananász ízű literje K. 3-30. Mindenféle likőr essenciák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható **Farkas István** „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. **Simon Gyula** hangszerkészítőnél, Mikor az est megszólalni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez ujdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Hár különlegességek.

* **Veszek** óska varrógépeket és kérekpárokat ugyszintén literes és félliteres boros palackokat **Kalenda János** Szent László-tér. Moskovits palota.

* **Kossuth-utca Sas-palota. Telefon: 635. sz. Aszódy** 8-féle zamata pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan, kávépörköldém kora reggeltől késő estig a fogyasztók rendelkezésére áll, nagymennyiségben teák, rumok, kakaó, csokoládék, szardiniák, sajtok, szalámi, Kugler Gerbeaud cukorkák. Szinbázba, Apolló, Uránia és Vigadó moziba járók cukorkát Aszódytól Kossuth-utca, Rákóczi uton, Zöldfa-paszás és Kossuth-utcai passzában vásárolhat főüzleti árak szerint, kávékrém 1 darab 2 fillér, 1 nagy rud csokoládé 16 fillér. Kossuth-utcai passzában külön baikonzerv üzletben kaphatók összes faju pácolt halak, u. m. ossee, fillé, tengeri hal, mely pótolja a húst, stb. stb. Karácsonyra és Mikulásra még soha nem létező óriási nagy szaloncukorka vásár és sok ajándéknak való édességek kaphatók. Katonai postaládák és haretéri dobozok megtöltése fizeteimben árukkal együtt beszereshető. Üzleti vállalatom: Főüzlet: Kossuth utca, I. sz. fiók: Sas-passage halüzlet, II. sz. fiók: Zöldfa-passage kabaréval szemben, III. sz. fiók: Csokoládé Király Rákóczi ut Orsolya-zárda.

x **Poloskeirtő NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Karácsonyi előadások a Vigadó mozgóban.** Nagyszabású ünnepi műsorral gondoskodott a Vigadó mozgószínház igazgatósága a karácsonyi napokra. Ma, szombaton és vasárnap egy hatalmas detektívdráma „A néma kastély” kerül bemutatásra. Szenzációs darab ez, a mely méltó feltűnést fog kelteni. Ezenkívül vígjátékok, humoros és tájképfelvételek egész sorozata jelenik meg a mozi vászán. Az előadások e két napon délután 3-tól este 11-ig folynak. Felhívjuk a közönség figyelmét a hétfői nagy slágerre. A legjobb artista drámát „A letört szárnyak”-at fogják bemutatni a főszerepben Fern Andreával.

Legujabb táviratok.

Franciaország nem adja a fedezéket.

Budapest, dec. 24. (Saját tud.) A francia kamarában a 17 évesek behívásáról szóló javaslatnál heves jelenetek fordultak elő, Gallieni hadügyminisztert hevesen támadták, végül az ülést elnapolták s utána minisztertanácsot tartottak.

Bulgária átlépi a görög határt.

Bern, december 24. A Morningpost athéni levelezője szerint Bulgária új 150.000 főből álló sereget szervez, melyet az eddig fölmentettekből és a szerb macedóniai önkéntesekből állítanak össze. A katonák új Manlicher fegyvereket kaptak. Az angol lap konstatálja, hogy ez egyáltalában nem ny hangzik, mintha Bulgária nem akarná átlépni a görög területet.

Ujból elégtételt követel az Unió.

Budapest, december 24. (Saj. tud.) Bécsből jelentik:

Az Amerikai Egyesült Államok ma átadott jegyzéke hangsúlyozza, hogy az Ancona megtorpedózása kétségtelen s a buvárhajó parancsnoka felelősségre vonandó, mert szándékosan megsértette a nemzetközi jogot. Első jegyzékét tehát

megújítja s kívánja a buvárhajó parancsnokának felelősségre vonását.

Bárány doktort elfengedték az oroszok.

Budapest, december 24. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jeleni tudósítónk: Bárány doktort, a magyar származású bécsi orvost, aki a Nobel-díjat elnyerte, az oroszok szabadon engedték fogságából.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombat délután: Bájós ismeretlen.
Este: Ónagysága ruhája. (Bérletszűnet.)
Vasárnap délután: Lyon Lea.
Este: Legénybuesu.
Hétfőn: Sybil.
Kedden: Az ember tragédiája. (Fodor Ella és Bihary Ákos felléptével)
Szerdán: Az ember tragédiája.
Csütörtökön: Az ember tragédiája.
Pénteken: Nagy Szilveszteri kabaré.

A **Szilveszteri kabaré.** Mint évente rendszeren, úgy az idén is egy vidám, mulattató kabaréval vesz bucsut a színház az ó évtől. A pénteki Szilveszter napján, a legrappánsabb műsorszámok fogják a színházi nézők kabaré programját betölteni.

Az **ember tragédiája.** A jövő színházi hétnek egyik legártékesebb szenzációja, hogy három napon át Madách klasszikus irodalmi alkotása: Az ember tragédiája foglalja el a műsort. A gyönyörű színpadi alkotás tanulószámba menő repri-zére a legnagyobb ambícióval készül a drámai együttes. Ádám szerepét Bihari Ákos játssza. Az ember tragédiája a jövő hét keddi, szerda és csütörtökön tölti be a műsort.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdeklődőknek. Andrányi Gusztáv ki-nevezéséről mi is tudunk, de a főjegyző egyenes kívánságára ígértük meg, éppen úgy, mint más lap-társunk, hogy mint még bizalmas dolgot, nem írjuk meg. Igéretünket mi be is tartottuk.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsi-ülés, lábvédők és szerszámok, kocsik raktára.

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

**Szombat, és vasárnap
bejárat a Kossuth
Lajos-utcai oldalon.**

**Karácsony első és
másodnapján**

A

NÉMA KASTÉLY

Szenzációs detektív dráma 3 felvonásban.

**Vígjátékok, humoros és
tájképfelvételek egész so-
rozata.**

Hétfőn, és kedden

A letört szárnyak.

A legjobb artista dráma 5 felvonásban,
a főszerepben FERN ANDRA.

HELYÁRAK: Páholy-ülés 1 kor. 20 fill. Szőnye 1 kor. Támlásszék 80 fill. II. hely 60 fill. III. hely 40 fill.

Katonák őrmesterig és gyermekek félhelyáru jegyet váltanak.

ADRIA BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT

Alapított 1838. évben.

Biztosítéki alap az 1914. év végével 172 millió korona.

Védkötelezettek különösen népfölkelők figyelmébe ajánljuk, hogy a háboru kockázatára is azonnal kiterjedő életbiztosítást kössenek.

Az 1873—1877. korosztályu, valamint az ennél idősebb 1865—1872. évi születésű népfölkelők életbiztosításai után az intézet, ha a biztosítás már hat hónapja hatályban volt 30.000.— korona biztosított összegig a hadi kockázatot minden pótdíj megfizetése nélkül kiterjeszti. Az újonnan megkötendő életbiztosításoknál népfölkelők részére a hadikockázatra való kiterjesztéséért minimális pótdíjat számítanak.

Ugy az életbiztosítás mint a többi ágazatbeli biztosításokra nézve felvilágosítással kész séggel szolgál:

Az Adriai Biztosító társulat biharmegyei főügynöksége, az
Ujvárosi Takarékpénztár r.-t. Szent László-tér 5.

Alapított 1835. évben.

FRÖLICH JÓZSEF

mézes kalács és viasz gyertya gyártó.

Állandó nagy raktár viasz és stearin gyertyákból.

Templom égő olaj és hozzá való égők.

Valódi akác mag méz. Lépes méz egész éven át.

Méz cukor köhögés ellen.

Legfinomabb mézes kalács, mézes kenyér.

Drezdai és Nürnbergi mézes kalács különlegességek.

Tea sütemény és Piskota.

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezete.

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt, részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein s kedvezményes belépti jeggyel látogathatja a Katholikus Kör vetítő-estélyeit.

Katholikus Népszövetségi Otthon

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezetének tagjai részére alakult társas kör. Tagsági díj egész évre négy kor. Helyisége a Katholikus Kör épületében, Szilágyi Dezső-utca 5. szám alatt van.

A Katholikus Népszövetség jogvédő irodája

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Népszövetségi Otthon könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni. Jelzálogi kölcsönt ad. Elfogad betéteket.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Népszövetségi Otthon helyiségében van, a hol a heti befizetések minden hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltetnek.

A Katholikus Népszövetség biztosító osztálya.

Előnyös feltételek mellett elfogad életbiztosításokat leánykiházasítási, fiuellátási, tűz, vilámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk elleni. Törés, szállítmányi károk elleni, betöréses lopás-, jég-, baleset-, szavatossági károk elleni óvadékbiztosításokat, valamint állatbiztosításokat, végül utipodgyászbiztosítást. Általában foglalkozik a biztosítás minden ágazatával a lehető legolcsóbb feltételek mellett. Részletes felvilágosítással a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály szolgálnak. Hivatalos helyisége a Kath. Népszövetségi Otthonban van. Hivatalos órák hétfőn és csütörtökön d. u. 3—6 óráig.

Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjegyletének 112 sz. fiókja.

Célja: a tagoknak nyugdíjsegéllyel való ellátása; a rokkantokká vált tagok segélyezése, a tagdíj 3 fok szerint heti 30 fill., 34 fill. és 40 fillér. A nyugdíj segély 10 év után rokkantság esetén a I. foknál 8-40 K, a II. fokban 9-80 K, a III-ik foknál 11 K 90 fillér hetenkint. A befizetés a Népszövetségi Hitelszövetkezet helyiségében minden elsejét és 15-ikét követő vasárnap, ugyanott bővebb felvilágosítást készséggel adnak.

Támogassuk a külföldi katolikus missiókat!

Bár a hosszú háboru, hősi önvédelmi küzelmünk anyagi és 'szellemi erőnk java részét leköti, még sem szabad elfelejtkezni a nagy inségben és végveszélyben forgó **kath. missziókról**. A hosszúra nyult háboru veszélyezteti a kath. hithirdetők százados verejtékes munkájának minden gyümölcsét

A támogatás módja egyszerű.

Lépjön be minden katolikus a Magyar Missió Társulatba!

A Magyar Missió Társulat tagdíjából és befolyt kegyadományokból évenként 8—10000 koronát küld a misszióknak.

De küldhetne akár 100000 koronát is, ha kellőleg támogatnák. Évi tagdíj csekély 2 K. 08 fillér. Tagja lehet minden katolikus. A Társulat tagilletményeül a **Képes Missió Könyvtár** négy érdekes füzetét adja.

Tagul jelentkezni lehet egy levelezőlapon a Társulat igazgatójánál (dr. Lestyán Endre plebános, Nagyvárad, Körös-u. 4.) vagy a Tiszántúl kiadóhivatalában.

Ugyanezt a cél szolgálja:

A KATH. HITTEJESZTÉS LAPJAI

cimű folyóirat, évenként 10 füzetben, szép képekkel és a missziókat ismertető érdekes tartalommal. A lap tiszta jövedelme a missziókat illeti. Előfizetési ára évi 6 korona.

Előfizethetni bármikor a Tiszántúl kiadóhivatalában vagy a Kath. Hitterj. Lapjai szerkesztőségében (Nagyvárad, Körös-u. 4.)

Támogassuk a külföldi katolikus missiókat!

Egyesült László és Hunyadi gőzhengermalom

R.-Társaság

NAGYVÁRAD

Gabonaosztály: Gilányi-utca.

Csodás hatású arccszépitő és finomító
A VILÁGHIRŰ FÖLDES-féle

MARGIT
CRÈME és
SZAPPAN

a Margit-crème zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépít. Ára 120 kor.

A Földes féle Margit-szappan pár nap alatt lemossa a szeplőket, májfoltokat és megszüntet minden bőrbajt. Ára 90 fill.

Kapható minden gyógyszerárban, drogueriában és illatszerkereskedésben.

6 koronás rendeléseket bérmentve küld

Földes Kelemen gyógy-szertára Aradon

Bőrhulladék!

Nagyban és kicsinyben

Postacsomag mintául bérmentve 10 kor. utánvétellel.

Stern Miklós

NAGYVÁRAD

Kossuth-utca 4. sz.

Önnnek sajátérdeke

hogyan beszéljen a

CSODA PÓKKAL

mindent tud s megmond.

Rákóczy-ut 5. sz. a. saját helyiségében.

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota.) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkert, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vécsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával azonnal kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban, Teleky-u. 2.

Modern fűző-különlegességek terme.

Kesztenbaum Juliska Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon helyi és vidéki: 827.

Cégem kiváló készítményei az egész országban ösmeretesekek, amit számos urhölgy elismerő levele bizonyít. Jutányos szabott áruk! Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MOSKOVITS MÓR és FIA
szeszgyárosok.

Nagyvárad Kolozsvári-u. 3.

MOSKOVITS ADOLF és FIAI

„ADRIA“ Ipari- és Mezőgazdasági
Részvénytársaság,
Nagyváradon.

Üzeme áll: gőzmalom, árpagyöngy-,
rizs- és köleshántó gyárszesz- és élesztőgyárból, továbbá mezőgazdaságokból.

A modern fényképész

nem elégszik meg azzal, hogy szolgál másolatát
adja egy arcnak,

A modern fényképész

szeretettel és megelégedéssel igyekszik interpretálni
az emberek egyéniségét,

A modern fényképész

a lelket is fényképezi.

MIKLÓS JUTKA

modern fényképészeti műterme

Nagyváradon, Rákóczi-ut 12. sz.

alatt van az Apolló-palotában.

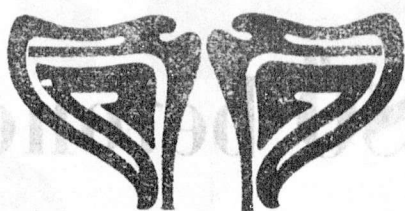
Az árak igen mérsékelték. — Díjtalan lifthasználat.

Telefon: 2—57. sz.

Linoleum és Szőnyegház

HAAS LIPÓT

Nagy-Várad Telefon: 4-63. **Rákóczi-út 5.**

Ajánlja következő cikkeit:

Katonai gummi köpeny . . . K 23'50
 Női gummi köpeny . . . K 30'—
 Férfi gummi köpeny . . . K 30'—
 Női, férfi és gyermek sárcipők
 Linoleum futószőnyeg . . . K 3'10
 Linoleum mosdóelő . . . K 3'60
 Linoleum ebédlő-szőnyeg . . K 18'70

Szövetszőnyeg osztályon:

Szövet futószőnyeg . . . K 1'40
 Szövet ágyelő . . . K 2'70
 Szövet ebédlő-szőnyeg . . K 10'60
 Szövet hencsertakaró . . K 14'—
 Szövet garnitúr . . . K 26'50
 Kókusz futószőnyeg . . . K 3'30
 Szövet asztalterítő . . . K 6'25

Katonai gyapju svetterek, nyaksálak stb.

Hátizsák K 5'75, Légpárna 7 kor. Gummilawoik, Viaszos gyermekkötény K 1'60, Takarók K 3'10, Lábszárvédők 4'50.

Szilárd spiritusz 1 doboz 80 fillér. — Alumínium katonai felszerelések.

**Kátránypapír és Aszfaltlemez,
építési anyag és cementáru
legjobb minőségben**

KONDOR DEZSŐ betonépítési vállalata

NAGYVÁRAD

TELEFON: 969.

Nagypiac-tér 1.

TELEFON: 969.

Gláh Ferencz

mészáros és hentes, húsnagyiparos.

**Friss marha- és sertés-husok, sonka, hidegfelvá-
gottak, izletes kolbászok, szalámi, szalonna**

összes fióküzleteimben a legolcsóbb napi árban.

La Roche és Darvas

Egyesült Erdőipar R. T.

Nagyvárad, Rimanóczy-utca 11.

Ipartelepek:

Bihar-Lonka.

Körös-Topa.

BUDAPESTI
Steiner-féle sütőde és cukrászda

Telefon 7-41.

Rákóczi-ut 23.

Telefon 7-41.

Kenyér, cakes, biscuit, karlsbadi kétszersültek,
cukrok, cukrászsütemények, lakodalmi kiszol-
gálások pontosan, legfinomabb kivitelben.

**Szántógép berendezések egy- és kétgép-
rendszerű gőzgéppel szívógáz avagy benzin-
motorral, úgy billenő mint vontatókével
tavaszi szállításra kapható.**

Költségvetéssel szívesen szolgál

Magyar. kir. Államvasutak Gépgyárának
Vezérügynöksége

Nagyvárad

Andrényi K. és Fiai

Nagyvárad, Vasudvar.

Rigler József Ede

Papírneműgyár Részvénytársaság

Budapest

Központ: VI. Róssa-utca 55. Raktárak: V. Erzsébet-tér 19, IV. Eggetem-tér 5-6. Ruzsuk (Bulgária)

*Papíráruk,
Díszműáruk,
Fényképező gépek
és anyagok.*

Fiókraktár: Nagyvárad Rákóczi-ut 3.

Telefon: 820.

Dajkovits E.

fényképész

Fekete-sas passage.

Művészi kivitelű fényképek, fény-
képnagyítások. — Vidéki meg-
rendeléseket pontosan teljesít.

KARÁCSONYI OCCASSIO!

FLEGMAN cég

DIVATHÁZÁBAN

Nagyvárad, ————— Bémer-tér.

Bluz tennis kelméből — — — — —	K 7.95
Bluz szövetből sikkes fazon — — — — —	K 10.90-től kezdve
Bluz flanellből minden színekben — — — — —	K 11.90
Bluz bársonyból különféle színekbe — — — — —	K 17.90-től kezdve
Bluz tiszta selyemből különféle színekben — — — — —	K 21.90-től kezdve
Bluz crepdechimből gyönyörű kivitelben — — — — —	K 25.— től kezdve
Pongyola szintartató la barchetből különféle színekben	K 13.90
Pongyola velezből, különféle színekben — — — — —	K 15.90
Alsó szoknya tricóból, alsó fodorral — — — — —	K 10.90-től kezdve
Alsó szoknya clottból, jó minőség — — — — —	K 8.90-től kezdve
Alsó szoknya tiszta selyemből — — — — —	K 19.90-től kezdve

Felöltők, szörmék, fehérneműek és ruhaszövetek leszállított árban!

KÁDÁR JÁNOSNÉ

fűszer és gyarmatáru nagykereskedés.

Karácsonyra és újévre nagy választékban ajándékok.

A lat. szert. püspökség szállítója.

Mindennemű zsák, ponyva, kötél és zsineg
 mezőgazdasági, ipari és háztartási célokra

RADÓ SAMU és Tsa
 cégnél
Nagyvárad, Kossuth-u.

Melléklet a Tiszántúl 1915. dec. 25. számához.

Katonaládikák.

Láttátok-é, hogy mentek egyre
A kis katonaládikák?

Pirosak, zöldek, — rája festve
Itt-ott egy tarka kis virág.

És mentek hosszú, hosszú sorba,

Minthogyha vége sohse volna,

Izmos vállakra ráhajolva,

Mintha mennének lakziba,

Tüzes dal, csengő nóta mellett —

Sej, haj,

Sok kis katonaládika.

Volt bennük annyi drága holmi:

Bajuszpedrő, tükördarab,

Egy keszkenő, a mit a Józsi

A búcsúzáskor lopva kap.

Fehér cipő, új ing körüle,

Egy fél kappan, pirosra sülve,

Borocska (jó két éve szürve)

S hogy másként se essék hiba:

Öregbetűs kis »Lelki mannát«

Vitt, vitt

A sok katonaládika.

Aztán csak jött az írás egyszer:

Elfogytak a kis ládikák.

Deszkát vett hát megint a mester,

De erre nem telt már virág.

Gyors munka — csak sietni véle!

Aztán nem is ifjú legényke:

Idősebb nép veszi kezébe —

Deres fejű a dalia!

S ment ismét szorgos kopogással

Kip, kop

A sok katonaládika.

Megint csak jött pecsétetes írás,

Megint csak üzent valaki.

Kis ládikának, új behívás,

Indúljanak friss sorai!

A színük messze elfehérlik

Az országúton messze végig,

A mint anyák könnyezve nézik —

Gyerek még ez a katona!

Nem! Büszke férfi lett a gyermek,

Érzi

A kis katonaládika!

Poros padlás a laktanyába'.

Sok ládika ott sorban áll.

Pókháló, por leszáll reája,

És vár a sok kis láda, vár.

Ott lenn, mozgó, nyüzsgő udvarban

Sürgés, zaj, — kürt riadva harsan,

Mindíg újabb, újabb csapatban

Megy együtt apa és fia —

Olyan fájoan néz utánuk

Trará!

A kis katonaládika!

Majd visszamennek ők is egyszer,

A kis katonaládikák.

Ezért gyászban, kisírt szemekkel

Jön asszony, lány — megtört virág.

Azt elviszi egy sánta, béna —

Nincs énekszó, nincs semmi tréfa,

Dalolva jött, megy vissza néma,

Mély csendben, mint a gyász fia,

Mint hogyha mind koporsó lenne,

Mind, mind,

A sok katonaládika!

Dr. KRÜGER ALADÁR.

Hadi-árvák.

Mostanában olyan sokszor halljuk ezt a fájdalmasan hangzó szót, mely azelőtt béke idején hiányzott szótárunkból, a háboru kitörése óta pedig mind többször, mind gyakrabban rezzenti meg az embersziveket.

Az „árva“ név már magában olyan megindító, főleg ilyenkor karácsony táján, a gyermek-örömök idején; hiszen gyöngeséget jelent, melynek hiányzik erőt-adó támasza, a szülői szeretet melege után sóvárgó ifju lelket, melynek napja kihült.

A szülői szeretet özönében fürdő gyermekvilág ragyogó képen, karácsony ünnepén milyen bántó, sötét foltokat ejt egy-egy ilyen elhagyott gyermek! De ősidők óta nem is volt család, melynek karácsonyfájáról az árváknak nem jutott volna öröm; nem volt társadalom, mely ne igyekezett volna napot varázsolni a szülői szeretetet nélkülöző gyermekek szívébe a Megváltó születésének ünnepén.

Am most sokkal több az árvánk, mint más karácsonykor. Most e szörnyű, nagy időkben százszorosan száll a részvét, a hálával átszőtt szeretet azokhoz az árvákhoz, akik édesatyjukat mindnyájunk nyugalmaért, a haza javáért és dicsőségéért veszítették el.

„Hadi-árva.“ E szóra sok-sok szöke és barna fürtű, könnyes szemű, sápadt arcú gyermek jelenik meg lelki szemünk előtt; édes, szeretett gyermekek, kiknek arcképe ott pihen a nagy, közös, havas sírokban a csatahelyeken az édesapák kihült szíve fölött. Gyermekek, drága kincsek, akik az utolsó mosolyt csalták a hős apák ajkára, akik vitézeink utolsó sóhajai voltak.

Szegénykék! milyen gondtalanul kísérték ki a hadbavonuló édesapát... aztán egyszerre kis fejükre szakadt az élet gondja, bánata...

Még nem rég vidáman kergették a pillangókat, aztán jött a nagy változás és hónapok éveket érlelnek rajtuk. Az édesanyák sokszor nagyon is átadják magukat a mélységes bánatnak, vagy a könnyelmű életnek s a meghalt apák drága kincsei, jövőd reménysegei bizony veszendőnek indulnának, ha nem éreznék minden ember széles e hazában, hogy az apák véres áldozataiért áldozatkészen gondoskodni tartozunk az árváikról.

De érezzük mindannyian és a társadalom szeretetének melege besugározza a béke ünnepén a harcosok bánatos otthonait. Hetekig folyt a gyűjtés, készülődés, hogy ne legyen egy hadi-árva, ne egy hadbavonultnak gyermeke karácsonyi öröm nélkül. Hadd tudják meg a lövőárkokban és a kórágyakon szenvedő harcosaink is — akiket szintén fölkerestünk a szeretet-adományokkal, hogy az ő távollevő családjaikról, elesett bajtársaik árváinak karácsonyi örömeiről gondoskodunk.

A nagy áldozathoz méltó, nemes felbuzdulás ez; de nem szabad elmulnia a karácsonyi hangulattal. Sőt a karácsonyi ünnep csendjében föl kell szítanunk a hadi-árvákért égő tüzeket, hogy hőseink gyermekei állandóan szeretetünk és gondoskodásunk tárgyai legyenek.

Ezt sugallja nemesebb emberi érzésünk,

de ezt parancsolja nemzeti érdekünk is. „Vihartépte, villámjárta fölgy most a hazánk“, levagdosták legszebb ágait; de megvannak, de élnek a hajtásai; ezeket kell gonddal ápolnunk; mert jaj nekünk, ha ezek elszáradnak.

30—40000, vagy sokkal több fiatal hajtásnak gondozása bizony nagy feladatot ró a társadalomra, de a mi társadalmunk, mely azelőtt is oly nagy szeretettel karolta fel a gyermekvédelem ügyét, megfogja érteni, hogy azokról a gyermekekről még több szeretettel kell gondoskodnia, akiket a háboru oly hirtelen fosztott meg gondoskodó atyjuktól.

Sohasem felejttem el azt a jelenetet, mikor a budapesti szegényházban egy délbeni látogatáshoz öltözött gazdag urinő egy szegény munkáshoz gyermekével karján már egészen kipirulva a fáradságtól föl s alá szaladgált csitítva, szórakoztatva, szeretettel becézve a kis babát, míg a gyárban dolgozó édesanyja megérkezik a szoptatáshoz és könnyei hullottak, úgy sajnálta az éhező babát. Pedig annak élt az édesapja is! Hát az a sok ezer kicsi és nagyobb gyermek, akire már nem néz komoly, gondos apai szem, akiknek anyja talán a bánattól, talán felszabadult emberi szenvedélyektől nem teljesíti anyai kötelességét, azokon ne szánozkodnának a jótékonyság angyalai?

Ha valaha a közérdek kötelességeket rótt asszonyainkra, lányainkra: úgy a hadi-árvák gondozása, felügyelete az. Visszavonult háziasszonyok, csendes, otthonlő anyák, tiszteltünk főtárgyai, még nektek is sorompóba kell lépni; ti is segítetek, mert nagyon sok sziv, nagyon sok kéz kell ahhoz, hogy a hősök iránt hálánkat lerójjuk. Az állam, a városok hatóságai, az egyesületek már nagy akciót fejtenek ki a hadi-árvákért, nincs az a nyomorult kis falu, mely ne adakoznék, mikor a hősök özvegyeinek, árváinak gyűjtenek. Maguk a harcoló katonák sok ezer koronát küldtek már haza a lövészárkokból, Alpesek magaslatairól a hadi-árvák neveltetési alapjára, sőt most karácsony előtt, mikor megkérdezte a polgármester a háziezredünket, hogy mi okozna a katonának legnagyobb örömet karácsonykor? Azt a feleletet kapta, hogy csatolják a karácsonyi ajándéokra szánt összeget a bajtársak árváinak alapjához. Hiszen ők látták meghalni azokat a bajtársakat, ők tudják, hogy a haldokló vitézek utolsó gondja a gyermekeik jövőd sorsa volt.

De az nem elég, ha óriási összegek gyűlnek össze a hadi-árvák alapjára; az nem elég, ha felruházuk őket, ellátjuk őket a szükségességekkel: a lelkük gondozására is kell vállalkoznunk. Párffogoljuk, szeressük őket, tegyük derültté ifjuságukat, neveljük őket munkára, adjunk nekik fegyvert az életküzdőlemlre, képezzük őket kenyérkeresetre.

Szívünk egész melegevel kell felkarolnunk a hadi-árvák ügyét, édesapáik érdemeiért. Amit ők vérük hullásával védtek: ennek a földnek minden röge arra int, hogy vegyük át a fakesztek alatt nyugovók gondját s neveljük egy új Magyarországot az ő véreikből.

Özv. Dr. Személy Kálmáné.

Patrona Hungariae.*

Minden fűszál harmatcseppje,
Szállj le hozzánk, szállj ide!
Oh szívünk legédesebbje,
Légy balszam sok honi sebre,
Patrona Hungariae! . . .

Te magyar nép — egymagadban
Különálló kis vár, —
Ha bágyadsz a sivatagban,
Máriához könnypatakban
Csörgedezzen a fohász!

Máriáé ez az ország, —
Ő megvédi örökét;
Egy-egy kincsét bár elorzák,
Ő vezérli jóra sorsát
Ha csüggeszti a sötét.

Máriához folyamodtunk
Ha seregünk harcra kelt;
Dicsőséghez Véle szoktunk,
S ha fárdatan összerogytunk,
Ő volt, aki fölemelt.

Máriának szüzi képe
Pénzeinken ragyogott:
Hollós Mátyás véseté be
Aranyába, ezüstjébe
E fonséges alakot.

Ellenségtől elborítva,
Ha baj érte a hazát:
Mária volt erők titka,
Ő kezünkben a parittyá,
Hogy nem győzött Góliát!

Sok évszázad viharában
Ő segíté a magyart,
Hogy meg birtunk állni bátran, —
Belviszályban szétkuszáltan.
Az orkán ki nem csavart.

A dicső kép mostan, ime
Már ereklye lett csupán!
Pénzeinken semmi híre,
Bár sóvárog anyyi híve
A megáldó Szűz után!

Elsiratnám visszavárva
E szent arcot annyiszor,
Ha gonosz kéz megdobálja,
S hitünk legszebb virágjára,
E' lenseges láb tipor!

De ha látom, hogy a pénzre
Most milyen sok szenny tapad,
Mily homály hull a lángészre,
Melynek gögös tévedése,
Téged, szent Szűz, megtagad:

Jobbnak érzem dicsőséged
Hogyha tisztább, szivbeli;
Asszony és lány drága képed
Taltzmannak, ereklyének
Rejtve keblén viseli!

Az idő reánk bármint fordul,
Te maradsz Védasszonyunk!
Ha lelkünkben fájdalom dúl,
Szép szemednek könnye csordul,
Földérül bus alkonyunk!

Oh, ne hagyj el rossz napokban,
Ős hazádat, Szűz anya!
Millió szív érted dobban,
Bízva élő jószágodban,
Csak feléd esd sóhaja!

Minden fűszál harmatcseppje,
Szállj le hozzánk, szállj ide!
Oh szívünk legédesebbje,
Légy balszam sok honi sebre,
Patrona Hungariae! . . .

Budnyánszky Gyula.

* Mutatvány a Mária-dalokból!

Az őrnagy házassága.

Irta: Fegyveress Ernő.

A borszőldre festett falusi kastély oszlopos tornácán fogadta Mándoky Gábor őrnagy a vendégeket. Az öreg táblabíró feleségével, meg a leányával jelent meg az őrnagné névnapjára ünnepélyén. Az alispán két fiával és a komor arcú adótárnok már előbb érkeztek. Még három vendéget vártak, de az őrnagné engedelmet kért, hogy a konyhába menjen rendelkezni, mert a szakácsné új.

— Az új szakácsnő nem olyan megbízható, mint az új seprő, — mondotta.

Mándoky őrnagy csak féleve lakott szülőföldjén s először történt, hogy vendégeket látott. Tudták, hogy roppant kalandos életet élt, hogy három világrészben verekedett és hogy 50 éves korában nősült.

Felesége alig volt tíz évvel fiatalabb, de alig látszott harmincöt évesnek. A házasságot Délamerikában kötötték, olyan sajtószerű körülmények között, aminőkre csak fantasztikus regények izgalmas rejtelmében bukkanunk.

Mándoky őrnagy ugyanis a szabadságharc leveretése után Garibaldi lelkes csapataiban verekedett vitézül. Azután az Uniónak ajánlotta fel szolgálatait.

Bár az a harc, melyet egy szerencselázadás leveretésére vezetett, nem volt inyére, mert egy katonailag fegyelmezetlen, vad csorda ellen kellett küzdenie, szerepe szerencsével járt, mert rövid idő múlva minden környéki szerencselaluban rettegni kezdték a nevét.

Mándoky kis amerikai pipával a szájában, így magyarázta a harcoknak eme speciális nemét:

— Sohasem láttam vadabb, kegyetlenebb emberi csoportot, mint a minők a lázadó szerencsenek voltak. A gaz felbujtók, a vezérek valóságos üzletet csináltak ebből a háborúból. Alkoholjal tüzeltek az ellenséget. Fanatizálva, félig részegen indultak a harcba. Olyan kegyetlenkedésekről vettem hírt, melyek szinte kétségbeejtették a szívemet s a melyek még a balkáni háboruban elkövetett lelkeltenségeket is felülmúlták. De azért én sem nyultam keztyűs kézzel hozzájuk. Alig mult el nap, hogy tucatszámra ne köttettem fel lázadókat az erdő peremére.

A táblabíróné aki szesziv természetű volt, önkéntelenül feljajdult:

— Uristen!

— Igen bizony, — folytatta az őrnagy, és mégis úgy történt, hogy ebben a gyilkos foglalkozásban, puskaropogás közben lettem öngyilkos. Mindjárt el is mesélem.

— Egy türehetetlen forró nyári éjszaka történt. A nagytó szélén táboroztunk, roppant kedvem lett volna megfürödni, de óvtak tőle, mert a tónak ezen része teli volt alligátorokkal. Éppen lefeküdni készültem, mikor sátramba belopódzott egyik legmegbízhatóbb kémem, egy öreg mulat. Lihegve, szaggattottan adta elő, hogy kétszáz szerencsen, egy hirhedt kalandor vezetése alatt ma éjjel kirabolni készül néhány nagyobb tarmot a közel fekvő völgyben.

Nem volt idő gondolkozni. Riadót fuvattam és nyeregbe ültem. Utánam nyolcvan karabélyos lovagolt. Természetesen a mulatot is magunkkal vittük. Mikor a folyón átkeltünk és a sűrűből előtörtünk, hatalmas lángkévék jelezték, hogy elkésve érkezünk. Megsarkantyuztuk a lovakat és eszeveszeten vágattunk a lángok irányába. Ah! Az embert ilyenkor elfogja a bosszuvágy. A fogamat csikorgatva szoritgattam a kardomat. Mikor az égő farmok közelébe érkezünk, néhány elégtelenített hosttestre bukkantunk. Fehérek voltak, közöttük néhány idősebb. Elkáromkodtam magamat. A szerencsenek, a gyilkosok, a jelek után itélve, a rablott holmival már eliramodtak . . . Merre mehettek?!

Erre a kérdésre egy erős barna leány adott választ. Szép, erélyes arca volt, bár halálos sápadtság ült rajta.

— Ha üldözni akarják őket, én önökkel megyek. Itt hagyom szegény anyám holttestét . . .

Néhány szóval elmondta, hogy itt micsoda kegyetlenkedések történtek. Ő, a szép lány éppen a vőlegényét várta vacsorára, amikor a szerencsenek megtámadták a szomszéd farmot, mely éppen a folyó mellett fekszik. A férfiak fegyverrel a kezükben segítségre siettek.

De hasztalan. A szerencsenek lemészárolták őket és a holttesteket a folyóba dobták. . . Ő maga egy banánfa tetejéről látta a szerencseneket egy völgy felé elvonulni.

— Mi történt? — kérdezte a táblabíró.

— Nem sok, — felelte az őrnagy, — csak néhány részeg szerencsent tudtunk utólrinni. Azokat a katonák irgalom nélkül lelőtték. Azután visszatértünk a farmokhoz, melyek korom és parázshalmot mutattak. A leány leszállt a lóról és kezével bucsut intett. . .

— Kisasszony, — mondtam, — nem hagyhatom itt egyedül. Ez ellenkezik lovagias érzületemmel és azzal az utasítással, melyet felső katonai hatóságomtól nyertem.

A leány végtelen szomorúsággal nézett reám.

— És én mégsem mehetek önnel!

— Miért, kérdeztem.

— Mert menyasszony vagyok és meg kell várnom a vőlegényemet.

— Gondolja, hogy el fog jönni!

A leány tagadólag rázta a fejét.

— Nem. Valószínű, hogy meglőtték és holtteste ott uszik a tenger felé. De azért nekem mégis kötelességem reá várakozni.

— Helyes! — mondtam. — Tisztelem a kötelességérzetét. De megbocsát, nekem is van kötelességem. Ha ön nem jön, úgy én maradok, és ha várni fog, csakis az én oltalmam alatt várhat.

Leszálltam a lóról és ott maradtam reggelig. Aztán vártunk együtt. De már az első napon kijelentettem, hogy nem akarom kompromittálni, tekintsen vőlegényének.

— Helyes, de akkor öt évig kell várnia.

— És vártál? — kérdezted — a táblabíró.

— Vártam. Nem bántam meg. Öt év múlva, azaz most három éve feleségem lett. No de éppen jön. Nézzétek meg jól. Ugye, nem látszik meg rajta, micsoda tragédián keresztül jutott révbé.

Apró történet.

Irta: Kiss Menyhért.

*Fényes esküvő. Délceg vőlegény,
Szép menyasszony, fehér selyemruhában;
Forrón, tikadtan hangzik az eskü
A monoriták karcsu templomában.*

*Egy év, S egy borus, novemberi este,
Megtörve, sáppadtan, halaványan,
Az oltárlépcsőn zokog egy ifju asszony
A monoriták karcsu templomában. . .*

Máriafalva.

A két főváros megmozdult. Budapest, az ország és Esztergom, a magyar katolicizmus. Ünnepi estére gyűlt össze mind a kettő, a boldogságos Szent Szűz legnagyobb ünnepének, a szeplőtelen fogantatásnak az előestéjén, hogy egy új, magyar és keresztény falut adjon az országnak, legalább egyet a sok helyébe, amit a télen orosz gyújtó gránát, gyújtogató kozák csóva letörölt a mi édes hazánk térképéről. Össze jöttek az ország katolikusai és azt mondták: most nincs különbség hitvallásban, nincs különbség a nemzetiségben, Krisztus nagy iskolája, a szenvedés, egy nagy táborba hozott mindnyájunkat. Azokat is, akik odakünn küzdenek a fronton és azokat is, akik a háborúnak temérdek nyomoruságait idehaza szenvedik el. Mi katolikusok, nem teszünk most különbséget a magunk hittestvére és a protestáns, az ő egyházhoz ragaszkodó görög egyezés és a békében botorul Moszkva hívogató szavára hallgatott skizmatikus, sőt még a vagyonából a kozák dúlaskor kiforgatott határlakó ortodox zsidó között sem. Magyarországnak hosszú századok óta a legnagyobb megpróbáltatásakor, az elmúlt évi irtózatossági téli kárpáti ostromban szenvedtek valamennyien. Honvédeink, a dicsőségesek, az ország történelmében örökkön-örökké élők visszaverték határainktól a rettenetes vést; a kárpáti lejtőkön száz és száz ezerre menő szegény, értelmetlen, korbáccsal kergetett muzsik fult bele véresen a hóba. Katonáink, az örök dicsőségre hivatottak, megtették a magukét, most az itthon élőkön, az ország lakosságán a sor. És megmozdult a magyar társadalom, elsősorban a magyar katolicizmus, hogy segítséget nyújtson a küzdelemben szenvedetteknek vallási és faji különbség nélkül. Hadi-segélyezést, rokkantgyámoltást, hadi-árvák felnevelését, kárpáti falvak felépítését határozták el az ország tanácsaiban és a magyar katolikus szív és kinyitott erszény ott volt mindenhol.

De egyre mégis külön gondolt a magyar katolikus kereszténység. Arra az egyre csak ő gondolt és ez jól van így, hogy éppen ő. Azt mondotta:

Nem szabad elmúlnia ennek a világtörténelmi időnek a magyar nemzet feje fölött anélkül, hogy örökös, nem múló emléket ne állítana annak, aki az ő szentséges imájával, mint ezer éven át annyiszor, megint megsegítette a magyart. A Magyarok Nagyasszonya, a Boldogságos Szűz, akinek a képe ott lobogott a zászlón a Muhi pusztáján a Sajó mellett, akinek a selymes, aranyos képe ott hanyatlott el azon a vad-viharos felhőszakadásos délutánon Drághy kezében a mohácsi síkon, az elbukott ország zászlaján, hogy megint fölragyogjon Petneházy vasmarkában Buda várfokán! Ő, aki ott volt

veltünk az ország nagy bajaiban és nagy örömeiben, Ő ott volt velünk a Kárpátokban is. Én láttam őt ott a januári télben és beszélhetek Róla.

Ott volt a Szent Szűz, úgy mint Mohácsnál, úgy mint Buda ostrománál, a Kárpátokban is; ott volt a kis rutén falusi templomok ikonosztázán, amelyek elé térdelve imádkozni járt a magyar baka, ha a rajvonalból pihenő napokon a tartalékba került: ott ragyogott a képe az esztergomi fiúk csukaszürke sapkáján, akiket a csillogó ezüstös Mária-érmekről az oroszok gárdistáknak néztek, ott volt a Szent Szűz képe előttünk, amikor előrementünk, amikor küzdöttünk és amikor hosszú hetekig kitarva egy helyben égi segítségre volt szükségünk, hogy el ne vesszen az erőnk a rettenetes harcban.

És ennek az emlékéért akarja most megörökíteni az ország katolikus népe. A Nagyszonyét, a Patronát, akinek a képe ott ragyogott a kárpáti hóban, a zöld fenyőerdőkben, halállejtőkön, szétrobbanó kis fehér srappnel felhők és völgytorkok mélyén gomolygó fekete emberrajok felett; zászlókon, érmeken, kis rutén templomok képein, kötőzhelyeken, nyöszörgő sebesültek fohászos ajakán mindig ott volt Ő, akit a magyar hív, ha bajban van, a segítő Szűz Mária.

Ezért akarja most az Országos Katolikus Szövetség vezetése mellett a magyar katolikus társadalom, hogy Máriafalva épüljön a Kárpátokban. A Budai Katolikus Kör kezdte, az ország katolikusága folytatja és meglesz. Tudjuk, hogy meglesz, mert meg kell lennie, mert anélkül nem volna igazán magyar a magyar. Már eljött az ország főpapja, hogy áldását adja a műre; az ország hercegprímása ott volt az esztergomi vár alatti klostrom teremben, ahol fehérhúshas leánykák énekelték össze a jószívű emberek adományait Máriafalvára. Két nappal később pedig, Immakulata előestéjén, Budapesten, az ország fővárosában a nemzet főurai jöttek össze ugyanebből a célból: a Széchényiek, az Esterházyak, a Zichyek, mindazok a nagy nemzetségek, amelyek ezer esztendeje segitenek főtartani ezt a hazát, akik maguk, vagy fiaik személyében ott küzdöttek abban a háboruban is. Ott voltak a főurak, a polgárság és a harctérről sebesülten vagy betegen visszatért küzdők. Háromezer koronánál többet hozott Máriafalvára ez az este: az hat vagy hét új ház, de hátra van még az iskola, a templom. Hisszük, hogy Magyarország katolikus népe, püspöki székhelyei, amelyek most következnek, megfogják tenni a magukét, hogy megszülessen Magyarországon a legszebb Mária-émlék és felépüljön a Kárpátokban az országot megmentett Segítő Máriafalva.

Sebők Imre.

Az én szerelmem.

Az én szerelmem Nőé galambja volt,
Boldog tavaszodnak örömhírnöke.
Vezető csillag, őrző angyalod volt,
Ki lépteid imádsággal követte.

Az én szerelmem hófehér virág volt,
Könnyedtől fakadt a szívem rejtekén.
Gyógyító ir, enyhet-adó balzsam volt,
Szived százszor megtépett vérző sebén.

Az én szerelmem rózsaszín hajnal volt,
Mely elosztotta a sötét éjszakát.
Éltet fakasztó meleg napsugár volt,
Mely felcsókolta szemed bús harmatát.

De nekem mégis csak egy könnyes álom,
Az én szerelmem, mártir mátkaságom.

B. Gabl.

Egy elvi kérdés.

A mostani háborús országgyűlésen a miniszterelnök ur akként nyilatkozott, hogy a hadiadó a jogiszemélyek jövedelmére nem terjed ki; indokolta pedig azzal, hogy a jövedelmi adó alapfogolata az, hogy a honpolgároknak bármilyen forrásból eredő összes jövedelmét együtt az adózási alanyokkal kívánja megadóztatni. Ennek folytán — így mondotta tovább — az a jövedelem, amely az egyes részvénytársaságok vagyis (?) jogi személyek üzleti felelőségeiben mutatkozik, ugyanaz a jövedelem, mely mint az egyes honpolgároknak a részvények után birt jövedelme érvényesül és megadóztatásra kerül az illető magánszemélynél. Kettős megadóztatásra vezetne az, ha ezt a jövedelmet megadóztatnánk a jogi személynél, aztán külön az illető részvénytulajdonosnál; hogyha pedig kivételt statuálnánk a részvényekből eredő jövedelmekre nézve az egyeseknél — ez tág kaput nyitna a legkülönbözőbb kijátszási kísérleteknek.

Nyilvánvaló, hogy a miniszterelnök ur itt elsősorban a különféle pénzüzeteket és közkereseti, betéti és részvénytársaságokat tartotta szembe előtt s véleményét ebbe az általános tételbe foglalta, a hadiadó a jogi személyekre nem terjed ki.

Azonban jogi szempontból itt két észrevétel merül föl, t. i. először csakugyan jogi személyek-e a különféle pénzüzetek közkereseti, betéti és részvénytársaságok, másodsor, ha csakugyan jogi személyek, tisztán ez a körülmény elégséges indokul tekinthető-e arra nézve, hogy őket adómentesekül tekintsük?

Jogdogmatikai szempontból a kereskedelmi társaságok nem jogi személyek, csak egyszerű társaságok, melyeknek tagjai egyáltalában nem gondoltak arra, hogy a kérdéses társaságba lépésük által lemondjanak a vállalatba fektetett vagyonukról a társaság javára. T. i. jogi személyek kriteriuma, hogy azok az egyes tagok személyiségétől lényegesen különböző jogalanyok, kiknek vagyonában az egyeseknek semmi részük sincs és megfordítva: a jogi személy vagyona nem az egyeseké s az egyeseknek vagyona nem a jogi személyé, s ha a jogi személy megszűnik, vagyona mint urafogyott az államra száll, míg az elhalt magánszemélyek vagyonára az állam csak a legislegutolsó sorban teheti reá a kezét t. i. öröklésre képes igényjogosultak hiányában. Igaz, hogy nálunk pl. a részvénytársaságokat is jogi személyeknek tekintik még pedig azért, mert a részvényeseknek nincs módjukban a részvénytársaságot felrobbantani, hanem csak részvényöket adhatják el, ha nincsenek a részvénytársasággal megelégedve — és mert a részvénytársaságokkal szemben az állam nem veszi igénybe a vagyonháramlás jogát, hanem megengedi, hogy a részvénytársaság maga határozzon vagyonának sorsa felől. De még így is tagadnunk kell, hogy ez a sajátlan jogi személyiség alapul szolgálhatna az adómentességre. Mert hát ne feledjük, hogy a jogi személyek is épp olyan jogalanyok, mint a természeti személyek, csupán a családi és az ezektől feltételezett jogokra és köteleességekre alkalmatlanok (férji, atyai, gyámi, rokonai és törvényes örökösödési jogokra és köteleességekre); ellenben más vagyoni jogok tekintetében egyforma megítélés alá esnek a természeti személyekkel. Ebből pedig következik, hogy vagyonuk és jövedelmük után nekik is kell adót fizetniük. Épp az adómentesség statuálása alterálná a jogegyenlőség és közteherviselés általános elvét. Az a polgár pedig, a ki vagyonának egy részét ilyen közkereseti vállalatokba fektette, ne sopánkodjék azon, hogy itt is utólrá őt az adófizetési kötelezettség, hanem tekintse úgy, mint már „vele járó” dolognak, ahogy mondani szoktuk. De még hiába is borsózik a hátunk a többszörös megadóztatás lehetőségétől, alig van ember, akin ez egyik-másik tekintetben meg nem esnek, sőt még szerencsésnek érezheti magát az az ember, akit ily különféle címeiken megcsiphetnek az adózásra!

A most dühöngő élelmiszer-uzsora ugye-

bár széles rétegekben kiváltotta a nagy közönség indignációját a nagy bankok ellen, mint amelyek pénzbőségükkel az élelmiszerek özszevásárlását és felhalmozását elősegítették. Mikor pedig a rendkívüli súlyos viszonyok egy rendkívüli áldozatot követelnek, úgy is csak a vagyonosabb rétegektől s úgy is csak átmenetileg, a háboru tartamára, legott egy hátulsó ajtócskát keresünk, melyen át a „jogi személyek” ezen teher elől menekülhessenek. Ez az eljárás első tekintetre az osztó igazság követelményeibe látszik ütközni és valljuk be, az ezen az uton elérhető előny elenyésző azon óriási hátrányhoz képest, melyet az emberek gondolatvilágában előidézni alkalmas. Vagy igazán szükség van erre a rendkívüli adóra, vagy nincs. Ha szükség van reá — s ebben nincs véleménykülömbőség — hadd viselje mind az arra hivatott tényező kivétel nélkül, ha pedig nincs — ezt senki sem fogja állítani — akkor ne is keressük az „azonban, de, kivéve” s más efféle a jogegyenlőséget részrehajlóan befolyásoló egérukat.

Qui commodum habet, etiam incommoda ferre debet.

Dr. Bozóky Alajos,
m. kir. udv. tanácsos
ny. jogakadémiai igazgató.

Vöröskeresztes vonat.

Irta: Szepessy László.

Halkan elindul a vonat.

Sűrű füstöt ereszt.

A füstön át kicsillan a

Sok bús vöröskereszt.

Köröskörül a falevél

Miként ha intene:

Éljen tovább, még, aki él,

Hegedjen a sebe!

A sebesültekért remeg

Nemcsak a falevél,

A város is, hol vonatunk

Vigyázva mendegél.

Im, itt az első állomás,

Csupa segélykezek:

Leves, hus, alma s annyi más,

Mi itt reánk nevet.

Zokogni kell . . . csupa magyar

Fiut visz a vonat

S már Bosznia, hű Bosznia

Ily jó szívvel fogad.

Hát érzik erre is, a vér

Hiába nem omol:

Egy-egy seb egy almát megér;

Adója leánymosoly. . .

Mi lesz otthon, én Istenem,

Ah, föl se foghatom!

A képzelettől elszorul

A szívem olyan nagyon:

Gyilkos tüzet néző szemem

Uj könnyeket ereszt. . .

Jó szívek, áldjon Istenem

S e sok vöröskereszt!

A világtalan orgonista.

— Elbeszélés. —

Irtá: Várady István.

I.

A múlt nyáron történt. A Tátrából utnak indultam Zemplén vármegye K. községébe, hogy meglátogassam földimét, cimborámat a remek orgonistát s gyönyörű hangú baritonistát, a k.-i kántor-tanítót Balázs Arnoldot, aki már növendék korában is azt a véleményt érlelte meg a tanáraiban, hogy akármelyik város iskolájának katedráján fényes interpretálója lesz a tanítás-nevelés művészetének s a zenében az orgonairodalom legremekebb gyöngyeinek.

Julius 26-án, vasárnap reggel érkeztem K.-ba. A hangulat a szerbiai ultimátum miatt már országosan feszült volt. Az izgalom rányomta bélyegét K.-ra is. Az állomásról egyenes a Balázs lakására hajtottam. A falu jegyzőjénél lakott.

Beléptem a szobájába. Rend és tisztaság mindenütt, csak a gyönyörű 2 manualos, pedálos harmoniumon rendetlenkedtek Bach, Cherubini Goldmark kottái minden elképzelhető össze-visszaságban. A függöny félrehuzva s a nap sugarai éppen rásütöttek az egyik sarokban szerényen meghúzódó imazsámolyra. Fölötte szép szobor. A lourdesi Mária igazi remekben. A szobor mellett friss, üde vadrózsák, rezedák szétszórva. . .

Gyöngéd gondosság — elmélkedtem tovább szemlélődve.

Ebben a pillanatban itthon lesz Balázs ur! — szól az ajtó rám nyitva egy bájos, csinos szőke lány. Templomba ment! — folytatta bemutatkozásom után, de már nemsokára vége a misének. Foglaljon helyet addig is, mert most már a mi vendégünk is ám.

— Nagyon, nagyon szépen köszönöm, de nagyon örülnék, ha a templomot is megnézhetném ezalatt.

— Ha óhajta. Várjon csak. Kalauzt adok. S már jött is egy iskolás fiú s illedelmesen kalauzolt a templom felé. Utközben azon járt az eszem, hogy ez a gyönyörű teremtés, a jegyző lánya, Recsky Ilka s az én Balázsom bizonyára — nagyon boldogok! Az első impresszió az volt, hogy az a szoba a poezis igaz forrása, hogy mindaz, a mi ottan van milyen igazi tisztító fürdője az élet bajaitól megcsömörlött — különösen városi lelkeknek.

Egészen fölemelkedtem s beleilleszkedtem e harmonikus miliőbe, a mikor a templomba léptem. A gyertyalángok fényétől megvilágított oltár, a tömjén illat, az orgona bugó hangja, a hívek mély áhitata magukkal ragadtak. S ebbe a földöntúli lelki hangulatba élesen bevilágított a realis élethez fűződő gondolatom — hogy az a mély áhitat egy parányi apotehiza talán egy eljövendő háborúnak, egy részletprologusa annak a nagy műnek, a melynek megindító szálait Dérlől várjuk.

Az orgona változatos hangjai, gazdag színárnyalatai tömör akkordokká sorakoznak s ezektől kísérve Balázs Arnold baritonján fölzökog a régi magyar ének:

Boldogasszony Anyánk! Régi nagy Patronánk!
Nagy inségben lévén, így szólít meg hazánk. . .

II.

1915. január. Az uzsoki szorosnál dúsz aratása van a halálnak. A szűzfehér méter vastag hepe-hupás hószőnyeg végig terpeszkedik a tájon s a bele süppedt csuka-szürke, szennyes zöld tetemek a frissen freccscent piros virágoktól tarkálva, mesterek ecsetjére kívánczoltak.

Z. falu alján, keskeny lövészárokból didegve pihen egy zászlóalj. Lejebb egy fedezékben a tisztikar marokra fogott bögrékből szürsölgeti forró illatos teáját. A fehér cár kozákjai, muzsikjai, a betegség és fagy felére redukálták a legények számát. Várakozás, csend.

A fedezék oldalából felpattanó ajtón előjön a kapitány.

— Na fiuk! Itt a parancs. Holnap reg

gel öt óraker támadás az 1012 magaslat ellen. Az utolsó szál emberig kitartás. Mert bár csak alig félezen vagyunk s azok odafönn majdnem háromszor annyian — na de, törtünk mi már keményebb diót is:

Térképek, jegyzetek kerülnek elő s aprólékos részletek megbeszélése következik.

Hé fiuk! — szól emelkedetten a kapitány. Elfogott orosz katonák egybehangzóan állítják, hogy a magaslat háta mögött csaknem kétszáz katonánkat gyűjtötték össze s talán már holnap küldik őket a fogolytáborba. . . Van valakinek valami jó ötlete?

A tiszték mohóbban szívják szivarjaikat. A füstfelhőben ötletek születnek s ötletek halnak meg. Hátulról előugrik egy zászlós, Balázs Arnold.

Kapitány ur! Én hirt viszek ezeknek a fiuknak.

Megömbölyödnek az arcok, a hogyan a tervet Balázs Arnold élénken deklamálja.

— Szép, szép, tígys, de vakmerő! S ha visszafelé sül el? — kérdi a kapitány.

— Az csak öt ember, de kapitány ur! — ha sikerül, az kétszáz ember.

Esti 11 óraker a csapatánál van minden tiszt. A hegyoldalon lassan buktak felfelé öt alak. Elöl három csuka-szürke, fegyvertelen fogoly. Utána két szennyes-zöld, fegyveres, kiséző orosz katona. Közlegények mind, köztük elöl Balázs Arnold. Egyszer csak orosz járőrrel találkoznak. Oda se neki. Egykedvűen balagnak tovább. Nemsokára újabb járőr. Ezekre rá is szólnak. Az egyik kiséző oroszul foghegyről oda szól: „Nem látod, foglyok!” s tettezett szomorúsággal ballagnak tovább. Cudar éjszaka, az örök sem sokat törődtek rongyos három fogollyal.

Ejfélt után értek célhoz. A foglyok fölött örködő tiszt keményen horkolt s egy kézlegyintéssel intézte el a jövevényeket. Oda terelték őket a többiek közé.

Reggel öt óraker lecsapnak az első gránátok a magaslatra. Kapkodás, nyugtalanság, szitkok, vezényszavak, — a foglyokat hátrább terelik, a zavar folyton növekszik s a mikor délről a zászlóalj sikeres rohammal előnyomul, amikor a nyugati oldalon a szélső szárny előbukkan, akkorra a mi 150 foglyunk már fegyvert kerített, két hátulsó lövészárkot tisztára separt s hába kapta a már ugyancsak hátráló orosz csapatot.

S mire a sürtü közből derűs ábrázattal kibontakozik a nap, az 1012 magaslaton a kapitány kezeit dörzsöli s örömtől ragyogó arcán is áttörő fájdalommal szól:

— Balázs zászlóst, ha a föld fenekéből is, kerítsétek elő!

III.

A sebészeti klinika 8. sz. szobájában ápolják Balázs Arnoldot. Mellén ékeskedik az arany érdemkereszt, zubbonya gallérját disziti a hadnagy csillag, jobb térde meg-meg rogy, amint botja tapogatózásával pótolva hiányzó látását lassan tovább megy.

Csüggedt lélekkel, mellére horpadt fejfel rától ágya szélére. Az ápolónő hozzá megy, kezét gyöngéden vállára teszi.

— Hadnagy ur! Két hölgy kíván önnel beszélni. Egyik lány, a másik egy éltesebb urinó.

— Velem beszélni? Velem itt, a hol nem ismer senki?

— Igen. Bizonyára régi, kedves ismerősök.

Hagyjanak békét nekem. Ne zaklassanak engem. Mért lássanak? Hogy szánjanak tehetetlenségemben, hogy sajnálkozzanak egy emberi roncs felett? A külvilággal nekem már nincs semmi közöm.

— De kedves Hadnagy ur! Látom ma megint rossz napja van. Hessegessen el lelkétől a sötét gondolatokat. . . hiszen látja. . . nem olyan sötét a hadnagy ur helyzete. Napról-napra javul s egy szép napon újra örülni fog a nap-sugárnak, a virágillatnak, a madárdainak, a lombsuttogásnak s mindennek, a minek a neve — élet!

— Oh kedves Eliz! Maga olyan jó, olyan gyöngéd, s olyan szépen tud beszélni.

— No, hadd engedjem be hát azokat a várakozó hölgyeket.

— Ha éppen úgy akarja, tegye. Jóságáért legalább engedelmességgel tartozom.

S amint betevődik a jövevények után az ajtó, egy ismerős leányhang lágyan, mély fájdalommal és mégis végtelen boldogsággal tele szól:

— Arnold!

Balázs Arnold felugrik ültéből s e percben úgy érzi, hogy lelke hurjainak eddigi melanchonikus pergésébe belemarkol egy régi édes daltam. . . hogy angyalok szárnyán repül fölfele.

Ilkám, édes jó Ilkám!

. . . Szóttlan percek. . . az arcokon végig gördülő könnyek. . . a szívekbe belemarkoló fájdalmak. . . örömk. . . s azután csendes megnyugvás. . . majd derültebb tónus. . . egy jobb jövőbe vetett hit. Remény!

Amikor Eliz a látatási idő után a hadnaggal újra elbeszélgetett, már párásabb volt a lég, csökkent a lélek depressiója s az élethez a külső világhoz való vágyának szárnyai nőttek. A lelki élet kilengései egész nap változtak, másnapra győzni látszott újra a komorság.

Harmadnap hárman voltak a szobában. Ilka, Arnold s az ápolónő. Eliz végezte teendőit ki s be járva. (A nagynéni a ki eddig Ilkát ide kísérgette csuza miatt otthon maradt.)

— Igen Arnold. A lépéseket már megtettük. Pár hét múlva eljövünk Magáért Apussal, haza visszük a mi otthonunkba s én, én leszek a maga gondos, szerető boldog felesége.

— De édes jó Ilkám! Én. . . én szenvedek. A lelkemen rágódik egy kínos tudat, egy felsőbb parancs, hogy nekem ezt nem szabad megtennem. Édes Istenem, hiszen tudja mily kimondhatatlanul szeretem, de így. . . vakon. . . kenyér nélkül. . .

— Ne szóljon így Arnold! Én megértem a maga becsületes lelke vergődését. De ne foglalkozzék ezzel. Egyetlen kötelessége van most: az én tanácsaimat ellenvetés nélkül elfogadni. Amiket én itt elmondtam, az apuskáék óhaja is, s így ezt magának akarnia kötelessége.

— Ilka, magának a jósága nőttönnő, szólt Arnold, Ilka kezeit megsimogatva.

— És lássa Arnold. Maga hálátlan egy kissé. Egy hónappal ezelőtt hinni sem mert, hogy csak valamit is lásson. Ma ugye már megkülönbözteti a tárgyak körvonalait, ha homályosan is.

— És ez sohasem fog tovább javulni. De a másikat mi pótolja?

— Ej hadnagy ur, maga üvegszemmel is szép fiú, s a másakra a tanár ur mondta — egészen vissza nyeri látását — szólt Eliz kedélyesen.

— Soha! fakadt ki Balázs. Vigasz, szugesztív kezelése ez a beteg léleknek és nem meggyőződéses, biztos tudata a tapasztalt tanárnak.

— Édes Arnold, ugye megint nem olyan, a milyennek én szeretem látni. Eliznek igaza van. Hát miért volna nekem annyi reményem a jövőhöz? Meglássa, olyan szép lesz a mi életünk! Apusék nekünk adják kis gazdaságukat, magának nem kell tovább az iskolával kinlódni s a mi kis puha meleg fészünkben — meglássa — olyan boldogok leszünk.

— Ilka! Maga jóságos angyal.

— Nem Arnold. Én csak nagyon, igazán szeretem magát. Higyje el Arnold, nem a multak ígérete köt. Nem a szájalom tartja fogva lelkemet. Nem a jóság tart maga mellett. Szeretem magát ha vak, ha sánta, ha béna, szeretem a lelkét, a jellemét — magát, magát Arnold és nélküle — élni nem tudok.

— Ilka! Kiáltott föl Arnold, miközben mellén megfeszült a zubbony s arcát előntötte a pir.

— Igen Arnold. Maga nélkül, ismétlem nem kell az élet. Így, látja Arnold! Ahogyan maga most helyéből felugrott. . . a hogyan lelke ledobta bilincseit, a hogyan arcára vissza tért a régi pir, a hogyan arcának vonásai, testének mozdulatai visszanyerték régi formájukat,

hangja visszakarta régi csengését — oh Arnold — én megtaláltam magát egészen; lelkének ereje, testének ruganyossága újra a régi s én érzem, hogy mindezt az én lelkem erőssége, szívem szeretete magának s magamnak biztosítani is tudja . . .

A tanár lépett be s belső megindultsággal hosszasan elbeszélgetett a bentlevőkkel.

IV.

A zemplénavármegyei K. község tágas nagytemploma szorongásig megtelt Nagyboldogasszony-napjára ájtatos hívőkkel. Egy évvel ezelőtt is így volt, csak hogy most dominált a fekete szín. Nem csoda, hiszen Zemplén volt egyik védőbástyája az Alföld gazdag rónaságának.

A hívők arcán a megnyugvás, a megalkuvás, a bizakodás. Közbe föl-fölnéznek az orgonához. Az orgona-padon ketten ülnek. Arnold és Ilka. Arnold a billentyű sorozatot egy tarka foltok látja s a miséző pappal való harmonikus működést Ilka sugalmazza.

A vak emberek zenei ösztöne, tudása, érzésének megnyilatkozása itt hatványozottan jut érvényre.

Az orgona hangjai a hívők lelkét át meg újra átjárják, — s mintha az Isten fiának bárszonyos keze volna — a szenvedő lelkeket megsimogatják, buzdítják, biztatják, — aztán a megvilágított oltár korinthusi oszlopain, a cirádákön és képeken a színárnyalatok egymást kerülgetik, a markáns, egymást kiegészítő akkordokhoz picit hangok csatlakoznak, az egyházi sima dallamot halk zöngés, színes lágy futamok pointirozzák s gyönyörű elvegyülésben a megszentelt gyertyák párájában s a tömjén illatába kapaszkodnak, kusznak fölfelé . . . a legmagasabb trón számolyához — vezetve a Balázs Andor csengő baritonja által:

„Magyarországról, édes hazánkról,
Ne feledkezzél el, szegény magyarokról.“

Látomás.

Ködvérte alkonyat hamuszín foszlánya,
Teregeti fátylát kopár őszi tájra.
Sárga levél hullong, könyharmatot ejtve,
Sírva nyög a szellő, közöttük kerengve.

Szakadozó felhők örvénylő kárpitja,
Álomváró lelkem káprázatba hívja.
Varázslatos bűbáj csalogató képe,
Mint igaz valóság, úgy tűnik eiébe.

Szemem előtt bibort őlt a lila felleg,
Selyemfodra libeg bársony menyezetnek,
Két szelíd csillagnak gyémántos boglárja
Karcú királyasszony fényes szemepárja.

Karcú királyasszony, — bús könny a szemében,
Királyi párjához így könyörög épen:
Szünjék meg haragtok, térjete Istenhez,
Koldushoz sem méltó, mit ma egy király tesz.

Milliók és milliók ártatlan vércseppje
Koronátokig ér az eget verdesve,
Tagadó gögötkök lehet nagyobb nála,
Mi megtett hajásárnak a halál vásárba.

Gyöngye asszonyszívem megborad tőletek,
Nyugtalan álmaim rémképeket szőnek,
Egyetlen kis fiunk, — ki neked oly drága —
Ejente úgy látom, talpig vérruhába . . .

Nem hallod-e hogy zúg, nem hallod hogy nyög,
Anyaszívek átka, melynek élte örök,
Mely nem hal meg soha, elkísér titeket,
Melytől nem lesz csöndes siri békességtek?

Hajnalgig hallom bus panaszló szavukat,
Fekhelyem mint a tűz, úgy éget ezalatt.

Homlokom kiveri izzadság jégsöppje,
Óh ha én lehetnék királyok helyébe!

De úgy lesz, mint a hogy a köd száll fejemből,
Néma kínok átka leszakad lelkemről,
Világosság támad vergődő agyamba,
Mégkönnyebbülök egy mentő gondolatba . . .

Lábomat nem fogja vérezni a tüske,
Títokba megvárom, hogy jöjjön az este,
Elszököm innen és házról-házra járva —
Asszonyokat gyűjtök hatalmas dandárba.

Nem lesz fegyver náluk, megölt szívük csupán
És haldokló hitük a törött lajtorján . . .
Népek jó atyái ezt viszik elétek,
Kik most Isten helyett felettük itéltek.

Hiszem, hogy jöttüknek meglesz foganatja,
Győz a megölt szívek szent asszonycsapatja,
Királyné-vezérek anyaszíve szaván,
Elcsitul a vad vész, elpihen az orkán.

. . . Alászállt az alkony sötét éjszakába,
Halotti csönd borult körül a világra.
Imádságos sóhaj halkán szállva lebben,
Mit álmodtam, óh bár igaz lenne, Ámen.

Mányiné Prigl Olga.

Ki a győztes?

Különös alakok állottak fenn a magas hegytetőn, a halvány, áttetsző fellegek között.

Egyik alak szép volt, mint amilyen egy istennő lehet. Arcában angyali ártatlanság és szírién csábosság volt, szemében epedés, vágy és mély sötét tűz a megható, naiv tudatlanság mellett. Ajka ígért és tagadott, kért és visszautasított és mosolygott édesen, szívből, öntudatlan varázsszal. Ruhája lenge volt és valami határozatlan szín. Ha meglehetne állapítani az ilyesmit, azt lehetne mondani, hogy diadalmi szín.

A másik kevély volt, zárkózott. Arcára hideg vonalakat húzott a büszke dölyf. Szemében valami merész akarat mindenem keresztül vágó elszántság ült meg a sunyi, hizelkedő megalázkodás mellett. Szája keményen össze volt csukva, de durva, ragadós, borzalmat keltő keze még jobban, mint az olyan embernél, ki el van határozva, hogy még a legvégső esetben sem nyitja ki segítségére.

Egészben véve egy nagyon jól lakott, felfuvalkodott, érzéketlen alaknak látszott. És ruhája lenge, drága, selymes szövetén keresztül csillogott, sziporkázott arany, drágakő, igazgyöngy, minden, mi érték e világon.

A harmadik hangosan felnevetett és könnyégett szemében. Keze titkon a társát szorongatta és másra tekintett mosolyogva. Reszketett a gyengeségtől és félelmes erővel védte az igazát. Ruhája a legszebb rózsaszín volt, sűrűn teleaggatva apróbb-nagyobb gyászfényol darabkákkal.

Az utánna következő alak férfias nyugalommal és gyerekes idegességgel figyelt mindenre. Arca elszánt volt és szomorú. Tiszta szemei irtózatlan, keserűséggel bámultak bele a világba s csak néha enyhültek meg szilárd vonásai. Ruhája egyszerű, redő nélküli, de sárral megdobált, gonosz kezektől megtépett. Fejének tartása a meg nem alkuvó, büszke, le nem igazgató önbecsülésé.

Legigénytelenebb volt az, aki utolsónak maradt a sorban.

Fehér arcú, ragyogó szemű alak. Néha egy-egy mosoly villant át az arcán, melyben több erő, diadal, szelidség és megnyugvás, akarat és hit volt, mint a többiekében együtt véve. Tiszta arca lassan élénkül fel és kimondhatatlan bűbájjal bírt. Ruhája fehér volt, mint a hó és átlátszón ragyogott, mint a kristály. Mindenik után egy-egy fantasztikus csoport

port haladt s az emberek tekintete imádattal, halálos szeretettel csüggött vezetőjén.

Most az egyik beszélni kezdett:

— Megállapodásunk szerint, bemutatom nektek mi mindenem mentek keresztül az én követőim, kik mindezek dacára hűek maradtak hozzám.

Büszke, önhitt pillantással mutatott a nagy sokaságra, mely háta mögött szorongott és rejthetetlen diadalérzéssel mondá:

— Hajdani fiatalságuk friss üdesége elszállt és lelkükben nem maradt más, mint a csömör és utálat az iránt az élet iránt, amit végig táncoltak. Arcuk pirja elveszett a kendőzés miatt. Szemükből kioltotta a fényt a csillogás vakító tüze, mely után két kézzel kapkodtak egykor. Kezüik biztos fogása megszűnt, már csak reszketni tudnak. Pedig nem én voltam rossz szellemük, hanem a világ. A világ, az emberek, az édes jó felebarátok.

— Én csak az alapot adtam meg, a külső vázat leheltem áldozataimra, a szépséget. A többi elvégeztek helyettem az emberek. Ők tették előbb csak elégedetlenkedővé, később lelkettőlenné is követőimet. Így haladhattak szinte öntudatlanul egy-egy lépést lefelé, a mások hizelgő dicsőítése, elismerése, biztatása között.

S a vége, hogy tehetetlenül, lelkiismereti furdalások és gyötrelmekkel heverték lábaimnál, de elhagyni nem tudtak, vagy nem akartak.

Gunyos, lenéző mosollyal nézett végig beesett arcú, elhamvad szemű, hitvány követőin, kik még most is imádattal néztek elbizakodott arcába

Hangosan felkacagva folytatta:

— Még mindig szeretnek, még mindig hisznek hajdani szépségükben és ember nem képes arról felvilágosítani őket, hogy miattam, a hűség miatt, jutottak ide, és hogy már semmi sincs meg bennük abból, a miért utánam indultak.

— Azt mondanom se kell, hogy az igazi boldogságot csak hirből ismerik, de hisznek a létezésében.

Gunyos nevetése, mint lélekharang szomorú hangja szállt a szerencsétlenek fölött el és nem hogy megdöbbenette volna az embereket, de egyre jobban vonta a kacagó, piros szellempalástjába burkolózó alak után.

Ez a szépség és hűség szelleme volt.

Az utána következő az a rideg, kevély arcú szellem volt.

Nem is szólott, csak megvető szájfintorítással mutatott a háta mögötti lejtőre, melyen törték magukat az emberek az előre jutásért.

Nem néztek azok maguk elé és nem látták szerte hasogatott ruhájukat, tövisektől összeszurkált vérző tagjaikat, a veszélyes árkokat, mibe beleestek és elpusztultak százával és ezrivel.

Aki fel tudott tápázkodni az utána nyomuló emberáradat előtt, az összetörve, sajtó arccal, megbénult tagokkal vonszolta magát tovább és kegyetlen élvezettel lépett-lépett az előtte elbukott hátára. Lépcsőnek használta a szerencsétlent utjába.

Dolgozott a könyök, s bizony akadt olyan, kinek könny szökött szemébe és kitört belőle a fájdalom keserves sikoltása egy-egy durva érintésre. De azért nem állott meg elégtételt szerezni magának, hanem lihegve, hörgő mellett vonszolta magát előre és most már kegyetlenül ütötte, verte, harapta az utjába kerülőket.

Mire feljutottak a hegyre, remegő, megtört, nyugtalan szemű, ijedős, szívtelen emberekké váltak.

Ezek igazán nem ismerték a boldogságot. Aki után futottak, az az alak a pénz és kincs-vágy istene volt.

A harmadik szánakozva nézte az ő csoportját, kik délcegen, biztos járással, nyugodt mosolygással haladtak utána. De ha nem látta a világ, földre verték le puha, szép testüket és szét nyílt ruhájuk alatt vad dobogással tünt elő a szív összetörve.

Ruhájuk világos volt és könnyű a világ előtt, de itt gyászos lett és sulyos. Vidám, élénk nótát daloltak, de szívük tele volt az elfojtott könnyekkel.

Néha két szív haladt egymás mellett, egészen összesimulva. Egy érintésre aztán szétváltak és egyedül bukdácsolnak előre, míg utóbb egészen idegennel kerültek össze, úgy folytatták az utat közönyösen tovább.

Némelyiket néhezen lehetett elszakítani pártjától, s az ilyen akaratos daccal haladt egyedül előre.

Mások ismét halaványan, szelid mosolygással álltak a többi között, s ezeknek a homlokán, arcán, vagy szíve táján piciny piros folt mutatta, hogy merre találták meg az utat imádtott bálványuk felé.

És mindenik arcán, szemében könny volt és mosoly. Maga a szellem aiaik is könnyek között, mosolyogva mondta:

Igaz, hogy nem boldogok, de engem mégis imádnak.

Ez volt a szerelem istene.

Az utána következő már nem vezetett maga után emberáradatot. Alig lézengett a keskeny, járatlan uton egy-két szilárd, igaz erejű ember.

Még ennek a kevésnek is ruhájába kaskadáltak a gonoszak és aranyat csörgetve, biztató, nagy dolgokat kínáló szavakat suttoztak a fülükbe. Lábakat szövevényes hinárral fonták be, kezükre békót vertek és mikor teljes tehetetlenségüket látták, gunyos hahotával nevettek a szemükbe.

Ez emberek pedig felemelt fejjel, nyílt tekintettel, harag nélkül mentek el köztük ingadozás, visszatekintés nélkül.

A tépett ruhája, sárral megdobált istenalak, nemes büszkeséggel mutatott az őt követő kised csoportra:

— Dacára a sok kísértésnek, csábnak, az ármány, szenvedés, igaztalan rágalom és méltatlan gyanúsításnak, le nem térnek erről az utról.

— Boldogok természetesen nem lehetnek, mert hisz az az ember természetében van, hogy csak futni tud a boldogság után, de meg nem fogja.

Ez alak a becsület és igazság istene volt.

Már csak egy volt hátra, a fehér arcú, ragyogó szemű alak. Szehden mosolygott és halk zengésű hangon szólt:

Kik engem követnek, nem a világnak, nagy hangú feltűnésnek, vagy ünnepeletésnek hívei. Nem torzsalkodnak földi hiábavalóságokért, nem fásulnak el a harcban. Sőt minél előbbre jutottak, minél fárasztóbb az út, annál nagyobb hévvel, egy vággyal jönnek utánam. És nem csalatkoznak bennem soha. Aki igazán keres, megtalál és boldoggá tesz. Áldozatom nekem nincs. Akikről úgy beszélnek, mint vadállatok által szétépett, gyötrő kinoktól megölt, mágja tüzenél elhamvasztott áldozatokról, azoknak emléke a máglya füstjéből diadalmas, glóriától bearanyozott fénnel tűnik elő és áldó imádság kél emléküik fölött. Ki legtöbbet szenved értem az nyeri el leginkább azt az érzést, mi a ti követőitek előtt ismeretlen. A boldogság, mit én adok, tökéletes és örök életű.

Ez az alak a hit szelleme volt.

Boér Margit.

Fia sirjánál.

Irtá: SZENDRŐY JÓZSEF.

A visegrádi harcok alatt
Egy hős katona halva maradt;
Megásták a sirt, elföldelték,
Rátűzték a szent kereszt jelét.

Rá nemsokára, egy hét múlva,
Hogy erre ment a csapat újra:
E sirnál im' kosarát fogva,
— Öreg anyó térdel zokogva!

„Jó napot, édes néném-asszony,
Mért sir kelmed oly szívszakasztón?”

„Már hogyan sirnék, mikor érzem:
Magyar nyugszik e sir mélyében!”

„S nekem is van egy drága fiam,
Öneki hoztam el, amim van:
Kis enivalót, amit szeret —
Csak azt tudnám, hol, merre lehet?”

„Hát hogy hívták a fiát néni?”
„Balázs Ferkó a neve néki.
Nagy, erős, bátor, barna legény,
Nincs párja tán a föld-kerekén.”

A viharedzett hős katonák,
Hogy bajtársuk nevét hallották:
Elszorult szívvel néztek össze:
Soknak titkon lefolyt a könnye!

Bár tudták, ez az Ő sirja itt,
Rajt' anyja térdel, imádkozik:
Megmondani nem merték mégsem,
Hadd éljen tovább — reménységben!

Szólnak: „Csak menjen nyugton haza,
A fiának nincs semmi baja . . .”
Dob perdül . . . indul a kis csapat,
— Az anya szíve majd megszakad.

Elszállt az ősz, eltűnt a zord tél,
Rügyet is hajt már bimbó, levél:
Az anya sirva . . . bár hiába,
Fiát még most is — hazavárja!

Bohémekek karácsonya

Irtá: Mendelényi Béla. *)

Kinnt szürke volt a világ; szürke és hangtalan. Csak a szél visított néha-néha és püfölte az ablakokat, meg kongatta a boltcégéretet. Hát a külvilágból mind csak ennyi hatolt fel abba a negyedik emeleti kis odúba, ott, a Józsefváros egyik legcsöndesebb utcájában.

A gázlámpák remegő világa dehogy is merészkedik idáig. A holdnak pedig sokféle elfoglaltsága közepette kisebb gondja is nagyobb annál, semmint bepillantson az ilyen zig-zug bérház negyedik emeletén meglapult egyetlen, függönytelen ablakon.

Pedig, ami a világítást illeti, éppen arra lett volna ebben a kis odúban leginkább szükség.

Igen; mert ez a gyufásskatulyányi vas-kályha, amelyben vagy másfél marok szén ég, vajmi gyatrán felel meg kettős hivatásának, már hogy melegítsen is, meg világítson is.

Sanda, vörhenyes, derengő fényásvokat vetít csupán és határozottan rapszodikus megvilágításban részesíti a kályha előtt guggoló alakot.

Ez az alak pedig fontos munkálkodásban serénykedik.

Egy lepattanó cimbalom-hurra gyufaszálakat erősít, még pedig olyképen, hogy az egyes gyufák folytatólagos és láncolatossá egészet képeznek.

Nos, és most ha az ember a legfelső gyufát meggyújtja, a gyufaszálak szépen egymás után végig égnek és — gyertyát alkotnak.

Látható a leírt készülékből, hogy kitalálója nem mindennapi tehetség; határozottan dráma írónak indul és a modern színpadi technika mestere válik majd belőle.

Hát tényleg író ember; s amily rapszodikus tehetség különben, olyan jámbor, csön-

des fiú; csak abban a pillanatban dühös, mert a legfelső, illetve legelső gyufát — már tudniillik amelyiknek feje is van és meg is gyújtható — sehol nem talál. Pedig hát e nélkül nem ér az egész gyertya-készülék egy ütet taplót.

Dühösen szól:

— Te, nincs nálad egy rongyos gyufa?

Akinek ez a kérdés szól, nem felel rögtön. Nem is látható; csak valószínű, hogy a közelben van valahol, mert halk cimbalom-pengetés hallatszik. Nem úgy ám, mint mikor valaki verővel játszik a cimbalmon, hanem sajtáságos zűr-zavaros hangú semmi-özön az, amint tapogatózó kezei kicsálnak a cimbalomból.

Ez nem onnét van, mivel az illető talán tehetséges kezdő lenne a magánosok által is elsajátítható cimbalmozás terén; nem, ezt senki ne higgye.

Mert ime a hangözön hova-tovább leszűrődik és a tapogatózó hangokból nótá kerekedik. Szomorú, egyszerű, szívből fakadt nóta.

És ekkor hangzik egy rekedt kiáltás:

— Meg van!

Ó! nem a gyufa, hanem a dal. A ki kiáltott, az csinálta a nótát. Most már verőssel játsza; tiszta, gyönyörű futamokkal zománcozva a szép dalt.

A nagyfejű, gyertya-rögtönző irodalmár pedig egy kicsit behunyja a szemét és szintén felkiált:

— Meg van!

Ó! nem a gyufa, hanem a dal. A szöveg. És miközben lázasan kotorász a zsebében írón után, ime előkerül egy szál olyan gyufa is, amelyiknek feje is van.

A következő pillanatban pokoli fénnel kigyul a mű-gyertya és egyuttal lekapódik a frissen megszülemlt dal szövege:

Holdvilágos nyári éjjel a temetőt járom.

Fájó szívvel keresem ott letűnt boldogságom.

Gyepes hátú kis sirhalom, virág sincsen rajta;

Mit keresnék ezen kívül, ennek vagyok rabja.

A pazar világítás nyomán bárki is muló tekintést művelhet az odú bensejébe.

Nos, nem éppen tágas, de azért eléggé szűk ez a barlang. És, a mi a legfőbb, sok mindenféle dolog hemzseg benne.

Többek között: egy szétnyitható asztal, a mely így, összecukva impozáns, fénymáz borítja és nem ritka eset, hogy ebédelnek is rajta; továbbá divány, mely nappal könyvtár, ruhatár és óraállvány (rajta hever ugyanis egy becsaphatatlan acél zsebóra), éjjel pedig ágy is, szék is és ruhafogas is; ezenkívül egy csukható, de üres szekrény meg egy ezüst evő-készlet piros bélésű tokja a falon egészítik ki a berendezést. Van ugyan varrógép is, meg tükör is; de hát az előbbeni az jármű és nem butor, az utóbbi pedig hiúság. Bekoszorúzza mindezeket a cimbalom; ez sem butor, hanem szobadisz, miután kóta-tartó, meg pedál is van rajta, azután meg kölcsönben díszelg.

Azután meg konok hiábavalóság lenne meg nem emlékezni a benyilóról. Ez alkov, háló, fürdő és toalett is ám egyuttal. Istenem, függöny az ajtaja, meg két ágy is van benne!

Ezzel vége a leíró rajznak. Mert a mű-gyertya kialudt.

A korábbi sötétség most egy oktávval mintha megsűrült volna.

Most ehin a nóta, kótapapiros meg írón csak vóna s ne adj' Isten, hogy le tudnák írni, mert hát sötét van.

A kályha is agonizál már. Alig pislog.

— Az ördög hallott ilyet! a kezünkben van az üstöke és nincs gyufánk.

— Gyufa, gyufa! Gyertya kéne itt!

— Mért nem mindjárt petróleumlámpa!

— Igen! Hát nem többet érne mindennél, ha most ezt a nótát melegibe elkótyavetyélnétek?

— Érne, érne! De mikor nincs világosság!

— Pedig mily olcsó készség manap már a gyertya!

— Csiholni kéne. Te, mit gondolsz?

— Csiholni? Mivel? Mit?

— Mivel? Hát a cimbalomkulccsal.

*) A hősi halált halt író irodalmi hagyatékából.

— Egy darab száraz kenyeret, mi?
 — Azt hiszed, nem akad?
 — Itt?
 — Föltéve, hogy nem akad, —
 — Nos?
 — Leszaladok és kérek valamely járó-
 keletől két szál gyufát.
 — No, ez már civilizáltabb idea. Indulj!
 — Megyek. Hol is a karbonárink?
 — Ott van a helyén, az asztal alatt. Ha-
 nem aztán szaladj!
 Az irodalmár elrohant.
 Röpke 10 perc alatt vissza is tért.
 — Meg vagyunk fejelve! — ezzel ugrott
 be a szobába.
 — No, mi az? Nincs gyufa?
 — Ördögöt. Horváth becsukott!
 A zeneszerző felugrott.
 — Hor — —
 Ennél több nem telt tüdejéből.

Mert hát Horváth hangszerkészítő és ze-
 nemükiadó volt az egyetlen támasza és talp-
 köve a két fiatalnak.
 — Most már leirhatjuk a nótát. Most már
 vihetjük hozzá. Most már mehetünk a pokol
 fenekébe.
 — Igaz. De hát mért csukott be; ilyen
 korán?
 — Mért? Örült. Hát nem tudod, mi
 van ma?
 — Mi?
 — Karácsony előestéje.
 — Csakugyan!
 — Nos Hát ez az egész.

Most következett pediglen az a bizonyos
 értelmi szünet, amit minden valamire való szó-
 nok betart; miután ezek a bizonyos értelmi
 szünetek a hatás bölcsői.

A két fiatalnál sem hiányzott a hatás.
 Kerek huszonnégy óra óta nem igen terült
 az a bizonyos becsukható és szétnyitható asz-
 tal; más szóval: koszt nem került a ház asz-
 talára. És ily előzmények borus határa köze-
 pette köszöntött be a karácsony-est.

A két fiatal csüggedten hallgatott.
 Mit is diskurálhattak volna; most ebben
 az órában?

Csak a zeneszerző jegyezte meg vékony,
 halvány hangon:
 — Kánitz csak nem csukott még be?
 — Kánitz?

Kiértett-é ebből az egyetlen szóból, hogy
 Kánit összes renomméja azon a hajszálon le-
 begett e pillanatban, vajjon becsukott-é avagy
 nem?

Igen, mert a kis mama épp' az imént tá-
 vozott el holmi derekakkal és aljakkal, melyek-
 nek elkészítése, hogy pengő ércce konvertá-
 lódják, hát igen, ez a fontos mozzanat is Ká-
 nitz női ruhatermében készült lejátszódn.

De ha Kánitz is becsukott már!
 Ha — föltéve — csakugyan becsukott? —
 — Holnap eo-ipso csukva lesz, — mondta
 magyarulól az irodalmár.

— A kis mama így aztán hiába róttá vé-
 gíg a járdát — — —
 Oda, meg vissza.

Üres, félelmetes, mindent elnyelő csönd
 támadt.

Az ilyesféle sátáni csöndben nem születik
 gondolat. Ilyenkor csak a sejtés munkálkodik.
 A silány fölvevéseken, mint gyöngé táplálékon
 elkényszeredett baljóslatu sejtetem.

Vannak alakok, akik ilyen alkalmakkor
 szepege sirdogálnak, — általában pedig ugy
 tartják, hogy az ilyen pityergés jótékony ha-
 tásu is.

A két fiatal azonban nem sirt; hanem —
 tultzás nélkül mondhatom — merő füllé alakult.
 Élesen figyeltek. Lélekzetfogytán; mohón.

Kinnt a folyosón szapora, kopogó léptek
 hangzottak. Az ajtó csengője eleven csiripelő
 hangot adott.

— Ez az! — kiáltá az irodalmár.
 — Nem üres kézzel jött! — szavalt a zene-
 szerző.

A következő pillanatban az ajtóhoz rohant
 mindkettő és ott, lebilincselve a varázsos lát-
 ványosságától, szinte dermedtem állapotok meg.

Ott állott a kis mama; ez a csöppnyi
 szénfekete szemű, piros arcú asszonyka, jobb-
 kezében egy égő gyertyát emelve a magosba,

balkezeben pediglen két ezüst forintost. Szemei
 pajzán jókedvtől ragyogtak, mosolyogni pedig
 ugy mosolygott, mint egy törülmetszett Cherubim.

Micsoda fényes dolog volt mindez, így
 együttvéve.

Azután a következő felkiáltásokban törtek
 ki a tulboldog fiatalok:

— Angyal vagy, kismama!
 — Arkangyal!
 — Csacsik! Mit ennétek?
 — Mindent!

— Tojásos omlett, sonka burgonya, vaj,
 tea . . .

— Megálljunk! — kiáltá ünnepélyesen az
 irodalmár.

— Nos, nos?
 — A teáig jól van minden. De azután —

— kefe.

— Hát?
 — Puncsot! Igen.

— Pu — u — uncsot.

— Természetes! Minden valamire való
 uri háznál ezt isznak karácsony este. Igazam
 van vagy nincs?

— Ugy van! — szölt a zeneszerző, meg-
 gyözdéssel. Kis mamám, édes, hát tudod —
 általános puncsosztozás! — Mert vagy meg-
 üljük ezt a fényes estét, vagy hozzá se kezd-
 jünk!

Azután se betlehemesek, se karácsonyfa,
 se tót-lajtorja, csak általános puncs-koztozás
 kezdődött; puncs-koztozás, mint amely meg-
 adta a bohém-barlangnak azt a bizonyos jóra-
 való „uri ház szerű“ jelleget, amelyet ez, ka-
 rácsny előestéjén — legalább az irodalmár
 sziklaszilárd meggyözdése szerint — semmi-
 féleképpen nem nélkülözhetett.

Táncestély a japán külügyminiszternél

A külügyek minisztere és Sod-
 hosky grófné szívesen látják,
 Rokon-Maikonban tartandó
 táncestélyükön.

Ilyen szövegű elegáns, aranykeretű meg-
 hívó érkezett hozzám a jokohamai kikötőbe. A
 meghívó tuloldalán arról értesítettek, hogy a
 visszajövetelre külön vonat indul 2 órakor reg-
 gel Schilbachiból.

A jokohamai pályaudvaron hét órakor este
 nagy volt az izgalom. Összegyűlt az európai
 kolónia valamennyi tagja, hogy Jeddóba utaz-
 zék. Az urak frakkban, klakkban, a hölgyek
 hosszú szőrme-kabátokban, fejükön csipkeken-
 dökkel. A kabátok alól itt-ott kibúj a világos
 bálruha. A társalgás német, francia és angol
 nyelven folyik. Idegen nem hinné, hogy Japán-
 ban van.

A vonat egy óra múlva érkezik Jeddóba.
 A kiszállásnál újabb meglepetés ér bennünket.
 Hol vagyunk? Londonban, Melbourneban vagy
 New-Yorkban? A pályaudvar körül felhőkarcó-
 lók sorakoznak. Téglákból épült, amerikai csu-
 nyaságu bérkaszányák. Mindenütt gázfény, en-
 nek világításánál feltűnnek a fekete utcasorok.
 Fölöttünk sűrű telefonhálózat húzódik és min-
 den oldalról hangzanak a városi vasut csön-
 gettyűjelzései.

Közben ránk rohant egy japán hordár, ugy
 látszott, hogy lesték megérkezésünket. Ezek az
 ugy nevezett Djiri kizámok, szegény ördögök,
 midegyikük együlékes, könnyű kis kocsi van
 fogva. Hadonászva, lármázva körülfoznak ben-
 nünket, elállják az utat és valósággal beerő-
 szakolnak bennünket kicsiny kocsijaikba. Az
 utcán álló csekély számu lovas hinto a követ-
 ség hölgyei részére foglaltanak le, ezért beug-
 runk habozás nélkül a kosárüléses járművekbe.
 mire a Djiri-kizámok versenyfutásba kezdenek,
 E versenyfutás körülbelül félóráig tart és ros-
 szul világított, néptelen utcákon keresztül vezet.
 Ez a vidék csöppet sem hasonlít a pályaudvar
 városnegyedére. Ez a valódi Japán, papir-
 házak, sötét pagodák és gyéren világító lam-
 pionok.

Megérkeztünk. Egy kínai stílu kapubejárat-
 on keresztül, számtalan lampion által kivilági-
 tott kertbe értünk, amelynek közepén állt Ro-

kon-Maikon. A termek az első emeleten
 vannak, széles lépcső vezet oda, mely két ol-
 dalt chryanthem bokrokkal van diszítve. Fenn
 a házigazda és családja fogadnak. Alacsony
 növésű uriember mellére tűzött számos érdem-
 jellel, ez bizonyára miniszter. Nem sokal tö-
 rődtem vele, érdeklődésemet a mellette levő
 három hölgy vonta magára. Az egyik a minisz-
 ter felesége, valamikor gésha volt, de magatar-
 tása semmiképp sem emlékeztetett muljára. Arc-
 vonásai finomak, disztigváltak, elegánsan van
 fésülve és gyönyörű bálruhája Párisban ké-
 szült. A harmadik hölgy a császári főudvar-
 mester felesége, a fiatal Arimozin grófné. Fel-
 tűnően szép asszony, nagy bársonyosan sötét
 szemekkel, karcsu formás alakján XV. Lajos
 korabeli halványsárga selyemruha.

A hölgyek is neveltségesek, befelé hajló
 lábakkal, lapos orrukkal és apró, pislantó sze-
 mekkel. A teljesen elegáns hölgyeket már a
 bejáratnál láttuk meg, a többiek siralmas dressz-
 ben vannak.

Tíz órakor megjelentek a kínai követség
 tagjai. Látásukra elfeledem a többi vendégek
 izléstelen öltözetét. Egy tucat gyönyörű alak,
 Kína északi részéből, egy fejfel magasabbak a
 a japán tisztelnél, akiket gunyos pillantással
 mérnek végig. Magatartásuk természetes, nobi-
 lis és jóízűsükről tanuskodik, hogy nem ta-
 gadják meg nemzeti viseletüket. Hosszu, gyö-
 nyörűen himzett ruhában jelentek meg.

A japán tiszték nagy előzékenyen sietnek
 bennünket bemutatni és mi megkezdjük a tán-
 cot. A kis japán hölgyek egész korrektül tán-
 colnak ugyan, de annyira kifejezés nélküli ez
 a tánc, tisztára betanult valami, hogy termé-
 szetellenes látványt nyújt, ép ugy az öreg ja-
 pánok magatartása is, akik a melléktermekben
 havanna szivarokat szivnak és whisteznek, hogy
 európaiaknak tűnjenek.

Táncosnómmal japán nyelven beszélgetek.
 Látszólag elragadtatással hallgatja, mint töröm
 a japán nyelvet és bájos mosolylyal javitgatja
 hajmeresztő nyelvbottlásaimat. Sikerem növeli
 merészségemet és a következő szünet alatt a
 hercegnők csoportja felé indulok, noha jól tu-
 dom, hogy az udvari etikett eltiltja őket a tánc-
 tól. Csodálkozva szemlélik közeledésemet és
 amikor meghajtva magamat, egyiküket táncra
 kérem, mindannyian halkán kacagnak. Termé-
 szetesen kikosaraznak, de oly szeretetremél-
 tőan, szinte sajnálkozva, hogy a visszautasítás
 dacára büszkén távoznak.

Táncot tánc követ, a francia négyest a
 német keringő váltja fel. A sarkokban néhol
 kedélyes jeleneteket látok. Két japán generális
 például diszes egyenruhában, karjuk alá szori-
 tott katonasapkákkal, akaratlanul ó japán szo-
 kás szerint köszöntik egymást. Egyeses szög-
 ben, előre hajlott felsőtesttel és térdeikre nyo-
 mott kezekkel ugy drasztikusan neveltséges
 füttyöt hallatnak, mely ily alkalommal szoká-
 sos. Másutt néhány európai ruházatu hölgy
 macskanyávogással szórakozik, közben szünet
 nélkül oly alázatosan hajtják meg magukat egy-
 más előtt, hogy furcsa mozdulataikkal élénken
 emlékeztetnek ó divatu, híres udvari kniksze-
 léseinkre.

Egy óra. Harmadik és utolsó keringőm,
 melyet Miogeintho kisasszonnyal, egy magas-
 rangu tiszt leányával táncolok. Jó pajtások let-
 tünk és minthogy tánc közben nagyon kime-
 legedtünk, kimentünk a terrasra. Még együtt
 ülnek itt a kínai követség tagjai és valameny-
 nyien kissé ellenséges pillantásokkal mérnek
 végig bennünket. A sok Mandarin-sapka fölött
 a park kivilágítása fénylik és mögötte, ott a
 háttérben feltűnnek Jeddó külvárosai. Közben
 lassacskán kiürülnek a termek. Amerikai szo-
 kás szerint bucsuzkodnak. A Djirikizámok az
 ajtó előtt várakoznak ránk és a pályaudvarhoz
 szállítanak bennünket. Amikor a kétórai gyors-
 vonattal elhagyom a Shibachi állomást, a lá-
 tottak színes bolondos álomnak tűnnek föl
 lelki szemeim előtt.

Kis jegyzőkönyvembe firkálom gyorsan a
 nyert impressziókat. Ebben az országban ugyanis
 ahol a szokások olyan gyorsan változnak, nin-
 csen kizárva, hogy már néhány év múlva egész
 más látványt nyújt majd egy Chryanthem-bál.
 Jeddóban, mint az, melyet Rokon-Maikonban
 élveztem.

Pierre Loti.

A Szív

✠ A JÉZUS-SZÍVE-SZÖVETSÉG HETI ÉRTESÍTŐJE ✠

MEGJELENIK:
MINDEN SZOMBATON.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VIII. HORÁNSZKY-U. 20.

KIADJA:
A JÉZUS-SZÍVE-SZÖVETSÉG.

Látom a Szeretetet!

(Karácsonyi elmélkedés.)

Isten a szeretet. De nem látom az Istent. Pedig én ember vagyok. A szellemvilágba is csak érzékeim folyosóján jutok. Szívem is húsból van. Úgy liheg-piheg a szeretet után.

Mutassátok meg nekem, hol van az az Isten, aki a szeretet? Epedő lelkemnek szárnyán repülök el hozzá. A tér határain túlra is elmegyek én érte. Mert csak ez kell nekem, csak ez. Tudom, boldog leszek.

Jöjj velem. Ne ijedezél, hogy rozoga istállóba vezetlek be. Nézz a jászolba. Kifeselt a názáreti lilium, a szép szűz Mária. Hófehér kelyhének pihe lágy szírmáin ott pihen, ott nyugszik az isteni szeretet pirosuló rózsája, a kiseded Jézuska.

Látod?

Itt van. Isten a Szeretet.

Látom.

Hiszem. — Kezeimbe veszem, magasra emelem; szemembe nézek; keblemre szorítom; kis szívét szívem felett dobogtatom. Látom a Jézuskát; látom az Istent. Az Isten szeretet. Enyém a Jézuska, enyém a Szeretet. Sírok örömben. Óh de boldog vagyok!

És ez a szeretet üde szép színével, édes illatával, mily beszédes nekem! Minden kérdésemre egy szavával felel: A Jézuska szeret; nagyon szeret engem.

A kimondhatatlan isteni szeretet szárnyain szállott le az égből. Odahagyta királyi trónusát. Letette fejről dicső koronáját. Eldobta magától biboros palástját. S ott van most, ott nyugszik a rongyos istálló szegény jászolyában, — mert szíve szeretett.

A sötét éjszaka csendjében nesztelen megjelent, hogy megszűnjünk a *sötétség* rabszolgái lenni s felmagasztaltassunk az *örök világosság* színről-színre való látására, — mert szíve szeretett.

Az oktalan *állatok* között választá ki kis lakását, hogy mi az *angyali* karok nagy társaságába felvétessünk, — mert szíve szeretett.

Polyákba kötözteti magát, *foglyunkká* lett, hogy mi megszabaduljunk a bűn és ördög bilincseiből és Isten fiainak *szent szabadságába* átdicsőíttessünk, — mert szíve szeretett.

A megmérhetetlen Isten kicsike testben, *kicsike jászolyban* szorong, hogy nekünk megnyílják a *végtelen* Isten örömteli lelke s *tágas* mennyországa, — mert szíve szeretett.

Sanyarú *szegénység* lett hű útítársa, hogy mi Atyánk dúsgazdag *örököséivé* kinevezessünk, — mert szíve szeretett.

Eltűf *fagyot*, hogy szíveink *hidegségéért* meglakoljon s az isteni kegyelem *forró* sugarával *didergő* lelkeinkben *örök tavaszt*

fakasszon, — mert szíve szeretett. *Sír*, mint más szegény gyerek — *siratja bűneinket* Szeméből csurognak a lelkeinknek *szennyét* lemosó üdvözítő könnyek, — mert szíve szeretett.

S minden oly csendes ebben a betlehemi istállóban. De ez a csend a lehangosabb a Jézuska szívverésétől. Olvasom a dobbanásokat: szeret, szeret, szeret. S a hang mindig ugyanaz: szeret, szeret.

Oh szeress viszont te is!

És örülj!

Mint örül az Egyház jó gyermekeivel! Dalol és énekel: „Ma szállott le az égből az igazi béke. Ma mézzel folyók lettek az egek. Ma kell fel a szabadulás új reggele, felvirradt a kiengesztelés és boldogság napja. Ma született nekünk Krisztus és megjelent a mi Megváltónk. Énekelnek az angyalok, örvendeznek az arkangyalok. Ma ujjonganak az igazak kiáltozva: Dicsőség Istennek a menyországban, Alleluja!”

Ne légy ma szomorú, te özvegy, árva, gyászoló, szegény! Van Jézuskád, — tied ő. Oly jó isteni gyermek ő! Siess hozzá; ő szeret, nagyon szeret. Ő a tied. Ez elég neked. Ha senkid sincs, van Jézuskád. Ő benne van mindened, a földi s égi boldogság.

Látod — a Szeretet!

Vasárnapi Evangélium.

Sz. Lukács 2. r. 1—6. v.

A karácsonyi éjféleli szentmise.

Az időben, parancs adaték ki Augusztus császártól, hogy irassék össze az egész világ. Ez az első összeírás lőn Cirinustól, Szíria helytartójától. És mennek vala mindenek, hogy bevallják magokat, kiki az ő városába. Fölméne pedig József is Galileából, Názáret városából, Judeába, Dávid városába, mely Betlehemnek hívatik, mivel Dávid házából es nemzetségéből vala, hogy bevallja magát Máriával, neki eljegyzett nehézkes feleségével. Lőn pedig, mikor ott valának, elérkezék az idő, hogy szüljön. És szülé az ő elsőszülött fiát és betakará őt polyákba és a jászolyba fekteté, mert nem vala helyök a szálláson. És pásztorok valának azon tartományban, virrasztván s mint örök, éjjel vigyáztván az ő nyájoknál. És ime az Úr anyála megállá mellettök és az Isten fényessége körülragyogá őket és megfélemlének nagy félelemmel. Es mondá nekik az angyal: Ne féljete, mert ime nagy örömet hirdetek nektek,

„A Szív” előfizetési ára egész évre 3 korona. Tömeges rendelésnél 50 példánytól kezdve 20 százalék kedvezmény. Kiadóhivatali cím: Budapest, VIII. ker., Horánszky-utca 20. szám.

mely leszen minden népnek; mert ma született nektek az Üdvözítő, ki az Úr Krisztus, Dávid városában. Es ez lesz nektek a jel: Találtok egy kisedet, polyákba takarva és jászolyba fektetve. Es azonnal mennyei sereg sokasága jöve az angyalhoz, dicsérvén az Istent és mondván: Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békesség a jóakarátú embereknek!

1. Ami után Istennek a paradicsomban tett nagy ígérete óta millió és millió szív epedve kívánczozott; amire a nemzetek sorsát intéző Gondviselés a világot évezredekben át előkészítette: az megtörtént, csendben, távol a nagy városok zajától. Az Ige testté lőn és miköztünk lakozék. Magunk előtt látjuk az Isteni hatalom, szeretet és bölcsesség remekművét. Voltak mindenkoron és vannak a XX. században is, akik az irgalmas Isten jóságának ezen művészi megnyilvánulását nem tudják eléggé csodálni, magasztalni; másrészt azonban csak nehezen fojthatják vissza ellenszenvüket, valahányszor a remekmű külső keretére esik tekintetök. Bántja őket a — jászol! az — istálló! Miért jelent meg tehát az isteni Ige ilyen alakban a földön? Véletlenül történt mindez? Vak esetlegességnek tulajdonítsam, hogy számukra máshol nem volt hely? Istállóban születik meg az, akinek rendelkezésére állott a föld minden ékessége, gazdagsága. Tisztelettel lehajlok a kisedhez, áhitattal megcsókolom szent testét; érzem, hallom kis szívének erős dobbanását és megértem nagy, világra szóló jelentését: Dilexit me. Ő engem szeretett! Eljött hozzánk, hogy megváltson minket a bűntől és annak gyászos következményeitől. A világot csakis szenvedés által menthette meg.

2. A bűn épen a teremtményekhez való rendetlen szeretet által lépett be a világba. Ha üdvözülni akarunk, le kell mondanunk a földi javakról, legalább is annyira, hogy miattok súlyosan meg ne sértsük az Istent. Hogy ezt a lemondást megkedveltesse velünk, eljegyezte magának a legnagyobb szegénységet. A paradicsomot elvesztettük, mert hallgattunk Lucifernek hízelgő szavaira: Olyanok lesztek mint az Isten. Aki a mennyi paradicsomba akar jutni, annak tényleg, valójában kisebb-nagyobb mértékben olyanok kell lenni, mint a bethlehemi kised. Minél jobban hasonlít hozzá, annál tökéletesebb, a boldogság annál magasabb fokát fogja elérni. Minél inkább eltávolodik tőle, annál kétesebb földi s örök boldogsága. A jászol, a pólya, istálló a legfényesebb s legnagyobb győzelemnek jelvényei. A kisedhez jöttek évezredekben át mindazok, akikben megvolt a komoly akarat, hogy üdvözöljenek, akik Istenben s nem a mulandó javakban keresték a tartós, marandó békét. Az önkényt elvállalt szegénység által megédesítette Krisztus a nélkülözést, szenvedők keserű sorsát, bőkezű adakozásra indította a gazdagot. Mindez hathatósan előmozdította Istennek dicsőségét.

Kis szívében nagy szeretet lakozott. Átkarolta volna az összes embereket. Azért bátran mondhatjuk, hogy a jászolban nyugvó kised ledöntötte a magas falakat, melyek nemzeteket, néposztályokat egymástól elválasztottak. Előtte letérdel a király és a pásztor, a zsidó és a pogány.

3. Istállóban született Krisztus, mert a szent család számára nem volt hely. Sz-

bad folyást engedek gondolatimnak és azt találok, hogy napjainkban sok városban, de falu helyen is megismétlődnek a bethlehemi durva, hideg viselkedés. Mert a kisdéd a kenyér külszíné alatt megjelenik köztünk a szentmise alatt s hányan vannak, akik nem fogadják be őt, mert számára, nem találunk helyet. Nincs hely számára értelmökben. Nem hiszik Krisztus szentségi jelenlétét; nem gondolnak reá még vasárnapon sem, annyira elmerülnek az anyagi gondokba. Nem találunk helyet Krisztus számára akaratukban, szívökben, pedig embertársaikat, némelykor élettelen vagy esztelen állatokat is a rajongásig szeretnek. Az isteni kisdéd iránt nem táplálják a szeretet, óhaj, áldozatkészség legparányibb érzelmét sem. Nincs hely Krisztus számára nyilvános életökben, nem merik megvallani mások előtt, szégyellik magokat.

Ah mennyire fájhatott ez a rideg magaviselet a Szűz Anyának! Bizonyára felajánlotta széplőtelen szívének összes érzelmeit engesztelésül ezért a hidegségért. Liliomos lelkek, Mária-gyermekek! Siessetek a jászolban nyugvó kisdédhez, fogadjátok Őt magatokhoz a szent áldozásban. Készítsetek neki kedves, kellemes hajlékot az erénygyakorlatok által. Sohse féljetez egyszerű ruházatuk miatt. Senki sincs közületek olyan szegény, mint a szent család volt. Menjetez bizalommal hozzá, hisz ő az oltáron is oly szerény, igénytelen, mint a jászolban.

MIT KELL TUDNUNK KATOLIKUS HIT-és ERKÖLCSTANBÓL

Az Istenember.

A Megváltó itt van. A Jézuska él. Ott nyugszik a jászolyban. Ő az Istenember.

A sz. Írás vezetése mellett ismerjük meg őt. Figyeljük meg kicsi Szíve magasztos dobbanását. Istenemberi élet az. Vigasztaló szeretet nekünk. Utmutatás a boldogság felé. Példa és kötelesség a követésre.

A Jézuska él, gondolkozik, tesz. Ismeri összeköttetését Istennel, viszonyát mihozánk. Az ismeret és belátás Szívében a legmélyebb alázatosság és önleereszkedés erényét termi meg.

„Ki Isten alakjában lévén, nem tartotta ragadománynak, hogy Istennel egyenlő, hanem kiüresítette önmagát, szolgálai alakot

vévén fel, hasonló lévén az emberekhez és külsejében úgy találtatott, mint ember.“ (Filip. 2. 7.)

Jézus teljesen belátta, hogy Isten a végtelen szentség magaslatán van s az ő emberi természete az isteni természettel egy személybe olvadt össze, s ez az összeolvadás tisztára kegyelem, ingyen ajándék; belátta, hogy még a ő emberi természete is szegény, alacsony és méltatlan e magasztos kitüntetésre; belátta, hogy nyomorult emberi természettel együtt járó bűnösség az ő emberi természetétől csakis Isten kiváló jóságának kizárólagos kegye volt, amely nélkül Ő se lehetett volna más, mint mi. Azért nem tartotta méltóságán alólinak, hogy Istennek és nekünk cselédjé, szolgálja legyen; azért az ő megpróbáltatott neve: Isten nagy szolgálja. Azért mondja magáról, hogy nem jött, kinek szolgáljanak, hanem ő szolgál kinek-kinek. S mert az alázatosság igazság s mert Jézus látta be legjobban sz. emberi természetében ezt az igazságot, azért az ő alázatossága a világon a legnagyobb volt. Nem is távozott Szívéből az alázatosság és leereszkedés ezen mélysége soha. Még akkor sem, amikor velünk, emberekkel érintkezett; mi velünk, kik kimondhatatlan nyomorban és megalázó bűnökben és gyengeségekben élünk. Azért volt oly szelíd, emberséges, oly kegyes, telve isteni irgalommal, főleg amikor a bűnösökkel érintkezett. Szívéből nem távozott soha többé az az alázatosság, amely léte első pillanatától fogva uralkodóvá lett benne. A Jézuska teljesen ember is volt, mint mi. Azért szerette úgy az emberi természetet, minket; azért szolgál oly alázatosan nekünk, mindnyájunknak. Nem szép ez? Nem húzza szívédet Jézushoz?

Van még más, minket édesen magához vonzó vonása a Jézuska emberi természetének.

A Jézuska léte első pillanatában bizonyos pályaválasztás előtt állott. Mennyei Atyja szabadságot adott neki, hogy hogyan, miképpen fog minket megváltani. Milyen életfolyást fog magának választani. Azután, amit ő választ, azt a mennyei Atya helybenhagyja, az lesz Atyja parancsa.

Tág tér nyílt meg a Jézuska szeme előtt. Könnyű és nehéz; fényes és elrejtett; örömteli és fájdalmas; szegény és gazdag élet. Egyetlen fohász is elég lett volna megváltásunkra, mert mint Istennek ezen cselekedete is végtelen érdemű lett volna. És ő mégis azt az életpályát választotta, amely tényleg bekövetkezett, amelyről a sz. Írás

hűen értesít minket. S miért? Mert szerette az emberi természetet. Olyan akart lenni, mint mi, akik ugyanazt a természetet bírjuk. Olyan életet akart élni, mely a mi természetünk szükségképi folyamánya. Hasonló akart lenni hozzánk szeretetből, akik megérdemelt kényszerből éljük át a bukott természet siralmas és vezekelő életét. Igaz-e állításunk? Mert ha igaz, akkor sírva borulhatunk a Jézuska lábaihoz, hogy így megtisztel minket, így szeret, így vigasztal. Akkor Ő igazán nemes.

Sz. Pál tanítja ezt. Isteni kinyilatkoztatás folytán ő betekintett a Jézuska szívébe léte első pillanatában. Szíve pályaválasztásáról ezeket írja: Azért a világra bejövén, így szól (Jézus): „Áldozatot és ajándékot nem akartál, testet pedig alkottál nekem. Az égő- és bűnáldozatokat nem kedvelted. Akkor mondtam: Ime jövök! A könyvben főleg felőlem van írva (Zsolt. 29.), hogy cselekedjem Isten a te akaratodat.“ (Zsidókhoz írt lev. 10, 5, 6, 7.) De mi volt ez az akarat? Sz. Pál más helyen világosan megmondja. „Annak okáért mi is béketűréssel fussunk az elénk nyitott viadalra; névén a hit elkezdőjére és bevégzőjére, Jézusra, ki az előtte levő öröm helyett elszenvedte a keresztest, megveté a gyalázatot.“ (Zsidók lev. 12, 4, 2.)

Tehát Ő az örömteli és dicső élet helyett választá a szenvedést és megaláztatást. S ugyebár, ez az emberi élet. Ez a te életed is. Az Istenember, a Jézuska ezt szabadon választotta. Csak azért, mert szeretett téged, te szenvedő, te megalázott kicsinyke embertársam. Látod, mily nemes szív a Jézuska Szíve!

Gondold meg azt is, hogy az Úr Jézusnak, mint Isten Fiának jog szerint kijárt volna a dicsőség, az öröm, a gazdagság, a kényelem. Mint királyfi királyi palotában; mint a főpap főpapok udvarában születetett, élhetett volna és mégis megváltott volna minket. De Ő ezt nem tette, mert hozzád akart hasonló lenni szeretetből.

Gondold meg, mily alacsony volt az istálló és mily szegény! Mily egyszerű a názareti ház; mily lenézett az ácsműhely kemény munkája! Később mily szegénységbe, üldözésbe, szenvedésbe megy a Jézuska s végre mint hal meg a kereszten. Áldozatos az élete, ő maga égő áldozat. Miért, miért?

Pedig Isten dicsősége, megváltásunk nem követelte mindezt. Ily áldozatos emberi élet nélkül is teljesen meglett volna mindáketű. Hát miért?

TÁRCA

Jézuska nem feledkezik el se kiről.

A külső Józsefváros egyik félreeső utcájában — ormótlan nagy bérházban laktunk sok szegény emberrel együtt, akik a dohos földszinti udvari egyszobás lakásokban szorongtak. Sokszor merengtem ezeken a szegényes földszinti lakásokon, sápadt, szomorú lakóikon s szívemben nem egyszer sirattam meg a sorsukat.

Leginkább a lépcsőház mellett lakó Kovácsék érdekelték. Kovács csendes, vallásos lelkületű, szorgalmas ember volt. Egy nagyipari vállalatnál dolgozott. Boldog családi életet élt. Vasárnapjait mindig családjával töltötte. Ilyenkor szép napos időben ott lehetett látni az udvaron négy apró gyermekével s örökösen menő-tevő feleségével. Mulatságra, szórakozásra a kevés keresetből nem igen tellett. Élni is alig, alig, hogy megéltek szűken. De békés megelégedés sugárzott a férfi és az asszony szegénységbe öltözött arcáról, mely boldog mosolyba olvad, amikor az udvaron játszódó, nevetgélő apróságokon pihent el a szemük.

Egy forró nyári napon aztán lángba borult a világ, kitört a háború. S attól fogva

nem láttam többé Kovácsot. Az asszony magára maradt négy nevetlen gyermekével. A kis földszinti lakás nagyon elcsöndeült. Nem igen láttam őket. Csak olykor, amikor este feljöttem a lépcsőn és egy pillanatra benéztem a függőnytelen ablakon át. Ilyenkor megható kép tárult elém: a három nagyobbik gyermek ingecskében ott térdelt a megvetett ágy előtt s szépen összetett kezekkel imádkozott. Anyjuk mellett állt, karján a legkisebb lánykával, aki utánozni akarván a többi, öntudatlan bajjal kulcsolta össze apró kacsóit. Percekig álltam sokszor a lépcsőn s úgy néztem végig e felemelő, szépséges jelenetet.

Hónapok jöttek-mentek. Késő ősre járt az idő, amikor egy napon fölhaladtam a lépcsőn és szokásom szerint Kovácsék ablakára néztem: megdöbbentem. Kovácsné asztalra borulva sírt. Az apróságok körülötte kötényébe, szoknyájába bujva szintén sírtak. Egy tábori lap volt az asztalon. S én mindent megértettem. Szegény kis árvák...

Aznaptól fekete gyászba borult a lakás. S az esti kép még meghatóbb lett: amikor úgy együtt láttam sírni s imába csöndecsülni a nagy árvaságot, a nagy szegénységet.

A gyászal egyidőben a szükség is beköltözött hozzájuk. Az apa elesett, az eddig kapott segílyt ezért részben beszüntették

az ismeretlen nevű, nem igen nemes urak. De a négy árva továbbra is csak úgy kért enni, mint eddig. Kovácsné mit tehetett egyebet: munkába állott. Az egyik hadi varróműhelyben kapott alkalmazást. Reggeltől estig robotolt, görnyedt a varrógép mellett két korona húsz fillér éhbérért. Neki csak ennyi jutott a háború üzéréinek jóvoltából. Két korona húsz fillérből élt a négy gyerek és az özvegy. Többnyire csak kenyér és sajt került ki ebből. Meleg étel épen csak vasárnapon jutott szegény asztalukra. Szívem összeszorult, ha láttam olykor Kovácsné kisírt szemével, lesóványodott arcával, mely csak az esti imádságos jelenetnél oltott megnyugvást bántat, vigasztalódást. A nagy szükség még szorosabbá tette az összekulcsolódo kis kacsókat s áhítatosabbá az esengő szavakat.

Az ős elmúlt. A lehullott leveleket hó-takaróval temette be a természet. A fővárosi utcák kirakatai piros fényben úsztak esténként s csillogó karácsonyi csecsebecsüket: angyalhajat, aranyozott bábukat, rojtozott selyempapírba csavart szaloncukorkákat s furfangos játékokat — kínáltak a járókelőknek. És a karácsonyi ajándékok keltek-fogytak napról-napra, ahogy közelebb és közelebb jött a nagy nap. Sokszor gondoltam ilyen estéken a kis Kovács-árvákra. Nekik vajjon mit hoz a Jézuska. Szegény árva szívük örülhet-e majd szép karácsony-

Az ember ész megáll. Az isteni Szív meghatóan válaszol.

Nemes nagy szeretete irántunk akarta így. Mi nekünk, bűnösöknek kijár bizony elégtételül ez a savanyú élet itt a siralom-völgyben. De hogy azt járhatóbbá tegye a Jézuska, tövises közé örömrózsákat fonjon, a könnyekbe balzsamot vegyítsen, az örömet tengerét örömmel enyhítse, neked vigasztalást és bátorságot adjon, a te szegénységedet megaranyozza, a te könnyeidet gyöngyökké átváltoztassa, a te szenvedésed érdemessé tegye, a te alázatosságod égbe magasztalja, csakis azért választotta Ő is ezt a nehéz utat. Ember vagy, emberi életet él. Ő is így tett, hogy te isteni légy, isteni életet élj és Istenhez eljuss.

Nem tudom, megértés-e? Lám, e miatt szeretem én legeslegjobban a Jézuskát. Ő hasonló lett hozzám szeretetből, én is hasonló akarok lenni hozzá szeretetből.

Az út ez: Isten ember lett, hasonló hozzád. Az ember legyen hasonló ezentúl Istenhez. Istenember tanítja, az ember legyen isteni! Ez a karácsony legkedvesebb titka, öröme, boldogsága. Hogy meglegyen, imádkozd gyakran:

Jézus Szíve, hön szeretlek;
Alázattal kérve-kérlek:
Jöjj szívembe, változtass át,
Hogy hasonló legyek hozzád.

„A Szív“ olvasóinak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

Karácsonyi gondolatok.

„Ma mézzel folyók lettek az egek“... Megnyit a zsilip, amely az eget a földtől elzárta. Megindult a szeretetnek, az irgalmasságnak, örömet és békének hős forrása és azóta folytonosan bugyog, ömlik a földre, amely azelőtt olyan hideg, dacos, sötét és lelketlen volt.

Megváltozott a föld színe, más lett az emberek gondolkozása.

A pogányok Márk Aurél jószágát gyengeségnek tartották. Az isteni Megváltó maga volt a megtestesült jószág, kegyesség, aki „körüljárt jöttén“.

Tanítványai hasonlóképpen cselekedtek, s az első keresztények és azóta millió és millió keresztény úgy szereti egymást, mint egy nagy családnak összetartozó tagjait.

Seneca még az irgalmasságot a szív gyengeségének, hibájának mondja, „amelytől minden tisztességes ember tartózkodik,

fának, amikor egy kis fenyő ára anyjuknak ép egy napibérét emésztene meg s választaniok kellene egy napi koplalás és a karácsonyfa között. Milyen nehéz választás!

Karácsony szent estéjén meglepetten álltam meg a lépcsőn. Kovácsék szobája fénytől áradott. Szép nagy karácsonyfa állott az asztalon, teleaggatva aranyos, csillogó holmikkal, drága ajándékokkal. A gyertyácskák fénye szinte kacagott, ide-oda bólogatott, bókolta a kigyult arcu, ujjongó kis gyerekek felé. Az özvegy arcán is meghatódottság, csöndes boldogság látszott. Ő — a jó Jézuska nem feledkezett meg kis imádkozó árváiról, ide talált a kis lakásba is.

Nagyon érdekelt ez a fordulat a Kovácsék életében. Áldott lelkű jötevőre gondoltam. S helyesen. Később egy napon elegáns úrihölgyet láttam kimenni a Kovácsék szobájából. A kapuban találkoztunk s nagy ámulatomra egyik előkelő ismerősömet ismertem meg a hölgyben. Elkísértem s útközben aztán megtudtam, hogy a szép karácsonyfa jószágos lelkű ismerősöm küldte.

„Egy késő délután — beszélte — a Jézus Szíve-templom mellett vitt utam. Betértem egy percre. A templomban csak egy aszrony volt négy gyerekével. Mind fekete ruhában voltak s nagy áhitattal imádkoztak a főoltár rácsa előtt. Észrevettem, hogy a nő sokszor szeméhez emeli a zsebken-

és csak elaljasodott szívben terem meg“. A zsilipnyitó Megváltó megtanítja az embereket az irgalmasság gyakorlására: „Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.“

Pogány felfogás szerint a „szegénység vétek, hiba és ezért gyalázatszamba megy. Kettős rosszat tesz, aki a koldusnak ad: árt magának, mert elveszti, amit ad, árt a koldusnak, mert meghosszabbítja nyomorúságát. Maximian császár minden koldust összefogdosztatott és a tengerbe fojtatta őket. „Milyen irgalmas ember az, aki annyira iparkodik, hogy kormányja alatt senki se legyen nyomorék!“ — írja gúnyosan Lactantius, a keresztény író.

Mennyire másképpen gondolkoznak a keresztények a szegényekről! Isteni Mesterük mondotta: „Amit a legkisebbnek tesztek, nekem teszitek“. Jézus születése óta ezerszámra épülnek a szegények és a betegek számára a menedékházak és a kórházak. A gyengéd lelkek kész örömmel lemondanak minden világi gyönyörűségről és egész életüket a betegek ápolására szentelik. A legkiválóbb egyházi férfiak szebbnél-szebb kifejezéseket használnak, amikor a szegényekről írnak. Aranyszájú sz. János idejében a betegek számára rendelt szobát „Krisztus szobájának“ nevezték. János, alexandriai patriárka „urainak“ szokta nevezni a szegényeket. Sz. Ambrus püspök minden községet arra szokott inteni, hogy a közöttük levő szegényeket illedelmesen ruházzák. Egy családot sem tisztelt meg látogatásával, kivéve, amelyik valami árvát, vagy szegény özvegyet, vagy beteget vett ápolás alá.

A pogány Krates kincseit a tengerbe dobta, Demokritus pedig azért vált meg gazdagságától, hogy gondtalanul adhassa magát tanulmányainak. Egyiknek sem jutott eszébe a jótékonyság.

Milyen másképpen gondolkozott pl. egy asszisi sz. Ferenc, vagy egy sz. Erzsébet, akik szintén lemondtak minden vagyonukról, hogy a szegényeken és a betegekben segíthessenek és gondtalanul szentelhesék életük minden percét a betegekben Istenüknek.

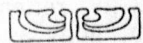
A fájdalmat, a szenvedést a pogányok nem nagy türelemmel viselték. Hamarosan véget vetettek életüknek, ha az már terhükre volt. Sőt még dicsőítették is az öngyilkosságot. Senecánál olvassuk: „Igen szép dolog, erőszakosan meghalni“.

Ég és föld a különbség a pogány és a keresztény felfogás között e tekintetben is. Jézus mondotta: „Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét és kövessen engem“.

dőjét. Sirt. Megszántam kis árváit, akikről bizony nagyon leritt a szegénység. Megvártam őket, kikérdeztem körülményeiket. A többit tudja. És nézze, milyen jó az Isten, jótettemért hogy fizet...“

Egy tábori levelet adott át. Fia írta. „Drága Mamukám, december 24-én nehéz napunk volt. Egész nap tűzben voltunk. Este — karácsony szent estéjén — nagy veszedelembe jutott századunk. Alig maradtunk néhányan. Magam is csak Isten különös csodája folytán élek. Ő drága Mamukám, úgy-e te imádkoztál értem azon az estén? A Jézuska meghallgatott s én még írhatok neked...“

Tovább nem olvastam. Ennyiből is értettem mindent. Jézuska nem feledkezik el senkiről.

Karácsonyi ajándék a Jézuskának.

A betlehemi jászol szent ajándékának éjjelén az isteni Jóság emberré lett, hogy megajándékozzon minket itt a földön szeretettel és békével, az égnek ezzel a két legszebb ajándékával.

Hogy ezt megtehesse, leszállott az ég arany trónusáról az istálló jászoláig, és

S mennyien mentek utána! Sz. Teréziáról olvassuk: Uram engedj szenvedni és újra szenvedni! Keresztes sz. János mikor egy alkalommal megszólalt börtönében egy mennyei hang: „Micsoda jutalmat kívánsz tőlem azért, amit értem tettél és szenvedtél?“ — Azt felelte: „Uram, szenvedni s megvettetni érted!“

Valóban „ma mézzel folyók lettek az egek“. A kis Jézus olyan erőt, olyan tanítást hozott erre a földre, amely új életet létesített az óvilág romjain. Szíve a szeretet rózsáit, az ártatlanság liliomait, a vértanúság pálmáit termeli. A mennyei szeretet azóta mintegy égi Dunán át folyik hozzánk. Aki belőle merít, megveti alapját földi és mennyei boldogságának.

Kis Jézus, isteni megváltónk, ma különösen öntsd ki szentséges Szíved hő szeretetét a csataterekre, önts bátorságot, önts kitartást, önts lángoló hazaszeretetet a mi derék, hős, sokat szenvedett katonáink lelkébe!

Teremts irgalmas szíveket özvegyeink, árváink, rokkantjaink részére!

Katonáknak! Az volna az igazi, ha január elseje előtt a katonák is megtartanák a háromnapos ájtatosságot. Legalább meggyónának és megáldoznának. Hisz a király Öfelsége épen hadseregét nevezte meg külön is abban az imádságban, amelyben mindenét Jézus Szívének ajánlotta fel!

Katonáink kérik újságunkat a frontra. Mi — amint jeleztük — egy árva krajcár nélkül indítottuk meg a lapot. A nagy eszmét, országunk felajánlását akartuk megörökíteni és gyümölcsöztetni Istenért, királyért, hazáért. Nem bírjuk nagyobb tömegekben nekik szállítani. Pedig szeretnők mert ha a szív egészséges és hős, Isten van a hadsereggel és leveri bíz az az egész világot is. Kegyeskedjenek ezen célra is pénzbeli szeretet-állományt küldeni, akkor többet küldhetünk. Cím: Budapest, Horánszky-utca 20. „A Szív“ hiadóhivatala.

Jézus Szíve tisztelői kegyeskedjenek lapunkat értesíteni az országos ünnepek lefolyásáról.

isteni szeretetből a földnek göröngyös, tövises útjait járta érettünk.

Mennyi lemondás, mennyi önfeláldozás sugárik felénk a karácsonyi szent éjszákának szeretet-ajándékából.

Mintha az isteni Kised két kicsi karocskája körül érné, körül ölelné, szívére zárná az egész világot.

És azóta az egész világnak a szívében megrezdül egy csodálatos ösztön, amely karácsony estéjén szeretni, ajándékozni vágyik. Mintha az emberi szív dobogása távoli, halk visszhangja volna az isteni Szív lüktetésének, amely csaknem kétezer év előtt a betlehemi bölcsőben érettünk dobogott.

Szeretni, ajándékozni vágyik minden szív. Talán ösztönszerű, örök hálából a karácsonyi éjnek magasztos ajándékáért.

Kiki arra gondol, aki szívének a legkedvesebb.

Szülő a gyermeknek, testvér a testvérnek, a barát barátunk vágyik örömet szerezni, ajándékot nyújtani. És a kis Jézuska szent nevében elnevezi karácsonyi ajándékát „Krisztkindlinek“.

Szép szokás, jó szokás. A kis Jézus mosolya kíséri.

De nekünk, akik Jézus szentséges Szívének gyermekei vagyunk, elsősorban arra kellene gondolnunk, hogy Neki örömet szerezzünk, Neki ajándékot hozunk.

Imát rebeg az ajkunk, lelkünk áhitatát

JÉZUS SZÍVE TISZTELETÉRE Magyarország herceg- primása Jézus Szívéért!

(Körlevél 6270. sz. a.)

„A világháború második naptári évét azzal kezdtük, hogy Magyarországot az Úr Jézus Szentséges Szívének ajánlottuk. Új frigyet kötöttünk a legszentebb Szívvel, hogy a mi hazánkat atyai szeretetébe fogadja.

Most az év végén hálásan borulunk le az Úr oltárai előtt s megköszönjük neki, hogy a magyar és szövetséges hadseregeket sok véres küzdelemben győzelemre vezette s nekünk a tisztességes békének zálogát nyújtotta.

Mivel azonban a harc még nem ért véget s hazánk jövő sorsa a gondviselő Isten titokzatos végzéseitől függ, mivel az elhullott tengernyi vér még nem nyújtott teljes engesztelést; az év végén bűnbánó lélekkel jövünk a nagyirgalmasságú isteni Szívhez s hosszú könyörgések után még hangosabban kérjük tőle a mi bűneink bocsánatát és a hazánkat sujtó szörnyű csapás elmúltát.

El kell búcsúznunk egy évtől, amely a világtörténelem egyik legnagyobb esztendeje s át kell lépniünk az új esztendőbe, amelyben a béke áldását reméljük. Annyi érzés lesz úrrá felettünk, annyi bánatos emlék és győzelmi mámor, aggodalom és bizó reménység hullámkzik a szívünkben, hogy az évfordulón rendkívüli alkalmat keresünk az Úr Istennel, a mi lelkünk teremtményével és végcéljával való foglalkozásra. Hogy a Szívek eme természetes vágyának eleget tegyék, ezennel ajánlom a Főtiszt. Papságnak, hogy az év utolsó három napján híveivel szent triduumot tartson Jézus Szíve tiszteletére. December 29., 30. és 31-én az esti órákban tartanak alkalmas szentbeszédet, azután a legméltóságosabb Oltárszentség kitétele mellett mondják el Jézus Szíve litániáját a megkérelt imádságokkal és azt a följajló imádságot, amely az 1915. év első napjára volt elrendelve. Szilveszter estén a hálaadást a rendes módon kell végezni az imént említett följajló imádság hozzáadásával.

Nyújtsanak a híveknek bőséges alkalmat a szent gyónás végzésére, hogy újév napján tömeges szent áldozással engeszteljék az Úr Jézust s kérjék hathatós támogatását az új esztendőben.

Ahol a körülmények a három napi ajta-

tosságot lehetetlenné teszik, ott a lelkipásztorok igyekezzenek a helyi viszonyok szerint lehetséges módon a hívekkel megújítani az Úr Jézus szentséges Szívének való följajlást.

Esztergom, 1915 dec. 4.

Az ország primása szólott. Az első ember a király után. Írása szerint ugyan csak főegyházmegyéje területére nézve intézkedett. De állása és szava irányító az egész országban. Annak felsőbbbségben és alattvalóságban levő minden fia hallgat szójára.

Az ő érdeme a magas püspöki karral együtt, hogy a király Ófelsége szándékait magáévá téve, sietett a hazát megmenteni.

A fővezéri kar és vitéz seregünk érdeme a hadak csodálatos útja, amelynek vége koszorús győzelem és a tisztességes béke olajága legyen. De ha a katonai magas körök elismerik az Ég segélyét, — és mi tudjuk, hogy igazat írunk, — úgy azt is tudnunk kell, hogy az Ég segélye *Jézus Szívén át* jutott el mi hozzánk.

Az Ég csodás segélyét pedig — ne feledje el a történelem soha, — a koronás királylyal egyértelműleg Magyarország hercegprimása és püspöki kara folyósította szorult hazánknak, amidőn a végső halálveszélyben Jézus Szívébe zárták be sz. István örökét, a sz. koronát és népeit.

A hercegprimás tavalyi legszebb karácsonyi ajándéka volt, amely Jézus Szívét küldte nekünk és nyitott sebébe ajánlotta hazánkat és mindenünket. Az idén hasonló szép ajándékkal örvendeztetett meg mindnyájunkat. Arra kér, hogy megtapasztalva a multban Jézus kegyes és hatalmas Szíve jóságát, újítsuk meg az ország felajánlását.

Magyar nép! B. e. XIII. Leó hosszú és eseményekben gazdag pápasága történetének legfontosabb tetteit abban látta, hogy az évszázad fordultával az egész emberiséget Jézus Szívének ajánlotta fel. Nagy és világra szóló dolgokat vitt véghez ez a még más hitű nagyságok előtt is kiválóan bölcs férfiú és mégis tettei *legnagyobbikának* hitte azt, hogy az egész emberiséget Jézus Szívének ajánlotta fel.

Gondolkozzál velem, óh magyar nép s lásd be hitteddel, hogy most történik veled azóta a legnagyobb, amióta első királyod sz. István hazádat szűz Máriának ajánlotta fel.

Már késő volt!

Biztos történelmi adatok alapján tudjuk, hogy a szerény zárdaszűz, b. Alacoque Margit, ki a Gondviselés akaratából az egész

Egyházban gyakorlandó Jézus Szíve ajtosságnak megindítója volt, Franciaország, XIV. Lajos és az uralkodóház részére is Krisztustól különös küldetéssel volt megbízva.

Kívánta az udvartól a sz. Szív előtti meghódolást, a francia nemzet önfelajánlását, nemzeti templomot, zászlóikra tűzzék fel Jézus Szíve jelvényét, akkor Franciaország győzelmes és diadalmas lesz, az örök dicsőség az övé, az országnak hatalmas védője lesz a sz. Szív, kegyeivel el fogja halmozni.

Ámde az udvar nem hajlott a Megváltó szavára. A katasztrófa kitört. A szerencsétlen XVI. Lajos palotája börtönében, amikor szenvedéssel teljes napjai meg voltak már számlálva, megemlékezett b. Margit küldetéséről is. Remegő kézzel írta meg végrendeletét s abban törekszik pótolni a nagy mulasztást. Könnyes szemekkel felajánlja szenvedő családját és hazáját Jézus Szívének. Az okirat, amelyet Hebert eudistafőnök őrzött meg, a következőképen szól:

„Én Istenem, te látod a sebeket, melyek szaggatják szívemet s az örvény mélységét, melybe estem. Számptalan szerencsétlenség környez minden oldalról. Az én családom iszonyú bajaihoz járul az ország borzasztó állapota, mely elnyomja lelkemet. A szerencsétlenek jajkiáltásai, az elnyomott vallás nyögése füleimben csengenek s valami belső szózat még arra is figyelmeztet, hogy igazságod talán engem okoz mind e rosszak miatt, mert midőn hatalmam volt, el nem fojtottam a vallástalanság és szabaddosság kitérőseit, mely enie bajok legelső okai; mert magam adtam fegyvert a most didalt ülő eretnokségnek, ápolván erőit oly törvények által, melyek erejét megkettőztették s merésszé tették.

Nem merésszem ugyan magam, én Istenem, előtted igazolni; de tudod, hogy szívem mindenkor alá volt vetve a hit és erkölcs szabályainak; bűneim, gyarlóságom eredményei s így nagy irgalmadra méltóknak látszanak. Megbocsátottál Dávid királynak, ki oka volt, hogy ellenségeid káromolták szent nevedet, Manasses királynak, ki bálványimádásba vezette népedet. Vezeklésök által megengesztelve, visszaállítottad őket Juda trónjára, engedted kormányozni békével és dicsőséggel. Ne légy engesztelhetetlen most, szent Lajos egyik fia iránt, aki ama bűnbánó királyokat szem előtt tartva, kívánja hibáit megjavítani és szíved szerinti király akar lenni.

Jézus Krisztus, minden bűneink megváltója, imádandó szívedbe akarom letenni

elvisszük a szent jászol elé, ahol karjait felénk tárja a Szeretnek és Békének gyermekké lett Istene.

De vigyünk Neki, mi a föld emberei, a lelkieken kívül más ajándékot is. *Kriszt-kindlit a Jézuskának.*

Kiki egy kis perselyt. A szeretnek, a lemondásnak perselyét.

Mindenki megteheti, mert nincs senki, aki a lemondás erényét nem gyakorolhatja. Még a legszegényebb is.

Ebbe a perselybe csak azokat a filléreket tegyük, amelyek az önmegtágadásnak, a lemondásnak a kamatai.

Egy kis örömről, egy apró vágyról, millió élvezetről, kis kényelemről mondjunk le a kis Jézus iránti szeretetből, a kis Jézuska kedvéért.

Csaknem minden nap alkalmat nyújt arra, hogy a Jézuska perselyébe az önfeláldozás, avagy a lemondás árának obulusát bele tegyük.

És az év tartama alatt a lemondásokból összegyűlt szeretet-kincsessel járuljanak a jászolban fekvő isteni kisedél elé, hogy karácsonyi ajándékot, Krisztkindlit vigyünk a Jézuskának.

Mert sok az Ő árvája, sok az Ő betege, sok az Ő szegénye, akiknek csillogó karácsonyfát nem gyűjtanak, akiknek orvosságot nem nyújtanak, akiknek könyöradományt nem adnak a szeretnek legnagyobb ünnepén.

Ezekre szórjuk a lemondások perselyének szeretet-kincsét, hogy gyarló tehetségünkhöz képest örömet szerezzünk az aranyos Jézuskának karácsony ünnepén.

Béke és győzelem.

Midőn egykoron egy vakon született embert gyógyított az Úr, tanítványai kíváncsian kérdezték: Ki vétkezett, ez-e vagy az ő szülői, hogy vakon született? És felel Jézus: „Sem ez nem vétkezett, sem az ő szülői; hanem, hogy kijelentessenek az Isten cselekedetei ő benne.” (Ján. 9., I—III.)

A világháború borzalmi közepette az egész emberiség járul az Isten színe elé és fájdalomtól megtörve, feljajdulva, kérdi: Ki vétkezett, hogy ily rettenetesen sújtasz? Én azt képzelem, hogy az Úr Jézus ma is azt feleli, amit egykoron a kíváncsi tanítványoknak. — Hagyjátok, nyugodjatok meg! Nem kell fürkészni, nem kell kutatni a fontos Isten magasztos titkait. — Kijelenti az ő cselekedeteit. Boruljatok le; imádjátok Őt!

— Megnyugszunk, Uram! Megnyugodtunk eddig is. Szenvedtünk, szenvedtünk sokat. De most engedd már irgalmadat szóhoz jutni, isteni Szíved hajoljon le hozzánk, adjál enyhülést, gyógyítsd sebeinket!

A népek és nemzetek győzelemért fo-

hászknak, büszke diadalért! De a szegény özvegy, az éhező árva, a kétségbeesett anya, könnyben lábadt szemmel, összekulcsolt kézzel esdve könyörög — békéért! Ki venné ezt zokon?

Áthatal az ima a felhőkön át, minden fohász, minden sóhaj visszhangra talál Jézus Szívében. És szinte látom Őt lehajolni a szenvedő lélekhez. Hallom Őt szólani az éjnek csendjében, avagy a Szentségház rejtekéből. Hallom, amint halkán súgja: *Én vagyok a Győzelem, én vagyok a Béke!* — Nem az a nemzet fog győzni, aki tartományokat hódított, nem az lesz letiporva, aki hazáját vesztette. Azé a győzelem, aki Velem harcol, aki a balsorsban megalázódik, a szerencsében Engem dicsőít. Feltűnnek és letűnnek a népek és nemzetek. Új országokat, új nemzeteket alkothat mindenható akaratom. Örök az Isten, az övé a mult és a jövő, az Ő jósága fentartja a világot. A nemzetek diadalát, hazádnak sorsát bizd nyugodtan Ő reá.

— És Uram, az egyesek szenvedései, a pótolhatatlan veszteségek, az elviselhetetlen fájdalmak, a kín, a nyomor!

— *Én vagyok a Béke, én vagyok a Győzelem.* Ne gondold, hogy az a boldog, aki soha nem szenvedett, hogy azé a béke, aki nyugodtan élvezi a földi jólétet. Azé a béke, azé a boldogság, aki Engem bír, aki Velem szenved, aki zokogva borul az Én

bánatos lelkem panaszát. Légy segítségemre szűs Mária gyengéd szíve, ki anyámnak voltál fölséges védasszonya, — szent Lajos, védszentem s legdicsebb ősem segítése. Nyilj meg imádandó szív s közbenjáróim tiszta kezei által kegyesen fogadd vezeklő, engesztelő fogadalmamat, melyre bizalmam ihletett s melyet mint gyermeked érzeteim hű kifejezését, ime felajánlok.

Ha Istennek végtelen jóságából visszanyerem szabadságomat, koronámat, királyi hatalmammat, fogadom ünnepélyesen, hogy: 1. Mihelyt lehetséges, azonnal visszavonom mindama törvényeket, melyeket vagy a pápa, vagy a zsinat, vagy országom négy legtudósabb s legerényesebb püspöke kijelölni fog, mint melyek vagy a hit tisztasága, épsége, vagy a fegyelem vagy a római kath. és apostoli egyház lelki joghatóságával ellenkeznek; névszerint visszavonom a papság polgári alkotmányát (Constitution civil du Clergé). 2. Egy év lefolyása alatt a pápa és országom püspökeivel intézkedve, elrendelem, hogy a kánon szabványai szerint, Jézus szent Szívének fényes ünnepe legyen, mely egész Franciaországban örök időn fog megünnepelni és pedig az úrnapi nyolcad utáni pénteken s ugyanakkor általános körmenet fog tartatni, megengesztelésül azon bántalmakért és szentségtörésekért, melyek templomainkban történtek a szakadárrok, eretnekek s rossz keresztények által a zavarok idején. 3. Szabadulásom után három hónapra a párisi Notre-Dame templomban vagy tartózkodásom helyének legfőbb egyházában, valamely ünnepen vagy vasárnapon a nagy oltár tövében, miseközben a felajánlás után, a miséző pap kezébe leteszem ünnepélyes felajánlásomat, melyben önmagammat, családomat és országomat Jézus sz. Szívének fogom felajánlani, ünnepélyesen ígérvén, hogy példát fogok adni minden alattvalómnak azon tiszteletben és áhítatban, mellyel ezen imádandó szívnek tartozunk. 4. Az általam választandó templomban, szabadulásom után egy évre, kápolnát vagy oltárt emelek saját költségemen Jézus szent szívének tiszteletére, mely örök emléke lesz hálámnak s azon határtalan bizalomnak, mellyel viseltetem az a szívben foglalt végtelen érdemek, kimeríthetetlen kegyelmi kincsek iránt. 5. Végre bárhol tartózkodjam, mindenütt meg fogom újítani a 3. pont alatti felajánlásomat azon napon, melyen ugyanott a Jézus szívének ünnepe tartatik s jelen leszek a körmeneten, mely a szentmise után végeztetik.

vállamra, akinek megadással viselt fájdalmát az én Szívem nagy és kifogyhatatlan szeretete gyógyítja, enyhíti. *Nincs veszteség* annak számára, aki Engem ei nem vesztett! Elveszek mindent és ime, az a nyertes, akit isteni Szívem mindenért kárpótol!

Decemberi éjszaka sötét egén ragyog a bethlehemi csillag. *Ott van a győzelem*, — ne keressük másutt. — Csendes jászolban pihen az isteni gyermek. *Ott van a béke*, — n. á. sutt sehol nem találjuk.

Ne kérdezzünk, ne türelmetlenkedjünk, ne kutassunk okot és magyarázatot, elég, hogy Isten jó Atyánk, imádjuk az ő kifürkészhetetlen cselekedeteit és mint egykoron az angyalok a magasban, ismételjük mi is: *Dicsőség mennyben az Istennek!* — *Te vagy a béke, Te vagy a győzelem!*

A természet hódolata a sz. Szívnek a jászolnál.

Teremtés Százszorosán áldva áldunk,
koronája: Ma született kis királyunk,
Négyezer év reménysége,
Emberi nem üdvössége.

Újongj szívünk örömeiben,
Törj ki ajkunk glóriában,

Mindeme kötelezettségemet most ugyan titokban teszem, de aláírom véremmel is, ha kívántatnék; és életem legszebb napja az lesz, mikor harsány szóval a templomban fogom ezeket hirdethetni. Én megváltóm imádandó Szíve, inkább megelégek jobbmórról, önmagamról, sem hogy valaha megelékezniem jóvöltodról és ígéretemről, vagy valaha megszünném Téged szeretni s benned helyezni bizalmamat s minden vigasztalásomat. Amen.

Testamentumát XVI. Lajos király átadta Hebert gyóntatójának. Több másodlatot készített róla. Egyet mindig magánál hordozott.

Franciaország elkésett. Örvendjünk, hogy Magyarország *nem*. Adjunk hálát Istennek, hogy a mi királyunk és a nemzet maga is felismerte a nagy veszélyben az isteni Gondviseléstől a jelen idők számára rendelt mentsvárat, Jézus Szívéhez fordult, neki ajánlotta magát, vele szövetségre lépett s így a Gondviselés mentő kezével győzött, s a Megváltó Szívében a boldog béke és a dicső jövő biztos zálogát bírja. De őrizzük is meg a Jézus Szívével kötött frigyét, szövetséget. Legyen nemzeti életünknek az évenként visszatérő január elseje egyik legnagyobb napja, minden magyar szíve Jézus Szíve élő hasonképe.

Jézus Szentséges Szíve képeinek története.

Szentegyházunk hitéletének dús talaján üdítő virágok gyanánt fakadoztak mindenkoron a szentképek. Amit a hívek a szószékről fülükkel hallottak, mindazt szemükkel is képekben feltüntetni kívánták látni és szívükkel átérezni. Alig van Jézus és a Szentek életének jelentősebb mozzanata, melyet a képzőművészet festményekben, szobrokban ne állított volna a hívő nép szeme elé.

Az egyházművészetnek kedvenc tárgya volt kezdet óta a Boldogságos Szűz Anya Mária, amint a Jézus-gyermekek az ölen tartja; továbbá Krisztus Urunknak a keresztfán függő alakja. A Madonna-képek és a feszületek templomainkban, otthonainkban megszámlálhatatlanok, aminthogy a megtestesülés és megváltás hitünknek legfőbb cikkei képezik. A lefolyt két században azonban még egy harmadik kép is rohamosan terjedt mindenfelé: a Jézus Szentséges Szívének lelkünkhöz szóló ábrázolása.

Nem állítjuk, hogy ez a kép mint ragyogó csillag egyszerre, váratlanul tűnt volna fel szemünk látóhatárán; a szív, mint a szeretetnek jelképe, ép oly régi, mint az emberiség maga. Ép azért a Jézus Szívének ábrázolásaival már régebben, lefolyt századokban is találkozunk. A szebbek közé számítom a sz. Szívnek a töviskoszorútól övezett és a dicsfénytől környezett fametszeteit, amint azok a XV. századból a bajor tegernseei és egyéb régi kolostorokban fennmaradtak. (W. L. Schreiber, Manuel stb. No. 1787—1802 hét különféle változatban.)

Nálunk a magyar hazában Hajnal Mátyás jezsuita már a XVII. század elején adott ki egy jeles művecskét „Az Jézus Szívét szerető szíveknek ájtatosságára... képekkel kiformaltatott könyvecske. Bécs 1629” címmel, amelybe 18 jobbféle rézmetszetet fűzött be; az első kép Jézus Szívét a szeretet lángjaitól környezve ábrázolja.

Mind e kézrajzok, fa- és rézmetszetek, bár a múlt századokban fel-feltűnedeztek, mégis ha summázva fontolgatjuk számukat, inkább csak szórványosan jelentek meg a könyvpiacra. A nagy fordulat az 1675-ik év június 16-án állott be, midőn Urunk Boldog Alacoque Margit Mária zárdaszűznek Paray-le-Monialban megjelent és világraszóló megjelenésében kijelentette, hogy különösen szent Szívének jelképében óhajt ezentúl hívő lelkeinek szeretetében részesülni. Messzeható ígéretekkel biztosította azután B. Margitot isteni áldásairól, melyekből itt csak a sarkalatos szavak álljanak: „Azoknak, kik Szívemet tisztelik, életben, halálban biztos menedékük leszek”; (4-ik ígért); és „Még a házakat is megáldom, ahol szent Szívem képét kifüggesztik és tiszteletben tartják” (9-ik ígért).

Ez a szerény magocska idővel a világot beárnyaló, óriási terebélyes fává fejlődött. Kétszáz évvel később, 1875-ben IX. Pius pápa egy felajánló imát küldött meg Szentegyházunk összes püspökeinek, mellyel június 16-án, mint a fentemlített kinyilatkoztatás kétszázados évfordulóján egyházmegyéiket, híveiket Jézus Szentséges Szívének szentelik. XIII. Leó pápa végre 1899-ben betetőzte a nagy művet, midőn saját szavai szerint „pápaságának legnagyobb cselekedetét végzendő”, június 12-én az egész világot Jézus Szívének szentelte oda.

Megszámíthatatlan, még csak megközelítőleg sem jelezhető a szent Szív képeinek sokasága, melyek ép e nagy eseményekkel kapcsolatban az utolsó két évszázadban napvilágot láttak. Ma már alig van

Madársereg dalra zendülj,
Virág-karral táncra perdülj.

Pacsirta: Én a piciny, kis pacsirta,
Dalom neved zengi vissza,
Jézuska.
Trilli, trilli, trillili.

Én vagyok a földfohásza,
Melyre megnyíl kincsháza
Egeknek.
Trilli, trilli, trillili.

Ibolya: Méltó dísz vagyok én
Jézuska sz. Szívén,
Alázat-szelídség szép adója,
Bokrok alján kéklő kis ibolya.

Pinty: Pintyi, pintyi, én a pinty,
Jézus Szíve rám tekints,
Téged dicsér ezüstszevű
Dalom,
Míg a léget vígan zengve
Szárnyalom.

Rózsa: Mint rózsza tövis közt fakad,
Boldogságra csak az akad,
Aki mindent Téérted tesz,
Elvisel kint, s bűt örömet.

Gerle: Cuk, cuk, cukru nyögdicselés,
Bug, bug, bug, bug kín, szenvedés
Életem.

Jól van ez így! Te is szenvedsz
Jászolodban sírsz, dideregsz
Érettem!

Árvácska: Nélkülözés éltem s öröm,
Tövis, kereszt a gyönyöröm,
Szegénység az eszményem,
Azért árvácska a nevem!

Sas: A magasba, föl az égbe
Írányítom szemem szárnyam,
Földet érje csakis árnyam.
Égi vágytól folyton égve,
Jézust bírom, Jézust lássam!

Liliom: Mint liliom hősín kelyhe,
Oly csillogó, tiszta, szende
Sz. Szívéd, mint harmat gyöngye,
Angyalok e lehullt könnye,
Mert Szívédre soha nem jó
Bűnös szellő, bánatfelhő,
S mert a vágyát nem kötötte
Múló kincshez, földiekbe!

Fecske: Csire-csire csir, cser, csir, cser,
Zengi fecske sok ezerszer.
Oly örömet felrepülnék
Lágy kacsódra
Hála csókra
Megköszönni,
Hogy megváltod
Bűnözönnel
Telt világot.

templom, alig van katolikus ház, amelyben e képpel ne találkoznánk.

Mindazonáltal, hogy azok fejlődési menetét is figyelemmel kísérjük, célszerűnek tartjuk, ha a szent Szív ábrázolásait a különféle festési mintázások szerint csoportosítjuk, s az egyes csoportokból azután a híresebbeket kiemeljük.

I. Megjegyezzük, hogy a XVIII. század közepéig a Jézus Szívét többnyire csak magányosan, Jézus személye nélkül festették. Magán azon a képen, melyet B. Margit társnői és növendékei számára 1685-ben megrajzolt, pusztán a kerek töviskoszorús a közepébe rajzolt szívet látjuk; a szívből lángok törnek felfelé, a lángokból pedig a szent kereszt emelkedik ki; magán a szíven nagy seb tátong „Charitas“ (szeretet) jellemző felirattal.

A pusztá szívnek ilyféle alakítása dívott azután a XVIII-ik században a nagy oltár-festményeken is, ahol azt már angyalcsoportok, majd a templomnak különféle védőszentjei környezték. Példa gyanánt álljon itt a szép oltárkép az angol-kisasszonyok augsburgi templomából, amelyen a magasban lebegő szent Szívhez az alatta térdelő B. Szűz Mária és Ev. sz. János balról, Xaveri sz. Ferenc és sz. Ignác jobbról esedezve feltekintenek.

Fel kell említenünk, hogy Jézus Szent Szívének pusztá ábrázolását, mint azt eddig ismertettük, ezentúl az 1891. augusztus 26. keletű pápai dekrétum folytán a templomokba szánt nyilvános képeken megfesteni nem szabad. Nincs megtiltva a magányos, privát házakban az efféle képek használata. De a nyilvános isteni tiszteletnél a Szívet ezentúl Jézus sz. személyével egyetemben kell ábrázolni.

II. Leggyakoribbak az utolsó század folyamán Jézusnak a sz. Szívével megfestett mellképei. A végtelen sorból kiemelésre méltó a római olajfestmény, melyet Battoni P. G. festőművész 1750. táján készített. E melegíhletű kép színes könyomatban már hazánkban is számos templomban elterjedt, annál is inkább, mert a Fájdalmas Szűz Mária párképpel egyszerre jelent meg. Kaphatók 75×60 cm. méreteken egy-egy példány 5 koronáért, vászonra felhúva és fakeretre feszítve 7 koronáért „Wien, K. K. Hof- und Staatsdruckerei“ címen.

Családi, házi használatra ajánlatosak a kisebb, szintén színes könyomatú Jézus Szíve mellképek, melyek Deschwanden P. olajfestménye nyomán „Benziger, Einsiedeln, Schweiz“ műintézetből messze országokba

elszármaztak. Hasonló hírnévnek és keletnek örvend a Kupelwieser L. ecsetéből származó Jézus Szíve mellkép, amely 20 cm. átmérőjű kerekmintázásban a bécsi képiacón dús színezetű fametszetben megjeleent. Nagy alkalmi jelentősége van ép napjainkban ezeknek az aránylag olcsó és mégis művészi kivitelű s egyúttal áhítatra gerjesztő színnyomatoknak. Hány és hány buzgó családban láthatni a Jézus Szíve-képet! Előtte fogadalmi olajlámpácska ég, hol folytonosan, hol a hét egyik kítűzött napján mindaddig, míg a szerető atya, a sok könnyel várt férj, a család reménye, a virágzó hadifjú, a háborúból épen, szerencsésen visszatér! A Jézus hű Szívének kell fölöttük örködni!

Aki egyszínű, feketenyomatú képekben leli örömet, szerezze meg az Oer A. M. bárónőtől rajzolt Jézus Szíve-mellképet, mely fénynyomatban 40×30 cm. és még kisebb méreteken is kapható.

III. Térjünk át Jézus Szíve teljes alakú, álló ábrázolásaihoz. Az oltárképek hosszú sorában köztetszében részesültek Baumeister K., Deger E., Deschwanden P., Hellweger F., Molitor P., Oer A. M., Steinle E., és még más hírneves festőművészek álló alakításai.

Hozzájuk kell csatolnunk a felhőkön álló vagy lebegő Jézus Szíve-mintázásokat. Nagyon keresett, mint oltárfestmény a Fühlich-Rinn-féle Jézus Szíve-ábrázolat, melyen a felhőn álló Jézus, keresztbevetett stólvával mellén, két kezével a felhő alatt látható falura és templomára áldását árasztja. Szépen lebegő freskóképet mutat a bécsi Pázmáneum házi kápolnája, ahol Urunkat imádó angyalcsoportok környezik. A felhőn álló Jézust, amint Sz. Szívét B. Alacoque Margitnak feltárja, megkapó vonásokkal festette Deschwanden Pál, akinek ép ezen műdarabja a leginkább elterjedt oltárképek közé tartozik.

IV. A Megváltót ülő helyzetben, mellén a sz. Szívvel, több művészi kivitelű képen ismerjük. Elég legyen Carl A., Felsburg J., Oer A. M. és Seitz L. festményeire emlékeztetnünk. Épületes jeleneteket ábrázol a Csallóközön a Pongrácz grófok szarvasi kastélykápolnájának oltárképe, melyen a grófi gyerekek a Megváltó körül térdepelve, sz. Szívét áhítattal imádják.

V. Szólanunk kellene még röviden a Jézus Szíve szobrairól és érmeiről is. Legismertebb bizonyára a párisi montmartrei fogadalmi templom Jézus Szíve szobra, amelyen Urunk két karját messze kitarva,

az egész világot szent Szívére kívánja zárni. Errefelé az innsbrucki Müller-féle szobor másolatait kedvelik, amelynél Jézus baljával szent Szívére mutat, jobbát áldásra emeli. Nem kisebb keletnek örvendenek a müncheni Mayer cég szobormintázásai, melyeknek egyike a budapesti józsefvárosi Jézus Szíve templom főoltárán már rég megnyerte a hívek tetszését.

Ki nem felejthetjük e helyütt az innsbrucki Canisianum híres feszületjét Bachlechner József halli szobrász műhelyéből. E feszület ihletett arcáról az istenemberi fájdalomnak sugarai tükröződnek vissza; mellén a művész a Szív alakját dicsfénytől környezve véste ki. Ha ez új mintázata a római helyben hagyást megnyerné, bizonyára sokaknak tetszésével fog találkozni. Be kell várnunk.

A medáliák között művészet, ihlet szempontjából legelső helyen állanak a francia Penin és Poncet Jézus Szíve-érmei Lyonban (Quai de l'Archévêché). A 33 mm. átmérőjű kerek műrmek ára ezüstből 5 korona, ezüstözött bronzból 50 fillér, bronzból 25 fillér. Sikerülteknek mondhatjuk a Kissing-féle érmeiket is a vesztfáliai Mendenben. Tőle származik a legújabb keletű Jézus Szíve-érem is, amelynek egyik oldalán Szent István királyunk országát, koronáját a Magyarok Nagyasszonyának felajánlja, a másikon Ferencz József királyunk Ófelsége a világháborúban Jézus Szívének isteni védelmét esdi le. Karácsonyi ajándéknak alig gondolhatunk alkalmasabb, emlékezetesebb műtárgyat e szép medáliánál. Megrendelések „A Szív“ ujságkiadóhivatala útján eszközölhetők.

Végül festők és szobrászok kedvéért egy könyvre utalunk, amely Jézus Szívének különféle alakítású, helyben hagyott mintaképeit tartalmazza. A könyv címe: „Hattler S. J. Die bildliche Darstellung des göttlichen Herzens Jesu. Innsbruck, F. Rauch 1894.“ A tíz képtáblát tartalmazó könyv ára 3 korona.

VALLÁSOS ÉLET

Hányszor misézik a pap naponkint?

Naponkint csak egy szentmisét mond az áldozó pap s nem többet. Ez nem volt mindig így; mert az első századokban két, sőt több szentmisét is mondhatott bármely pap a nyugati egyházban naponkint, amint

Nefejejts: Jótevőmért hőnlángoló,
Jótetted megháláló
Szívet bennem alkoss, eremts:
Így szólok én, kis nefejejts.

Veréb: Tékozló fiúként
Kebledre símulnék
Én, a veréb. csirip-cserep,
Neveletlen utca-gyerek,
Magsiratni könnyű vérem,
S hogy a jótól el-eltértem,
Jézus Szíve bocsánat!
Ígéretem bűnbánat!

Százszorszép: Százszorszép nap vagy Te nekünk,
Általad lesz ékes lelkünk,
Míg kegyelmed tűzsugára
Aranypalást borít rája.

Teremtés koronája: Az én dalom, kis Jézusom,
Piciny ajkam hő fohásza,
Főligyekvő kis szárnyamon
Jusson Szíved zsámolyára!
S Bethlehemed lelkem léssen,
Szívem: istálló egészen;
Szeretetem jászolyába
Ugy-e nem várlak hiába?

Szegénységed nekem ékem,
Szenvedésed boldogságom,
Szelidséged büszkeségem,
Szereteted mennyországom.

Háborús epizódok.

Egy kórházi lelkész beszél a következőket. Falusi tanító, katonáknál szakaszvezető, bekerült a kórházba. Mihelyt megérkezett, gyónt és áldozott. Mikor jobban lett, kis feszületet kért tőlem... Utolsó kenetet adtam fel két haldoklónak. A szakaszvezető énekkönyvvél a kezében kísért. A haldokló ágyánál érző szívvel éneklő a búcsúztatót s azután odanyújtja a feszületet a haldoklónak: „Csókolj meg testvér!“... Visszaviszik a menetszázadhoz. Újra gyónik és áldozik és áldást kér... Ez az ember nem is olyan régen, nagyon istentelen volt.

Felgyógyult három beteg. Átmennek a másik pavilonba; meglátogatják — mankó nélkül — volt gondos ápolónőjüket, egy irgalmas nővért. „Eljöttünk megköszönni jószágát, első útunk ide vitt.“ „És hová vezet a második?“ — kérde a nővér. „Az Isten házába“ — felelik egyértelműen.

Alig pár hete játszódtott le e megrendítő lelki tragédia. Kézzelfogható bizonyíték ez megint arra, hogy nem jó az Isten irgalmával játszódni s a megtérést halogatni. Egy intelligens kórházi beteg súlyos, életveszélyes bajban sínylődik. A jó tisztelendő nővérek többször kérik és serkentik, hogy

járuljon a szentségekhez. „Nem akarok én meghalni még!“ mondja a nagybeteg. „A szentségek nem is halált, hanem életet adnak vagy növelik a kegyelmi életet“ szól az egyik testvér. „No, jó van hát!“ válaszolja a beteg. Midőn mindent előkészítettek, kérde a szenvedő, minek mindez. „Hozzuk most a Jézuskát!“ felelik ápolói. „Gyónni nem akarok most, majd máskor!“ szól a beteg és semmi áron sem akart a szentségekhez járulni. Másnap megint kérik főleg azért, mivel állapota még reménytelenebb lett. „Nem, nem!“ ismétlé szüntelen. Egy vigyázatlan pillanatban elhagyja az ágyat; nyakáról leveti a sz. Szűz érmét és kisiet. Mire észreveszik, összesze végsőt vonaglott és pillanat alatt kiszenvedett, még a tökéletes bánat szavait se sűghatták fülébe. Ime, így járnak azok, kik babonás, csacska előítéletből azt az áldatlan szerepet tulajdonítják a lelki atyának, hogy a haldoklónak a szent kenettel, a szentségekkel halált okoz, mert ez a megrendítően „utolsó kenet“ elnevezés ily fekete képet idéz elő a betegek képzeletében. Pedig a lelki atya az isteni Orvos révén a sz. áldozásban és az erősítő sz. kenet által mindig csak életet osztó, vigasztaló angyal és soha a halál gyászangyala. A szertartásos imádások között még e szó: „halál“ sem fordul elő, csak az egészségért, a felgyógyulásért imádkozik a pap.

öt erre akár saját ájtatossága, akár a nép buzgósága ösztönözte.

Később a Seligenstadtban 1022-ben tartott zsinat azt a rendeletet hozta, hogy a pap naponként három misénél többet ne mondjon. II. Sándor megtiltotta, hogy az Úrnak felszentelt szolgálói egy nap egyszerűen többször misézzenek, hacsak nagy szükség nincs a második misére (cap. 52. D. I. de cons). Boldog az, úgymod, ki csak egyszer misézhetik is méltóképen.

II. Sándor tilalmát megújították III. Ince és III. Honorius pápák (cap. 3. 12 de celebr. Miss. 3, 41), nyíltan kimondják azonban, hogy a Nagy sz. Gergely pápa által sürgetett karácsonyi három szentmisét ők is megtartani óhajtják.

Ez volt tehát ezen kortól fogva Nyugaton mindenütt a szokás és két szentmisét csak azon esetre mondhatott és mond a pap a püspök engedelmével, ha a nép misét hallgatni köteles s nincs elég pap, hogy a nép ezen kötelességének eleget tehesse.

Midőn pár évvel ezelőtt X. Pius pápa a kötelező ünnepek számát csökkentette s elrendelte, hogy az eltörölt ünnepeken, ha nem is kell bűn terhe alatt a népnek misét hallgatnia, az egyházi ünnepek azért a régi megszokott rendben megtartassanak, a nm. magyar püspöki kar kérésére kivételesen megengedte Öszentsége, hogy ott, hol addig kétszer misézett a pap, hogy eleget tegyen a hívők buzgóságának, azt ezen napokon szintén ezentúl is tehesse.

Portugália és Spanyolország az ott kifejlődött szokásjog alapján halottaknapján kivételt képezett s itt is, ott is háromszor misézhetek a papok a tisztítótűzben szenvedő lelkekért. Ezt a szokást XIV. Benedek pápa 1746-ban (Const. 61. Zuod expensis) jóváhagyta s a portugál és spanyol szokást XV. Benedek öszentsége a minap az egész világra (tekát hazánkra is) kiterjesztette.

Örömmel gondolunk arra, mily buzgósággal voltak jelen az ájtatos hívek halottaknapján a római pápa által engedélyezett három szentmisén s nem vonjuk kétségbe, hogy most karácsonykor is részt kérnek maguknak mind a három szentmiséből jámbor katolikusaink, jöllehet egynél többet hallgatni nem kötelesek.

A karácsonyi első szentmisét *éjjelkor* mondja a pap. Ezen éjjeli misét a régi törvények értelmében csak a székesegyházakban és a plébánia-templomokban volt szabad megtartani, ámde napjainkban a szokásjogra utalva, szerzeteseink is megtartják az éjjeli misét templomaikban.

S szabadjon még megjegyeznünk, hogy egy évtizeddel ezelőtt X. Pius pápa megengedte, hogy férfi- és nőszerezeseink házi kápolnájában a pap *éjjelkor* mind a három szentmiséjét egymásután elmondhatja s már az első mise alatt a ház lakóit és a kápolnában misét hallgató egyéb híveket is megáldoztathatja.

Szilveszteri bál és a hős idők farsangja.

Jertek velem, ti ezrei az özvegyeknek. Mindnyájan fekete gyászba öltöztetek.

Jertek velem, ti százezrei az árva gyermekeknek. Mindnyájan hozzátok el magatokkal atyátok átlótt szívét.

Jertek velem ti százezrei a lábatlan, kezetlen csonka rokkantoknak, De ti mind nem is tudtok járni, elviszünk hát hátunkon titeket.

Sorakozzatok hozzájuk ti szemetek világát elvesztett hőseink; mi nem szégyenlünk vezetni titeket, csak jertek.

Utánuk ti beláthatatlan seregei a fél, vagy két mankón dőcögő-kopogó vitézeknek!

Végül jelenjete meg ti is, hős halált halt vitézeink, zörgő csontvázcseregek.

Jertek, jertek! Nagy, komoly processióban megyünk. Ilyet nem látott még a haza! A Szív olvasóivak a főváros termeibe, házaiba, az ország városainak mulatóhelyeire megyünk.

Nézzétek!

Ezek tudnak ugrálni táncolni, kurjongatni, dőzsölni, a vért megrontani, mely most oly drága nekünk!

És ti?

Nézzétek! Már készülnek, már tervezik a farsangi bálokat!

És ti?

Ugyebár, uram bátyám, nénikém, gyermekem, az eb is nyöszörög, vonyít, ha gazduramnak csüre, háza ég, vagy utolsó útjára viszik ki?

És ezek?

Nos jó, hát mulassanak a hős idők törpej, amikor a nemzet vérzik!

Menjünk tovább. Ki Pusztaszerre! Tartunk országos gyűlést! Hozzunk törvényt a szív, az emberi nemes szív legelső érzeménye, a részvét és a szeretet nevében.

A hős nemzet törpej adótörvénye:

„1. §. Akinek van kedve, pénze nyilvános vagy házi bált rendezni, táncolni, mulatni, ki kell a közkinctárba fizetnie azt a pénzt, amelyen annyi árva, özvegy, rokkant el-

segített az Ég!”

Egy székesely vitéz sebesültünk így ír kór-házunkba:

..... Isten mindeleddig megsegített ezer tűzben, ezer vészben, mert Őbenne bíztam és bízom, amíg élek, bárhova vezérel. S nem hagy el tudom, még ha szenvednem is kell, mert ekkor még jobban szeret, mint sz. fiát a köröszton. Megnyugszom én mindig az ő sz. akaratán, bármint rendelkezik velem, Ő tudja, mi esik jól nekem.

Szomorúan sóhaj szívünk
Fel Tehozzad, jó Istenünk,
Oh tekincs ránk, míg elődbe
Leborulunk könyörögve.
Nézd sebet a könnyezőnek,
A bűn miatt kesergőnek,
S irgalmazz a megtérőnek.
Csak egyet adj haldoklóknak,
A szép eget, ha meghónak.

Zólyomi János.

Finom acélárúk.

Zsebkések, ollók, borotvák, asztali evőeszközök, manikűr készletek, kerti eszközök és korcsolyák nagy választékban kaphatók.

Dreher Ignác és Fia cég

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 14. Alapították 1845.

tartható, ahányan azon a mulatozáson részt vesznek.

2. §. Minden báli, vagy más mulatozásra szánt divatos ruhára, pipereszerekre személyenként egy-egy estélyre annyi adó vetessék ki, amennyi elég egy napra egy árva, egy özvegy, egy rokkant eltartására.

3. §. A néptelen családokba vétessék fel egy, két, három árva a család jövedelme szerint.

4. §. Minden nem nemes szántsándékból lett agglegény, vagy aggszűz tartozik jövedelme szerint egy, két, három árvát vagy özvegyet, vagy rokkantat eltartani. Mért nem alakítottak családot, törvényesen igazolandó, az evangélium parancsai szerint.

Bolond beszéd ez!

De tudjuk, hogy régesrégén az udvari bolondok voltak a legokosabb emberek. S megvolt az a nagy kiváltságuk is, hogy bármikor, bárkinek megmondhatták az igazat s fejüket védte a betöréstől a bevett szokáson álló és sértetlenül megőrzött törvény.

A tréfa komoly oidala az, hogy a nemes emberi szív nem bálozhatik, nem dőzsölhet, amikor annyi felebaráti szív gyászol, éhezik, sír, kesereg. jajgat.

Három kereszt.

Otthon van végre, otthon pihen a harc-edzett vitéz. Gyermekei ujjongva veszik körül, boldogan borul le vállára a szerető hitves, őszhajú anyja könnyezve csókolja homlokát. És mindnyájuk tekintete ott csüng a vaskereszten, amely oly hangosan szól a hősnek kemény harcairól, vitézségéről, győzelméről.

Ércbe öntött kereszt, mily hatalmasan hirdeted a hitnek erejét!

Ott fent az ádáz csatákban felülmúlja a harsonáját a krisztusi hitnek győzelmet ígérő, szívet-lelket felemelő, örökké bátorító szózata: a kereszt. — Hisz a kard is kereszt.

Idegen földön, romba lőtt falu közelében, lombtalan fa alatt egy névtelen sír. Ott a harc téren ásták. Ki nyugszik benne, hová való volt az ismeretlen hős, otthon ki síratja?! — Nem tudja senki. Egy irgalmas kéz két letört galyból font egy keresztet, beillesztette ott a sír fölött a vértiss, nedves földbe.

Törékeny ágakból készült, hajlékony fakereszt! Te vagy az örök remény! Igéred a földnek harcai után az égi nyugalmat, szenvedés után végtelen örömet, a hontalannak édes hazát.

Ott fent a véres csatamezőn, milliók fájdalomára felel a remény szíldésével, a béke mosolyával: a kereszt!

Lassan, méltóságteljesen síklik be a vonat. Hosszú, nagyon hosszú sora következik a kocsiknak. Mindegyiken rajta van az emberi szenvedés, a fájdalomtöltött bélyeg. Feltűnik az emberi szeretetnek remek szent jelvénye fehér mezőben a vörös kereszt. A szeretet fölülmúlja a technika gyilkát.

Biborszínben tündöklő kereszt! Vörösrre festett Téged a mártírok vére és a szeretet lángja!

Fenn a magasban, a dúló harcok fölött, ott messze az öldöklő, gyilkos tűzben ott ragyog a szeretet fényével megváltásunk záloga, ott nyomul előtérbe hitünk, reményünk, szeretetünk tárgya: a kereszt!

Szép karácsonyi ajándék!

SAMASSA DÉSY ANNIE műve:
A háború a lelkem tükrében.

Kapható Lampel Róbertnél (Andrássy-út 21.)

Ára 2 korona.

„A SZÍV” olvasóinak melegen ajánljuk e mű megszerzését; jövedelme a Szent Szív ájtatosság terjesztésére fordíttatik.

A gyermek és az isteni Szív.

— Szózat az anyákhoz. —

Az országos ünnepeknél nem szabad megfeledkeznünk a mi drága gyermekeinkről sem. Ők is gyónjanak külön és áldoznak. Őket is világosítsuk fel a felajánlásról és végeztessük el — legalkalmasabban külön velők.

Egy derék tanítónő figyelmeztet minket erre. Levelét itt közöljük:

„Semmi sincs az Úr Jézus Szívéhez oly közel, mint a gyermek. Ő ugyan mindnyájunkat szeretettel fogad és szívébe zár, mégis legnagyobb öröme az ártatlan gyermekekben van.

S ha erre gondolok, félve megyek tanítványaim körébe, vajjon az Ő kedvenceit úgy nevelem, tanítom-e, mint ahogyan szentséges Szíve akarja. Mert hisz, ha édes hazánk Jézus Szíve országa, Ővé az egész nemzet, elsősorban tehát Ővé a haza legszebb reménye s jövője: a gyermek. Az iskolának tehát Jézus Szívéhez kell őt vezetni, s megtanítani arra, hogy viszonzza az Ő nagy szeretetét. Az iskola ezt némi-leg meg is teszi, bár fővárosunkban csak sok nehézséggel, s javítani pótolni való akad elég.

De a nevelőn kívül van valaki, akinek több joga van, hogy a gyermeket Jézushoz vezesse, s ez az édes anya. Az Úr Jézus földi életében is az anyák kérésére áldotta meg a gyermekeket, most sem utasíthatja el őket, mikor legnagyobb büszkeségüket, legdrágább kincsüket hozzák, s kéri, fogadja az Ő szerető Szívébe. Erre most van a legjobb alkalom, mert hozhatunk-e kedvesebb ajándékot a kis Jézuskának, mint ártatlan fehér szíveket; másrészt ha egész nemzetünket Jézus Szívének ajánljuk, ott nem maradhat el az, amiben az Úr Jézusnak legnagyobb kedve telik — a gyermek-sereg.

S mily nyugodtak lehetnek akkor az édesanyák, ha tudják, hogy gyermeküket a legerősebb fellegvárba, Jézus szentséges Szívébe zárták. S akkor mindnyájan, kik a haza jövőjére gondolunk, örülhetünk, s nyugodtak lehetünk, mert szép reménnyel nézhet a jövő elé az a nemzet, melynek ifjúsága Jézus szent Szívében nő fel.“

Ha mást nem ér el a gyermekéért aggódó szülő és nevelő, azt eléri biztosan, hogy a Jézus Szívének felajánlott gyermek nem vész el, az érte imádkozó anyai szív, amely korán csepegtette Jézus Szíve tiszteletét gyermeke szívébe, — égbe segíti halhatatlan lelkét. Igazolja ezen felfogást a következő igaz történet:

1896-ban történt. P. Giordani, Jézus társaságának tagja, New-York közelében, randjének egyik házában tartózkodott. Egy napon azzal fordulnak hozzá, hogy amily gyorsan csak lehet, siessen egy súlyos beteghez, ki az egész környéken hitetlen ember hírében állott. A lelkész sietett és szorongó aggodással lépett a házba, hátha visszautasítják segítségét. Mennyire meglepte tehát, midőn a beteg barátságosan kezét fogott vele és a haldoklók szentségeit legnagyobb készséggel és őszinte bűnbánattal fogadta.

— Hogyan részesült Ön e kiváló kegyelemben? — kérde a lelkész. Bizonyára szokott néha-néha imádkozni is? — Nem, lelkiatyám — felelt a beteg — évek óta elszakadtam én már Istentől és vallástól. De van egy istenfélő édes anyám, az imádkozik értem. Mikor utoljára láttuk egymást, — tizenkét éve már! — így szólt hozzám: „Károly, látom, minden figyelmeztetésem hiábavaló. A Jézus Szíve oltalmába ajánlak, az még segíthet rajtad; szünet nélkül hozzá fogok érte imádkozni. Van egy testvérem is, ki zárdába lépett és jezsuita lett. Ugyan nem tudom, hogy hol, merre lehet, de bizonyosan ő is imádkozik érte.“

Ekkor a haldokló egy levelet vett elő fejevánkosa alól s így folytatta: — E levelet én írtam, már betegem, reszkető kézzel.

Anyámhoz van intézve, hadd tudja meg, hogy imádsága nem volt hiábavaló fáradság. Legyen oly szíves és adja e levelet a postára.“

A lelkész szeme átfutotta a levél címét és hevesen fölkiáltott: „Hogyan, ez az ön anyja? Hisz a te anyád az én anyám is, de fájdalom, hét éve meghalt! De utolsó szava is ez volt: „Jézus szeretetteljes szíve bizonytalannal meg fogja az én Károlyomat menteni!“

Szava beteljesedett. Károly, Istennel teljesen kibékülve, még az nap meghalt.

TEMLPOMI REND

Dec. 24. Karácsony előbőjtje, szigorú böjt. Éjféltor szent mise, kapunyitás 11 órakor van.

Dec. 25. Szent Nagykarácsony. A szent misék 5 órakor kezdődnek. 10 órakor nagy mise. A szent Szív és jóhalál társulat tagjai teljes búcsút nyerhetnek.

Dec. 26. Szent István, első vértanú.
Dec. 27. Szent János, apostol és evangélista, borszentelés. A jóhalál és sz. Szív társulat tagjai teljes búcsút nyerhetnek.

Dec. 28. Aprószentek.

A Nemzet felajánlásának megújítása 1916. január 1-én. December 29., 30., 31-én: reggel 6 órakor mise szentségkítéssel, este fél hét órakor sz. beszéd, letenye. A felajánlás megújítása lesz: 1906. január 1-én déli 12 órakor a szent beszéd után és az esti letenye után.

Dec. 31. Szent Szilveszter pápa. Este 1/2 órakor hálaadó istentisztelet és egyúttal kezdete az éjjeli szentségimádásnak.

Az ájtatosságok sorrendje:
1. Pénteken, vagyis december 31-én, esti 1/2 órakor szentségkítéssel és ájtatosság.

Éjjeli Szentségimádás Istenért, királyért, hazáért!

2. Ugyanaznap esti 7—9-ig közös szentségimádása bármily állású férfiaknak és nőknek. Esti 9—10-ig csakis önálló nők jöhetnek a templomba férfiakon kívül.

3. Éjjel 10-től reggel 5 óráig csakis férfiak imádják a Legméltóságosabb Szentséget. Egész éjjel lehet gyónni. Éjféltől 2, 3, 4 és 1/2 órakor szentmise lesz és alatta sz. áldozás.

4. Reggel 5 órától kezdve szabad a belépés a templomba a nők részére is.

Szombat esti 7 órától kezdve egész reggel 1/2 óráig, minden óra elején közösen elmondják a szent rózsafüzért, Jézus szentséges Szíve letenyéjét, a megkérlelést és az egész emberiség felajánlását, b. e. Leó pápától megszerkesztve.

Jertek, katolikus férfiak és nők rang-és korkülönbség nélkül; engeszteljétek meg a jó Jézus Szívét, hogy végtelen szeretete irgalmasságában bőséges kegyelmeket hozhasson a jókra és rosszakra s boldogítsa időben és örökkévalóságban a főváros minden lakóját. Óh, jóságos Jézus irgalmas Szíve, tiéd vagyunk, könyörülj rajtunk!

Templomi illemszabályok.

Hát ilyesmi is van?
Hogyne volna! Amint van házi, családi, vendégségi, társasági illemtan, úgy a templomi viselkedésnek is bizonyos szabályok szerint kell igazodnia, hogy az illem követelményeinek megfelelően s talán nem lesz céltalan e követelmények közül néhány fontosabbat itt feljegyezni.

Illedelmesen az viseledik a templomban, aki mindenben szem előtt tartja a végtelenül fölségű Isten jelenlétét s az ájtatoskodó hittestvéreket.

Vét tehát a templomi illem ellen:

1. Aki a misére, prédikációra stb. későn jön, vagy arról korábban távozik, mint amikor a pap is elhagyja az oltárt vagy a szószéket. *Illetlenség* pl. utolsó evangéliumkor, az utolsó három üdvözlégyet be sem várva, tódulni kifelé, vagy akkor menni ki, mikor a nagymise után a szentséges áldás kezdődik, vagy amikor a pap az evangéliumot olvassa vagy prédikációját már megkezdette.

2. Hasonlóképp vét a templomi illem ellen, aki Úrfelmutatás vagy szentségi áldás alatt, bár tehetné, le nem térdel; vagy aki ima közben jobbra-balra nézdegél, talán fecseg is; aki ok nélkül ide-oda jár a templomban, főleg prédikáció közben; valósággal ki kellene vezetni a templomból azt, aki ott nőket fixiroz (pl. a kijáratnál), de azt a nőt is, aki kihívó, kivágott, áttetsző, érzékies ruhában botránkoztatja meg a komoly hívőket.

3. Vét a templomi illem ellen, aki másokat áhitatukban zavar, aki lökdös, tolakszik, aki a gyóntatószékénél vagy az áldozásnál mások elé furakodik; aki pisszegve, félig hangosan susogva végzi a saját imáit; aki a földre vagy padra kőp, vagy egyébként undort keltően viselkedik; aki piszkos, rendetlen ruhában jön a templomba vagy annak a babonának hódol, hogy áldozás előtt nem szabad száját, fogat mosni. Az is vét az illedelem ellen, aki a gyóntásnál hosszas bekezdések és elkalandozásokkal fárasztja a lelkiatyát, vagy annak minden szavára s kérdésére „Tessék?“-kel felel, vagy oia nem való dolgokat mesél el neki.

4. Vétnek a templomi illedelem ellen azok is, akik tekintet nélkül a korosabbakra és tekintélyesebbekre, elfoglalják a padokat, holott e kényelemre nem szorulnak rá; főleg ha jóval a prédikáció előtt lefoglalják az ülőhelyeket s azután nem vigyáznak a szentbeszédre, sőt alusznak alatta; vagy akik csecsemő gyermeket hoznak a prédikációra, aki aztán szentbeszéd közt elkezd ríni; vagy aki oly közel áll a gyóntatószék mellé, hogy a gyónás egyes szavait meghallja.

5. Vét a templomi illem ellen, aki a templomba érkeztek vagy a templomból való távozáskor térdet nem hajt az Oltáriszentség előtt, vagy aki a templom ajtajánál kezdi már a beszélgetést, úgy, hogy az még be is hallatszik. Tudjuk, hogy az Úr Jézus ostonnal kezében büntette Atyja háza megszenteltelentőit. Ne vonjuk magunkra szent haragját!

ÜZENETEK

Lapunk előfizetési ára helyben és vidéken 12 óra 3 korona. Egyes szám ára helyben 4 fillér, vidéken 5 fillér.

A kiadóhivatalban minden hétköznapon d. e. 9—12 és d. u. 3—6 óra között hivatalos órák. Kiadóhivatali cím: Budapest, VIII., Horánszky-utca 20. II. em.

Hirdetéseket úgy cégektől, mint magánosoktól fölveszünk a kiadóhivatalban. A hirdetés ára szavankint 5 fillér, vastagon nyomtatott szavakért 10 fillér. Állandó vagy különleges hirdetéseknek külön megállapodást köthetünk.

Bárkinek bármily természetű kételyére, nehézségére szívesen válaszolunk a kath. Egyház tanításának szellemében.

Kérjük előfizetőinket, hogy úgy címüket, mint esetleges címváltozásukat pontosan szíveskedjenek kiadóhivatalunkkal közölni, különben a posta sem, mi sem tehetünk róla, hogy elkalodlik a lap.

Szerkesztésért felelős:
HEDWIG STEFL.

Finom fehérneműhöz, felvétetik Wehler-gépvarrónő és tanulóleány. Baross-utca 17. szám. I. emelet 5. szám alatt.

Ellátást és bútorozott szobát keres Jan. elsőjére katolikus úri családnál havi 160 koronáért, állami tisztviselő. Ajánlatok „VIII. kerület“ jellegére kéretnek a kiadóhivatalba.